Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOM

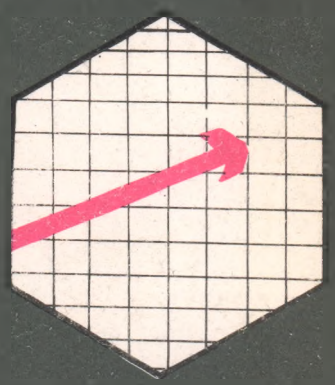

PLANUL 1977

- O NOUĂ TREAPTĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ
- INDUSTRIA UŞOARĂ, DIVERSIFICARE-CALITATE
- COORDONATE ALE AGRICULTURII
- ÎN ACTUALITATE: PREGĂTIREA REALIZĂRII PLANULUI

Numărul 45 ● Vineri 12 noiembrie 1976

Plenara C.C. al P.C.R. şi Sesiunea Marii Adunări Naţionale au dezbătut

PROBLEME DE O IMPORTANŢĂ DEOSEBITĂ PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ŢĂRII

„Pe baza realizărilor acestui an putem aprecia cu deplină satisfacţie că am început înfăptuirea noului cincinal în condiţii bune, faptele demonstrînd realismul planului de dezvoltare economico-socială a ţării elaborat de Congresul al XI-lea al partidului. Se poate spune deci că dispunem de tot ce este necesar pentru îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XI-lea, a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

...planul pe 1977 prevede dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii naţionale şi asigură mijloacele necesare realizării tuturor prevederilor. Se poate spune că acest plan este mai bine fundamentat, el asigură o bază tehnico-materială corespunzătoare. Se impune să luăm acum toate măsurile pentru folosirea deplină a posibilităţilor şi condiţiilor materiale de care dispunem în vederea îndeplinirii, la toţi indicatorii, a planului pe anul viitor".

NICOLAE CEAUŞESCU

(din cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976)

Aspect din timpul lucrărilor Sesiunii Marii Adunări Naţionale

PLANUL PE 1977

O NOUĂ TREAPTĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

RECENT, Marea Adunare Națională a adoptat planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1977, care constituie o verigă deosebit de importantă în activitatea creatoare a poporului nostru pentru îndeplinirea sarcinilor celui de-al șaselea plan cincinal, pentru înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Prevederile planului pe anul viitor au la bază orientările fundamentale stabilite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** cu privire la folosirea mai bună a capacităților de producție și a suprafețelor de producție existente, introducerea largă a progresului tehnic și sporirea contribuției cercetării științifice la rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale, economisirea riguroasă a tuturor resurselor și valorificarea lor superioară, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate și pe ansamblul economiei naționale. La baza elaborării planului pe anul 1977 au stat, de asemenea, analizele efectuate cu ministerele, centralele, întreprinderile și județele, precum și dezbaterile largi în cadrul colectivelor de oameni ai muncii pentru găsirea de noi posibilități de sporire a producției materiale în scopul satisfacerii cerințelor în continuă creștere ale tuturor membrilor societății noastre.

Dinamismul dezvoltării

PRINCIPALII indicatori sintetici ce caracterizează dezvoltarea economico-socială a țării în anul 1977 față de realizările preliminate ale anului 1976 (creșterea procentuală, pe baza prețurilor comparabile) sînt prezentați în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale în anul 1977

Indicatorul	1977/1976 — %
Venitul național	11,3
Producția globală industrială	10,5
Volumul investițiilor totale în economia națională	16,7
Volumul total al comerțului exterior	15,5
Numărul mediu de personal	4,6
Productivitatea muncii în industria republicană	9,2
Veniturile totale reale ale populației (pe locuitor)	5,9—6,3
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul	
Prin comerțul socialist	8,4

Acești indicatori se înscriu, în ansamblu, în ritmurile și proporțiile planului cincinal, prevăzînd atingerea unor niveluri mai mari pentru producția industrială, export, desfacerile de mărfuri cu amănuntul și pe baza acestora a venitului național și nivelului de trai al întregii populații.

Planul pe anul 1977 continuă cu fermitate politica de **industrializare socialistă a țării,** factor hotărîtor al avîntului forțelor de producție, al progresului economico-social al țării. În anul viitor valoarea producției globale industriale, în prețuri curente, va ajunge la 734,5 mld. lei. Amplificarea potențialului industrial al țării este proiectată în condițiile modernizării accelerate a structurii producției, creșteri mai rapide urmînd să cunoască, în continuare, ramurile și sectoarele promotoare ale progresului tehnic.

La stabilirea nivelurilor și structurii producției industriale s-a pornit de la creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție prin mărirea coeficientului de schimburi și dezvoltarea lor în condiții eficiente, prin echiparea cu utilaje a spațiilor productive existente, concomitent cu introducerea unor produse și sortimente noi avînd performanțe și nivel tehnic ridicat și o calitate superioară, aspecte determinante pentru modernizarea structurii producției.

O caracteristică a dezvoltării industriei în anul viitor este **accentuarea sarcinilor privind valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei.** În acest scop, planul are în vedere îmbunătățirea normelor și normativelor de consum, folosirea în mai largă măsură a înlocuitorilor, valorificarea deșeurilor și resurselor energetice secundare, dimensionarea judicioasă a mijloacelor circulante. De asemenea, s-a avut în vedere perfecționarea tehnologiilor și îmbunătățirea rețetelor de fabricație, extinderea cooperării dintre întreprinderi, precum și între industria republicană și cea locală, de stat și cooperatistă. Pe această linie sînt prevăzute măsuri concrete pentru creșterea coeficientului de scoatere a oțelului în producția de laminate (85% față de 77% în anul 1976) și extinderea tehnologiei de turnare continuă a oțelului ; în construcțiile de mașini se prevede creșterea coeficientului de utilizare a metalului, prin reducerea pierderilor la turnare, debitarea centralizată a metalului, diminuarea adaosurilor și pierderilor de prelucrare. Un rol important revine acțiunii ample de revizuire a documentațiilor de execuție a mașinilor și utilajelor în scopul reducerii greutății acestora, extinderii folosirii reperelor și subansamblelor din mase plastice și alți înlocuitori ai metalului, concomitent cu îmbunătățirea parametrilor tehnico-constructivi și funcționali.

În cadrul planului sînt subliniate măsurile ce vor trebui luate de ministere, centrale și întreprinderi în direcția **utilizării intensive a capacităților, accelerării procesului de asimilare, modernizare și înnoire a produselor și tehnologiilor, sporirii ponderii produselor de calitate superioară în volumul total al producției și întăririi controlului de calitate în toate fazele procesului de fabricație.** Se are astfel în vedere funcționarea la parametrii tehnici proiectați a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, ceea ce presupune perfecționarea organizării producției și a muncii, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, respectarea riguroasă a programelor de întreținere și reparații și aplicarea de măsuri pentru prevenirea opririlor accidentale.

Înfăptuirea în bune condițiuni a prevederilor impune realizarea ritmică a producției, cu o structură calitativă și sortimentală care să satisfacă cerințele utilizatorilor, depășirea sarcinilor urmînd să fie făcută în condițiile în care produsele au desfacerea asigurată pe bază de contracte sau comenzi ferme la intern și la export.

Ilustrativ pentru ritmul înalt de creștere a potențialului industriei noastre sînt nivelurile de producție prevăzute pentru anul 1977, la principalele produse, comparativ cu cele realizate în anul 1975 (tabelul nr. 2).

Un aport sporit al științei și tehnologiilor moderne în procesul de creștere

PLANUL prevede ca sarcinile în domeniul industriei să fie susținute în mai mare măsură de aportul **cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic,** ale căror eforturi au fost orientate spre conceperea și asimilarea în producție de noi mașini și utilaje la nivelul tehnicii actuale,

cu parametrii tehnico-economici ridicați și consumuri de metal reduse, realizarea de produse noi și materiale înlocuitoare ce vor asigura reducerea consumurilor specifice și înlocuirea materialelor scumpe și deficitare, în special a celor procurate din import, în ramurile construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei, energeticii și în alte ramuri ale economiei. O participare sporită în acest sens este prevăzută pentru activitatea de cercetare din domeniul fizicii, în elaborarea de materiale, sisteme de aparate de măsură și control și de noi tehnologii. La definitivarea sarcinilor în acest domeniu s-a acționat pe baza concluziilor secretarului general al partidului expuse la consfătuirea de lucru consacrată activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică din 30 septembrie a.c., concluzii care vor constitui în continuare cadrul desfășurării acestor activități în toate unitățile de cercetare și inginerie tehnologică.

Tabelul nr. 2

Producția la principalele produse în 1977 comparativ cu 1975

	U.M.	Realizări 1975	Prevederi 1977
Energie electrică	mil. kWh	53 685	63 110
Cărbune net	mii tone	29 385*)	33 530
Țiței extras	mii tone	14 590	14 850
Gaz metan extras	mil. m c	27 001	27 830
Oțel	mii tone	9 549	11 695
Motoare electrice de 0,25 KW și peste	M.W.	6 521	7 200
Aparate de măsură și control, mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul electrotehnice și electronice	mil. lei**)	5 251	7 032
Mașini-unelte pentru așchierea metalelor	mil. lei**)	3 165	4 345
Tractoare	mii buc.	58	68
Autoturisme de oraș	buc.	55 511	70 000
Nave maritime	mii tdw mii tone	281	538,5
Îngrășăminte chimice	(echiv. 100% SA)	1 729	2 882
Fibre și fire sintetice	mii tone	159	186,8
Cauciuc sintetic	mii tone	99	136
Ciment	mii tone	11 520	15 100
Mobilier din lemn	mil. lei**)	10 051	12 030
Receptoare radiodifuziune	mii buc.	712	910
Receptoare televiziune	mii buc.	512	580
Frigidere	mii buc.	332	415
Țesături	mil. m p	866	1 123,4
Confecții textile	mil. lei**)	28 610	32 746
Încălțăminte	mil. per	87	109,7
Carne	mii tone	713	1 018,3
Zahăr	mii tone	516	718

*) Cărbune extras.
**) Prețuri comparabile.

Planul prevede ca în anul 1977 să se execute cca. 750 obiective principale de cercetare științifică, să se introducă și extindă cca. 225 tehnologii avansate, rezultate îndeosebi din activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică, în fabricația unui număr de cel puțin 660 produse și bunuri de consum. Produsele noi și reproiectate introduse în fabricație curentă de la începutul planului cincinal vor reprezenta 18,4% din valoarea producției-marfă prevăzută a se realiza în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane.

Sarcinile trasate prin plan cercetării științifice au o sferă mult mai largă decît domeniul industriei și privesc soluționarea tuturor problemelor de bază ale dezvoltării economice și sociale a țării prin introducerea în mai mare măsură a concepției tehnologice românești, asigurînd consolidarea ciclului cercetare-proiectare-producție, în așa fel ca rezultatele cercetării să se aplice în producție la termene cît mai scurte. Se prevede astfel o contribuție sporită a cercetării științifice la realizarea programului de investiții, diversificarea bunurilor de consum, punerea în valoare a unor noi resurse de substanțe minerale utile (cu deosebire hidrocarburi, cărbuni cocsificabili, minereu de fier), stabilirea tehnologiilor de valorificare a unor noi resurse minerale, protecția muncii, ocrotirea sănătății populației, precum și la prevenirea poluării mediului înconjurător, acțiune pentru care s-au prevăzut în plan investiții în valoare de 2,8 mld. lei.

Prioritate aspectelor calitative în toate ramurile

ÎN AGRICULTURĂ planul pe anul 1977 prevede sporirea în continuare a producției vegetale și animale, în condițiile folosirii mai eficiente a fondului și a bazei tehnico-materiale și ține seama de prevederile programelor elaborate anterior cu privire la dezvoltarea producției de cereale, plante tehnice, legume, fructe și pentru creșterea animalelor. Astfel, în condițiile unui an agricol normal, se prevede realizarea la principalele produse a unor niveluri mult sporite față de media anuală a perioadei 1971—1975 (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Producția la principalele produse agricole

	U. M.	Media anuală 1971—1975	Prevederi 1977
Cereale-boabe	mii tone	14 804	21 165
Sfeclă de zahăr	„	4 757	8 480
Floarea soarelui	„	760	1 109
Cartofi de toamnă	„	2 927	4 790
Legume de cîmp	„	2 549	4 110
Fructe	„	1 086	2 050
Struguri	„	1 199	1 706
Carne în viu	„	1 768	2 470,2
Lapte de vacă	mii hl.	42 338	51 610
Lînă	tone	30 400	36 235
Ouă	mil. buc.	4 642	6 102

Asemenea nivele au în vedere dezvoltarea în anul viitor a bazei materiale a agriculturii prin dotarea cu 13 000 tractoare, 4 900 combine autopropulsate pentru recoltat cereale, precum și cu un număr important de combine de recoltat sfeclă, cartofi și alte mașini și utilaje agricole. De asemenea, agricultura va primi 1 664 mii tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă). În anul 1977 se vor executa lucrări de irigații pentru 225 mii ha., astfel că, la sfîrșitul anului viitor, suprafața agricolă irigată va ajunge la 2 milioane ha ; din fondurile statului se vor realiza lucrări de desecări pe o suprafață de 215 mii ha și lucrări de combatere a eroziunii solului pe 144 mii ha.

Pentru a asigura realizarea producției agricole prevăzute, planul pe anul 1977 conține o serie de măsuri privind utilizarea deplină și judicioasă a întregii suprafețe agricole și arabile, perfecționarea în continuare a producției și valorificării legumelor, cartofilor și fructelor și intensificarea acțiunii de modernizare a plantațiilor pomicole și viticole existente, creșterea efectivelor de animale în special pe baza dezvoltării instalațiilor în sistem industrial, reducerii pierderilor prin mortalitate și construirii în județe a unor complexe zootehnice pentru asigurarea nevoilor proprii de carne și ouă, dezvoltarea producției de furaje în culturile furajere și pajiștile naturale.

În domeniul **silviculturii,** corespunzător prevederilor din programul național, de lungă perspectivă, pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, se vor realiza lucrări de împădurire integrală pe o suprafață de 49 mii ha din care pe 13,9 mii ha vor fi create culturi silvice pentru producerea lemnului de celuloză ; în volumul total al împăduririlor ponderea rășinoaselor va reprezenta 65—70%. Aceste acțiuni vor fi corelate cu lucrările de corectare a torenților și de ameliorare a terenurilor degradate în scopul echilibrării regimului apelor în bazinele hidrografice, în special unde sînt prevăzute lacuri de acumulare și amenajări hidrotehnice, precum și pentru protecția mediului.

Prin plan se prevede ca în 1977 să se pună în circuitul economic un volum de 20 mil. m.c. masă lemnoasă, din care 3,9 mil. m.c. produse principale de rășinoase, la care se adaugă materialele lemnoase provenite din operațiuni de igienă a pădurilor și din tăieri de îngrijire și curățare.

Pentru sectorul **economiei apelor** sînt alocate investiții în valoare de aproape 2,8 mld. lei, urmînd a se da în exploatare lacuri de acumulare cu folosință complexă cu un volum de 78 mil. m.c., să se execute lucrări de regularizare și consolidare de maluri pe cursuri de apă cu o lungime totală de 415 km, precum și derivații, aducțiuni și îndiguiri împotriva inundațiilor pentru apărarea localităților și a terenurilor agricole.

Acțiunea de protecție a mediului înconjurător va fi completată prin punerea în funcțiune a unor instalații de epurare a apelor uzate la obiective industriale existente și prevăzute a se da în funcțiune în anul 1977.

În concordanță cu nevoile economiei naționale, **dezvoltarea transporturilor** este proiectată în condițiile continuării procesului de modernizare și îmbunătățire a structurii acestei ramuri, raționalizării fluxurilor de transport. Creșterea la aproape 8 mld.t/km a volumului transportului intern de mărfuri se bazează pe măsurile prevăzute pentru dotarea cu noi mijloace moderne de transport — locomotive Diesel și electrice, vagoane de tipuri diversificate și autovehicule de marfă. În sectorul transporturilor de călători se prevede lărgirea parcului mijloacelor de transport cu vagoane de viteză și confort sporit, precum și cu autobuze pentru transportul interurban. O dezvoltare puternică vor cunoaște transporturile fluviale și maritime a căror dotare va spori cu 57 mii tone capacitate nave fluviale și cu peste 400 mii tdw nave maritime. Prin plan se prevă

totodată măsuri pentru intensificarea acțiunii de optimizare a transporturilor în cadrul căreia un loc important revine reducerii distanțelor de transport. Toate acestea vor avea drept consecință reducerea consumurilor de combustibil și energie.

Investiții rațional dimensionate

ÎN DOMENIUL INVESTIȚIILOR, planul pe anul 1977 stabilește măsuri importante de creștere a eficienței economice, integrate în acțiunea de mare amploare, care are la bază indicațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu privire la îmbunătățirea radicală a soluțiilor constructive și tehnologice, pentru reducerea cheltuielilor și a consumurilor de materiale, în special de metal și ciment. În aceste condiții, volumul total al investițiilor în economia națională se va ridica la peste 180 mld. lei, fiind cu 16,7% mai mare decît în anul 1976, asigurîndu-se realizarea capacităților prevăzute cu un volum mai redus de construcții. Cea mai mare parte a investițiilor a fost alocată în continuare ramurilor producției materiale, din care peste 53% industriei și aproape 12% agriculturii, pe această bază prevăzîndu-se intrarea în funcțiune a 559 noi capacități de producție mai importante, din care 510 industriale și 40 agrozootehnice. Au fost prevăzute fonduri suplimentare pentru accelerarea construcției de locuințe.

Reducerea cheltuielilor pentru construcții și sporirea eficienței investițiilor, utilizarea cu maximum de randament a capacităților existente constituie o acțiune de mare amploare economică și cu profundă semnificație politică. Potrivit indicațiilor secretarului general al partidului la Consfătuirea de lucru cu privire la activitatea în domeniul proiectării și construcțiilor industriale din 21 septembrie a.c., planul prevede să fie luate măsuri hotărîte în acest sens pe toate treptele organizatorice, de organele centrale, de toți titularii de plan, de organizațiile de cercetare-proiectare și execuție. Se au în vedere adoptarea, în cadrul documentațiilor de investiții, a soluțiilor constructive cele mai raționale, mai ieftine și eficiente care să conducă la reducerea cheltuielilor și a consumurilor materiale și limitarea la strictul necesar a construcțiilor la toate obiectivele de investiții. Așa cum s-a stabilit, vor fi elaborate norme noi, corespunzătoare performanțelor tehnicii moderne, în domeniul proiectării fundațiilor, a rezistenței construcțiilor, al materialelor folosite, care să asigure ieftinirea construcțiilor ; se va urmări diversificarea producției de materiale de construcții și îmbunătățirea calității acestora, extinderea folosirii panourilor de beton și a materialelor ușoare, utilizarea pentru acoperișuri a plăcilor de azbociment, maselor plastice, sticlei și a altor materiale înlocuitoare. De asemenea, se va acționa hotărît pentru aplicarea măsurilor care asigură încărcarea la maximum și dotarea cu mașini și utilaje a suprafețelor disponibile, renunțîndu-se, în toate cazurile în care există suprafețe insuficient folosite, la construirea de noi spații și dezvoltarea celor existente. Au fost prevăzute măsuri concrete pentru valorificarea integrală a potențialului creat prin noile investiții, pentru exploatarea la parametrii proiectați a utilajelor și instalațiilor, organizarea rațională a fluxurilor de producție, a aprovizionării tehnico-materiale, pentru îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și ridicarea nivelului de pregătire a personalului.

Planul pe anul 1977 marchează un nou și important pas în domeniul **îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție**, coordonată fundamentală a politicii partidului nostru. Înscriindu-se în ampla acțiune de sistematizare a dezvoltării economico-sociale a întregului teritoriu al țării, prevederile planului pe anul viitor asigură progresul rapid al tuturor județelor și localităților, creează premise pentru ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal în fiecare județ să se realizeze o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei, așa cum s-a hotărît la Congresul al XI-lea al partidului.

Sporirea eficienței — trăsătură caracteristică

ÎN TOATE sectoarele, sarcinile de producție pentru anul viitor, au fost dimensionate în condițiile **accentuării rolului factorilor intensivi, calitativi ai creșterii economice, realizării unor indici superiori de eficiență.**

Productivitatea muncii, care are un rol determinant în sporirea eficienței economice, urmează să crească în industria republicană cu cel puțin 9,2%, iar în construcții-montaj cu 11,8% ; se prevede ca aproximativ patru cincimi din sporul producției industriale să se obțină pe seama creșterii productivității muncii. Sarcinile de creștere accelerată a productivității muncii prevăzute în plan pentru toate ramurile se bazează pe posibilitățile sporite create în economie prin intensificarea introducerii progresului tehnic, extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, îmbunătățirea tehnologiilor și reproiectarea produselor, precum și pe măsurile de organizare superioară a producției și pregătire profesională a cadrelor. Este de subliniat că, potrivit planului, anul viitor vor intra în producție 315 mii muncitori calificați, pregătiți prin învățămîntul profesional tehnic și liceal de specialitate, precum și prin cursuri de calificare și de specializare postliceală de scurtă durată.

Cheltuielile maxime la 1 000 lei producție marfă urmează să ajungă în industria republicană la 755 lei, ceea ce va reprezenta o reducere de cel puțin 4% față de anul 1976, în principal pe seama micșorării cheltuielilor materiale. Aceste prevederi țin seama de măsurile stabilite pentru reducerea consumurilor specifice și sporirea gradului de valorificare a tuturor resurselor materiale, pentru gospodărirea judicioasă a fondurilor, fixe și circulante, pentru aplicarea unui regim sever de economii în toate sectoarele de activitate.

Așa cum s-a stabilit, pînă la sfîrșitul acestui an măsurile de creștere a productivității muncii și reducere a costurilor de producție, de îmbunătățire a tuturor parametrilor de eficiență, vor fi concretizate pînă la fiecare secție, atelier și loc de muncă.

Planul pe anul 1977 asigură participarea mai activă și mai eficientă a țării noastre la **schimburile internaționale**, volumul comerțului exterior urmînd să sporească cu 15,5% față de anul 1976. Fondurile valutare prevăzute pentru achiziționarea din import a materiilor prime și utilajelor necesare realizării producției și investițiilor vor fi acoperite în principal prin exportul de produse industriale cu un grad ridicat de prelucrare — într-o structură sortimentală și o calitate îmbunătățită — mai ales cu produse ale industriei constructoare de mașini și industriei chimice. Sînt prevăzute măsuri în vederea prospectării mai bune a pieței externe, încheierii de contracte care asigură valorificarea superioară a produselor noastre la export, adaptării operative a producției la cerințele piețelor străine. În același timp se prevede intensificarea acțiunilor de cooperare și specializare cu parteneri externi și inițierea de noi acțiuni.

Prin întreaga sa construcție, planul asigură și în anul viitor **creșterea susținută a venitului național și pe această bază ridicarea nivelului de trai al tuturor membrilor societății, țelul suprem al politicii partidului nostru.**

În plan sînt prevăzute resursele necesare pentru sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, creșterea volumului și îmbunătățirea structurii vînzărilor de mărfuri și prestărilor de servicii, dezvoltarea mai puternică a construcțiilor de locuințe, a bazei materiale a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății. Astfel, veniturile totale reale ale populației pe un locuitor vor spori cu 5,9—6,3%. Retribuția medie nominală lunară va spori cu 6,3%, iar retribuția reală — în condițiile corecturilor ce vor fi aduse unor prețuri și tarife pentru servicii, în corelație cu cheltuielile de producție — va fi cu 3,2—3,8% mai mare decît anul acesta ; veniturile reale ale țărănimii provenite din muncă, pe o persoană activă, vor crește cu 6,6—7,1% față de realizările preliminate pentru anul 1976. Corelat cu veniturile populației, vînzările de mărfuri vor spori cu 8,4%, iar prestările de servicii cu 12,5%, ambele avînd o dinamică superioară celei prevăzute în planul cincinal pentru anul 1977 ; totodată, planul asigură îmbunătățirea în continuare a structurii fondului de mărfuri și lărgirea gamei de servicii.

Construcțiile de locuințe marchează un spor important, de 40 mii apartamente, față de prevederile cincinalului, în anul viitor urmînd să fie realizate 192 mii apartamente, adică aproape 38% din cît s-a construit în perioada 1971—1975. De asemenea, vor fi date în folosință aproape 24 500 locuri în grădinițe, 10 000 locuri în creșe, circa 34 600 locuri în internate, 8 500 locuri în cămine studențești. Se vor realiza circa 2 800 noi săli de clasă și aproape 12 000 mp suprafețe pentru învățămîntul superior ; vor fi date în folosință 9 000 de paturi de spital și 73 000 locuri în cămine pentru nefamiliști.

PLANUL pe anul 1977 demonstrează încă odată că politica partidului și statului nostru este ferm orientată spre progresul rapid, armonios al tuturor ramurilor, spre accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării și ridicarea, pe această bază, a bunăstării întregului popor.

Toma MELINTE
Eugen TOPALĂ
Comitetul de Stat al Planificării

INDUSTRIA UȘOARĂ ÎN ÎNTÎMPINAREA EXIGENȚELOR POPULAȚIEI

Lina CIOBANU
ministrul industriei ușoare

SCOPUL întregii activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru îl constituie ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Între ramurile producției materiale menite să asigure nemijlocit satisfacerea cerințelor oamenilor muncii, cu o contribuție deosebit de importantă se înscrie industria ușoară, ramură industrială chemată să asigure aprovizionarea tot mai bună a populației cu bunuri de larg consum, într-o gamă sortimentală cît mai variată și la un nivel calitativ superior. Această ramură participă, de asemenea, cu un însemnat volum de mărfuri în exportul țării.

În cincinalul 1971—1975 — primul cincinal al istoricei perioade de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — industria ușoară a cunoscut o **dezvoltare complexă** și la **un nivel calitativ superior.** Ca urmare a eforturilor deosebite depuse de lucrătorii din acest sector, Ministerul Industriei Ușoare și-a realizat prevederile prevăzute pentru cincinal la producția industrială cu mai mult de cinci luni înainte de termen. S-a realizat, astfel, peste sarcinile planificate o producție de peste 36 miliarde lei, obținîndu-se un ritm mediu anual de creștere a producției de 14,4% față de 10,6% cît se stabilise prin plan.

Orientări și sarcini actuale

PE BAZA realizărilor obținute, în actualul plan cincinal industria ușoară este chemată să facă față unor sarcini tot mai complexe, fiind una din ramurile industriale care trebuie să răspundă în continuare, într-o măsură mult sporită, cerințelor cumpărătorilor din țara noastră cît și exigențelor beneficiarilor externi. Obiectivele pe care le avem de înfăptuit au fost și sînt trasate de istoricele documente adoptate de cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, de sarcinile și indicațiile deosebit de prețioase date de secretarul general al partidului cu prilejul analizării activității industriei ușoare și cu alte numeroase ocazii. Acordăm o mare atenție înfăptuirii sarcinilor prevăzute în Programul privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum, în perioada 1976—1980. Caracteristic acestui program pentru industria ușoară este îndeosebi ritmul înalt de creștere a producției destinate satisfacerii fondului pieței, ritm care depășește nivelul prevăzut prin Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. Recent a apărut în presă Programul privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977 aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. care concretizează în detaliu sarcinile pe care le avem de realizat pentru a veni în întîmpinarea exigențelor cantitative și calitative ale consumului populației de bunuri industriale. Sîntem ferm hotărîți să eliminăm neajunsurile care mai există în munca noastră, să ne realizăm exemplar sarcinile. Pot să arăt cu deplin temei că prevederile planului cincinal 1976—1980 și implicit ale programelor menționate sînt dimensionate în deplină corelare cu posibilitățile și mijloacele de care dispune industria ușoară.

În actualul plan cincinal, **industria ușoară a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare intensivă, caracterizată nu numai prin creșteri însemnate de producție, ci și prin diversificarea sortimentală, modernizarea și îmbunătățirea calității bunurilor realizate în toate sectoarele ei componente.** Așa cum se cunoaște, în Directivele Congresului al XI-lea al partidului se prevede că în aceste condiții producția industriei ușoare să crească de 1,4—1,5 ori în anul 1980 față de 1975. Prin planul cincinal aprobat s-a prevăzut pentru Ministerul Industriei Ușoare o creștere a valorii producției globale în anul 1980 față de 1975, de 53%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 8,9%.

În vederea satisfacerii cerințelor tot mai mari de bunuri de consum ale celor ce muncesc, s-au prevăzut creșteri importante la principalele **produse fizice.** În comparație cu 1975, se vor produce în 1980 cu 55% mai multe țesături, cu 81% mai multe tricotaje, cu circa 54% mai multe confecții textile, cu peste 56% mai multă încălțăminte. Sporuri însemnate de producție se vor înregistra și la produse de sticlărie de menaj (81%), porțelan de menaj (57%) etc. Mai trebuie subliniat faptul că, în cadrul familiilor de produse, s-a avut în vedere dezvoltarea cu prioritate a sortimentelor deficitare, cum ar fi țesături tip bumbac extralate, țesături decorative, covoare plușate, perdele, stofă mobilă, confecții din piele, ciorapi tip bumbac, articole din cristal etc.

Anul 1977 va marca pentru industria ușoară un nou și important pas pe calea dezvoltării pe mai departe a producției și a nivelului ei calitativ, a îndeplinirii prevederilor planului cincinal. Indicatorii de plan care ne revin pe anul 1977 nu numai că mențin ritmurile de creștere din planul cincinal, dar prevăd și **îmbunătățiri.** Astfel, față de prevederile cincinalului la valoarea producției globale, planul pe anul 1977, aprobat recent de Marea Adunare Națională, este mai mare cu peste 2,2 miliarde lei, valoare concretizată în importante sporuri de producție fizică la țesături tip lînă — 500 mii mp, tricotaje — 18,5 mil. buc., confecții textile — 550 mil. lei, articole de porțelan și faianță — 23 mil. lei și altele. În plan sînt cuprinse și sarcinile din programele de producție și desfacere a articolelor de uz casnic și gospodăresc și a articolelor electrocasnice.

În scopul satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor cumpărătorilor și pentru a spori competitivitatea produselor noastre la export, am prevăzut măsuri de îmbunătățire a **structurii producției.** Ca urmare, față de 1976, va crește substanțial producția de țesături tip bumbac din fire fine pieptănate, țesături extralate pentru lenjerie, țesături tip mătase din poliester, tricotaje tip lînă din fire speciale și de încălțăminte superioară.

Creșteri importante pentru anul 1977 au fost planificate și la **produsele pentru copii,** îndeosebi la confecții, trico-

taje tip lînă și tip bumbac, încălțăminte cu fețe din piele și cu fețe din lac, jucării mecanizate.

Este semnificativ de arătat și faptul că ponderea produselor noi și reproiectate va reprezenta o treime din volumul producției pe 1977.

Drept urmare, vom realiza în anul viitor un ritm de creștere a producției de aproape 8% față de realizările preliminate pe anul 1976. În felul acesta, pe primii doi ani ai actualului plan cincinal vom realiza o creștere a producției de 18,6%, față de 15,8% prevăzută inițial. Creșterile de producție preconizate conduc și la sporirea sarcinilor de livrare în 1977 la fondul pieței cu 11,7% și la export cu 15%. Trebuie subliniat că stabilirea și fundamentarea soluțiilor de îmbunătățire a planului pe anul 1977 s-au făcut pe baza indicațiilor deosebit de prețioase date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Eficiență — calitate — utilitate

LA FUNDAMENTAREA ritmurilor înalte, a noilor dimensiuni de dezvoltare ale industriei ușoare în actualul cincinal, în anul 1977, s-au avut în vedere îmbunătățirea continuă a structurii sortimentale, extinderea în mai mare măsură a consumului de materii prime înlocuitoare și dezvoltarea producției în sectoarele în care se poate asigura materia primă din țară (in, cînepă, sticlărie), creșterea eficienței economice prin folosirea mai rațională a tuturor fondurilor fixe existente și a celor ce vor fi puse în funcțiune și în general, obținerea de rezultate maxime pentru fiecare leu cheltuit.

În aceste condiții creșterea producției are ca trăsătură principală **extinderea utilizării materiilor prime produse în țară,** atît naturale cît și înlocuitoare, aceasta pe fondul ridicării calității și parametrilor funcționali ai produselor. Se prevede, bunăoară, ca producția de țesături din fire subțiri de in și cînepă să crească de 3,8 ori în 1980 față de 1975; de țesături din fire groase de in-cînepă cu 86%; de țesături de tip mătase cu 70%. Ca urmare, în industria textilă și de pielărie va avea loc o modificare importantă în structura bazei de materii prime, ponderea materiilor prime din țară în industria textilă urmînd să fie în anul 1980 de 73% din totalul materiilor prime față de 53% în anul 1975, iar în industria pielăriei de 75% față de 58% în 1975.

În ce privește **extinderea utilizării materiilor prime înlocuitoare,** avîndu-se în vedere dezvoltarea într-un ritm susținut a producției de fibre și fire chimice din țară se prevede mărirea an de an a ponderii acestora în structura materiilor prime. De exemplu, în industria textilă, ponderea firelor și fibrelor chimice va reprezenta 52% în anul 1980 față de 46% în 1975. În industria pielăriei, această mutație se va manifesta prin creșterea producției de încălțăminte din piele sintetică de 17 ori, acest sortiment fiind produs pentru prima oară în anul 1975 (circa 1 milion perechi). În același timp, producția de încălțăminte din piele naturală va crește cu 26%.

Contribuie la folosirea mai intensivă a materiilor prime din țară și **creșterea producției în ramurile care asigură un grad sporit de prelucrare și valorificare a resurselor materiale.** Producția de tricotaje va crește astfel în 1980 față de 1975 cu 84%, iar producția de confecții din țesături cu 54%. Procesul de valorificare superioară a materiilor prime este exprimat în actualul cincinal prin creșterea între 10—20% a valorii țesăturilor sau tricotajelor obținute dintr-o tonă de fire tip bumbac, tip lînă, mătase sau a valorii producției de încălțăminte obținută dintr-un mp de piele. Prin ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale și economisirea pe toate căile a acestora, vom asigura diminuarea importului de materii prime la un milion lei V.P.G. cu 17% pe cincinal.

O atenție deosebită se acordă găsirii unor noi posibilități de **valorificare superioară a deșeurilor** textile și, bineînțeles, realizării astfel a unor produse cu calități fizico-mecanice și estetice corespunzătoare. La nivelul anului 1980 se prelimină un consum de 52 mii tone deșeuri din care se vor obține țesături, textile nețesute, pîslă pentru talpă, tapete lavabile etc.

Utilizarea pe scară largă a fibrelor chimice, a înlocuitorilor de piele, valorificarea superioară a deșeurilor — contribuție de seamă la lărgirea și economisirea bazei de materii prime din țară — solicită eforturi deosebite din partea tuturor lucrătorilor și specialiștilor din industria ușoară pentru a promova, cu răspundere și competență, asimilarea de noi sortimente, modificări în procesele tehnologice, reproiectări de produse, modificarea rețelelor de fabricație etc. Specialiștii noștri s-au angajat cu fermitate pe acest drum urmărind ca creșterile de economicitate să fie însoțite de menținerea și ridicarea însușirilor calitative și funcționale ale produselor, asigurarea unui aspect atrăgător și a unor condiții ușoare de întreținere a bunurilor.

În contextul preocupărilor vizînd sporirea producției se înscriu și programele elaborate pentru **creșterea producției articolelor de uz casnic,** cerință imperioasă avînd în vedere participarea din ce în ce mai largă a femeilor în activitățile productive și sociale și necesitatea astfel a reducerii timpului necesar efectuării treburilor casnice. Se prevede realizarea unui volum de aparate electrocasnice de 10,3 ori mai mare în anul 1980 decît în 1975, cu un grad ridicat de diversificare, tehnicitate și complexitate. Va spori, totodată, cu 50% producția de articole casnice și uz gospodăresc prin realizarea a peste 2 500 modele noi. Preocupările creatorilor sînt orientate tot mai mult în direcția obținerii unei mari diversificări a produselor care să contribuie la ușurarea muncii în gospodărie, respectiv la sporirea producției articolelor destinate pregătirii hranei, întreținerii vestimentare, curățeniei, întreținerii mediului ambiant și care să fie astfel concepute încît să ușureze efortul fizic.

Întreaga dezvoltare cantitativă și calitativă a industriei ușoare are loc în condițiile **sporirii eficienței economice a activității productive.** Se prevede ca productivitatea muncii să crească în anul 1980 față de 1975 cu 43,5%, respectiv într-un ritm mediu anual de 7,5%. Aceasta înseamnă că în actualul plan cincinal peste 33% din sporul de producție se va realiza pe seama creșterii productivității muncii. Costurile de producție vor fi și ele diminuate în anul 1980 față de 1975 cu 10,4% pe total și cu 7% la cheltuielile materiale. Pe întregul cincinal se prevede realizarea unui volum de peste 10 miliarde lei economii la cheltuieli totale de producție, din care 5,3 miliarde lei prin reducerea cheltuielilor materiale.

O atenție deosebită se acordă **utilizării cît mai eficiente și economicoase a fondurilor de investiții** alocate acestei ramuri. În această privință amintim acțiunea întreprinsă recent din indicația conducerii de partid, privind efectuarea unor analize de detaliu la toate unitățile industriei ușoare asupra modului în care sînt utilizate spațiile de producție precum și cele destinate depozitelor din afara halelor productive, în scopul identificării suprafețelor productive neocupate cu utilaje precum și a celor slab utilizate. Această acțiune s-a concretizat într-o încărcare mai bună a suprafeței de producție .o valorificare mai bună a spațiilor industriale și în final reducerea volumului de construcții noi prevăzute în planul cincinal.

Pentru realizarea tuturor acestor importante obiective care revin industriei ușoare s-au mobilizat toate forțele materiale și umane de care dispunem. O garanție a realizării acestor sarcini o constituie faptul că planul pe anul 1976, primul an al actualului cincinal, se prelimină a fi depășit la producția globală cu 2,9 miliarde lei. Se prelimină realizarea planului și la productivitatea muncii. Totodată, se realizează nivelul de cheltuieli totale planificate, iar la cheltuielile materiale se prelimină o economie față de plan de 4,2 lei pentru fiecare 1 000 lei producție marfă.

Cercetarea și tehnologia în pas cu cerințele producției

UN APORT deosebit în realizarea sarcinilor încredințate de partid industriei ușoare l-a adus și trebuie să-l aducă într-o măsură din ce în ce mai mare **cercetarea științifică, dezvoltarea concepției tehnice și tehnologice.** Cu toate că în cincinalul trecut activitatea din domeniul cercetării tehnico-științifice a înregistrat rezultate pozitive, îndeosebi în perioada 1973—1975, aducîndu-și contribuția la rezolvarea unor probleme de actualitate cu care se confruntă industria ușoară, există încă unele **rămîneri în urmă.** Unele din cercetările efectuate de institutele și centrele noastre de cercetare s-au întins pe o perioadă prea lungă de timp. De asemenea, unele cercetări rezolvate nu au fost valorificate operativ în producție, iar problematica abordată nu a cuprins în mod corespunzător, echilibrat, toate domeniile necesare, înregistrîndu-se astfel rămîneri în urmă, în special în domeniul finisării produselor textile.

Pe baza analizei critice profunde a activității de pînă în prezent, în spiritul indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la consfătuirea de lucru din 30 septembrie a.c., s-a trecut la reanalizarea și îmbunătățirea

planurilor de cercetare, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, stabilindu-se sarcini sporite pentru elaborarea de noi tehnologii, asimilarea și extinderea producției de noi bunuri de consum, creșterea ponderii produselor noi și reproiectate, reducerea consumurilor de materiale, combustibil și energie. De asemenea, cercetarea științifică acordă în prezent o atenție sporită valorificării superioare a materiilor prime din țară și asimilării unor materiale care se importă. Este sugestiv de arătat că vom intensifica preocupările la toate nivelele pentru găsirea unor soluții de extindere a producției proprii de auxiliari de mic tonaj și chiar de producere a unor coloranți.

Acordăm o atenție deosebită faptului că cercetarea și tehnologia trebuie să devanseze permanent dezvoltarea producției, concentrîndu-se spre **nevoile concrete** ale producției, spre soluționarea problemelor ce decurg din orientările majore ale industriei ușoare. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R. este necesar **„Să asigurăm realizarea la timp a programelor de cercetare pentru elaborarea de tehnologii noi, asigurînd introducerea lor în producție, în conformitate cu prevederile planului cincinal. Aceasta presupune concentrarea forțelor asupra problemelor principale. Să nu se mai admită risipirea forțelor în probleme minore, sau fără legătură cu programul de dezvoltare economico-socială".**

Un loc aparte în cadrul activității de cercetare științifică îl ocupă **elaborarea de noi tehnologii de fabricație**, îmbunătățirea parametrilor calitativi și diversificarea produselor. În această direcție, în industria textilă, de exemplu, cercetările vor fi orientate spre experimentarea unor tehnologii neconvenționale ; filarea fibrelor sintetice și în amestec cu cele naturale pe mașini de filat cu capăt liber ; realizarea de nețesute după procedee aerodinamice, hidromecanice, termopresare și extrudere prin filiere, tratamente cu grefare activată cu radiații ionizate, finisare în solvenți organici, impregnare în vid etc. În industria confecțiilor, cercetările vor fi mai mult orientate spre extinderea mecanizării, semiautomatizării și automatizării complexe la elaborarea tiparelor de bază, gradarea și multiplicarea tiparelor, recepția și prepararea materiilor prime, croirea detaliilor, prelucrarea și asamblarea detaliilor, finisarea produselor.

Probleme de mare actualitate se vor aborda în industria de pielărie-încălțăminte unde, paralel cu elaborarea de noi tehnologii pentru obținerea pielei sintetice și semisintetice, se vor întreprinde cercetări pentru reducerea greutății încălțămintei, elaborarea de tehnologii pentru noi sortimente de tălpi usurate din cauciuc, p.v.c., poliuretan, de noi adezivi, noi materiale pentru șaifuri și bombeuri, noi tehnologii pentru îmbunătățirea calității încălțămintei, legate în special de estetica și funcționalitatea sa.

Programul de cercetare în industria sticlei abordează teme vizînd elaborarea de noi tehnologii, paralel cu modernizarea celor existente pentru fabricarea sticlei termo-rezistente, sticlei cu transmisie selectivă în infraroșu sau ultraviolet, sticlei spongioase, noi tehnologii pentru fabricarea firelor de sticlă și a fibrelor minerale etc. Ținînd seama de faptul că industria sticlei, în general, este un mare consumator de combustibil și energie, un obiectiv de bază al cercetării și proiectării în acest domeniu îl constituie găsirea unor soluții pentru diminuarea consumului acestora.

Avînd în vedere sarcinile deosebite care se pun în fața activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, s-au prevăzut și unele dotări și dezvoltări în cadrul institutelor de cercetări. Se va realiza o stație pilot pentru cercetări în domeniul inului și cînepii, construirea bazei de cercetare pentru piele sintetică și înlocuitori, dezvoltarea Institutului de cercetări și proiectări de tehnologii pentru industria sticlei și ceramicii fine prin realizarea unor secții noi de cercetare etc. În paralel este necesară extinderea formelor și metodelor avansate de organizare și desfășurare a activității de cercetare și dezvoltare, urmărindu-se permanent îmbinarea strînsă a cercetării, proiectării, cu învățămîntul și producția.

În scopul realizării obiectivelor puse în fața industriei ușoare, numărul de teme de cercetare a fost dimensionat ca atare și s-au organizat colective de cercetare multidisciplinare, care să abordeze temele în toată complexitatea lor pornind de la materia primă și terminînd cu produsul finit. Apreciem că concentrarea activității de cercetare în colective complexe trebuie extinsă, ea aducînd un spor operativității cercetării științifice. În general trebuie să militäm pentru structuri organizatorice capabile să dezvolte creația autohtonă, să învingă lipsa de curaj și neîncredere în forțele proprii.

Studiul pieții și diversificarea sortimentelor

ACȚIUNEA de diversificare și lărgire a sortimentelor în industria ușoară este rezultatul unui vast program de dezvoltare a studiului cererii pieței interne și externe, a creației și inventivității, a introducerii noilor tehnologii și a rezultatelor cercetărilor pe tematici bine precizate. **Satisfacerea cerințelor, gusturilor și dorințelor** care, ca urmare a ridicării nivelului de trai al populației și al menținerii competitivității pe piața externă sînt mereu crescînde, presupune existența unei **game cît mai variate de sortimente, în permanentă schimbare.**

Din acest punct de vedere nu se poate spune că industria ușoară a dat răspuns integral tuturor solicitărilor formulate de cumpărători. De exemplu, este încă mic numărul sortimentelor, contexturilor și modelelor care se fabrică din fibre sintetice, precum și din înlocuitori.

Intensificarea ritmului și amplificarea sferei de diversificare a producției industriei ușoare formează obiectul unui vast cîmp de acțiune pe linia organizării și asigurării unei mai bune prospectări a cererii de consum a populației, a realizării unei concepții unitare a liniei modei la noile creații, care să satisfacă operativ exigențele beneficiarilor interni și externi, precum și a dezvoltării bazei materiale pentru creșterea numărului și varietății sortimentale.

În industria textilă, de exemplu, diversificarea sortimentală se realizează atît prin noi contexturi, desene, modele etc., cît și prin folosirea unor noi tipuri de fibre obținute din diferite amestecuri, fire de finețe superioară și efecte noi. Concomitent cu aceasta se va extinde și producția de tricotaje imprimate destinate, în mod deosebit, confecționării de rochii. Se vor realiza noi sortimente de încălțăminte — din piei naturale și înlocuitori — pentru adulți și copii, caracterizate printr-o moliciune accentuată și finisaje deosebite.

Preocupări însemnate există în privința diversificării producției confecțiilor de serie. Conform prevederilor, dezvoltăm gama sortimentală la îmbrăcămintea pentru copii, tineret, sport, turism și pentru diferite ocazii. Trebuie să ne concentrăm eforturile și în direcția îmbunătățirii structurii și calității țesăturilor destinate acestui sector, concomitent cu dezvoltarea creației în industria confecțiilor.

Întreaga acțiune de diversificare a producției, preocupările specialiștilor noștri în această privință sînt concretizate în faptul că, în totalul producției anului 1980, ponderea valorii produselor noi și reproiectate, cu caracteristici superioare, urmează a fi de circa 62%, realizîndu-se circa 150 000 noi articole, sortimente și modele. În același timp, ponderea producției produselor noi și reproiectate pe bază de concepție proprie și reproduceri în valoarea totală a produselor noi și reproiectate, va reprezenta 100% în anul 1980. Este o sarcină deosebit de importantă, ea reflectînd sporirea adaptabilității producției la cerințele cumpărătorilor și îmbunătățirea calității produselor.

Tot pe linia intensificării activității de diversificare sortimentală, a realizării unor produse variate, solicitate de populație, se înscrie și înființarea în curînd a **Caselor de modă și comenzi ale industriei ușoare** pentru confecții, tricotaje, galanterie bărbați și femei precum și pentru încălțăminte, marochinărie și blănuri superioare. În cadrul Centrului de estetică a produselor industriei ușoare se vor organiza ateliere de creație — producție pentru unicate și serii foarte scurte. Aceasta în scopul testării noilor creații, al lansării liniei modei prin realizarea de colecții de modele, produse unicate de serie scurtă și comenzi la un înalt nivel calitativ, executate atît în atelierele special create în acest scop cît și în atelierele de creație ale întreprinderilor de vîrf ale fiecărei subramuri.

Paralel cu creșterea și diversificarea producției, preocupări intense vor exista în direcția **îmbunătățirii permanente a calității produselor,** pentru reali-

(Continuare în pag. 12)

Un proces continuu, dinamic

PROGRESUL AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

Rezultate bune, de referinţă în 1976

PRIMUL an al actualului cincinal se încheie cu rezultate bune şi în agricultură, constituind o bază solidă pentru dezvoltarea ulterioară a acestei ramuri în ritmurile şi proporţiile stabilite de Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român.

Examinarea datelor privind realizările preliminate la principalele culturi agricole şi în creşterea animalelor, precum şi măsurile aplicate pentru dezvoltarea bazei materiale a agriculturii — factor hotărîtor pentru obţinerea în continuare a unor producţii mari — evidenţiază faptul că rezultatele din 1976 sînt superioare celor din anii anteriori. În cuvîntarea ţinută la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c., tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că : **„În agricultură, producţia de cereale va fi de circa 19—20 milioane tone, realizîndu-se cea mai mare producţie din istoria ţării noastre... vom avea un ritm de creştere a producţiei agricole superior celui din industrie — adică de aproape 16 la sută. Desigur, trebuie avut în vedere că aceasta se referă la producţia obţinută într-un an care nu a fost dintre cei mai buni".** La grîu-secară, spre exemplu, producţia obţinută după date preliminare, depăşeşte cu peste 640 mii de tone cea mai mare recoltă obţinută în anii anteriori, în condiţiile în care suprafaţa însămînţată cu aceste culturi s-a diminuat an de an. La porumb boabe, pe baza datelor preliminare se poate aprecia că se va obţine o producţie superioară celor din anii trecuţi, ceea ce face ca pe ansamblu la cereale, realizările din primul an al actualului cincinal să depăşească substanţial nivelurile precedente. Rezultate bune au fost obţinute la sfeclă de zahăr, cartofi de toamnă, legume şi alte produse vegetale.

În dezvoltarea producţiei vegetale, experienţa acestui an pune în evidenţă un fenomen esenţial : pe lîngă obţinerea, în ansamblu, a unor producţii mari, un număr însemnat de unităţi agricole din diverse regiuni ale ţării, cu condiţii destul de diferite în ce priveşte fertilitatea solului, au realizat peste 5 000—6 000 kg de grîu la hectar, peste 7—8 tone de porumb boabe în terenuri neirigate, iar în unele cazuri peste 10—12 tone de porumb boabe la hectar. Asemenea recorduri multiplicate evidenţiază faptul că **au fost create premisele necesare pentru ca, prin extinderea experienţei acestor unităţi, să se obţină creşteri însemnate în producţia vegetală, la nivelul sarcinilor stabilite agriculturii pentru actualul cincinal şi pentru perspectivă.**

În creşterea animalelor, anul 1976 marchează o sporire a efectivelor, a producţiei totale şi a livrărilor la fondul central.

Obţinerea unor recolte mai mari decît oricînd în trecut, într-un an cu condiţii care nu au fost dintre cele mai favorabile, este rezultatul acţiunilor ample adoptate pînă în prezent pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale, confirmînd justeţea întregii politici agrare a partidului nostru.

1977 — o etapă superioară în afirmarea agriculturii

ÎN al doilea an al cincinalului 1976—1980, **agriculturii îi revin sarcini deosebite în producţia vegetală şi animală, în consolidarea economico-organizatorică a unităţilor agricole socialiste, în reducerea cheltuielilor materiale şi sporirea productivităţii muncii, paralel cu înfăptuirea unor noi şi importante acţiuni menite să dezvolte în continuare baza tehnico-materială, ca factor esenţial al intensificării şi modernizării agriculturii în viitor.**

Tabelul nr. 1

Dinamica producţiei totale de cereale
(mil tone)

1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Realizat					Preliminat	Plan
14,5	16,9	17,8	15,6	15,3	19-20	21,2

În producţia vegetală, ca şi pînă în prezent, se acordă o importanţă primordială **cerealelor.** Potrivit prevederilor de plan, recolta totală de cereale trebuie să fie în 1977 de peste 21 milioane de tone (tabelul nr. 1). Creşterea la un asemenea nivel a producţiei se va realiza prin sporirea randamentului la hectar, suprafaţa rămînînd aproximativ la acelaşi nivel. Acordînd, în cadrul cerealelor, o însemnătate deosebită grîului şi porumbului, în 1977 vor spori suprafaţa şi producţia totală de orz, cultură la care în acest an s-au obţinut, în medie pe ţară, peste trei tone la hectar şi care prezintă avantaje importante : în furajare contribuie, alături de porumb, la asigurarea unor raţii mai echilibrate, iar eliberarea din vreme a terenurilor dă posibilitatea de a se însămînţa o a doua cultură, de regulă porumb pentru boabe şi siloz.

Alături de cereale, **culturilor tehnice** li se acordă prin plan o însemnătate corespunzătoare, ţinînd seama de rolul pe care îl au — de a asigura materii prime pentru unele ramuri ale industriei alimentare şi uşoare, în vederea producerii unor bunuri de consum de primă necesitate pentru populaţie : zahăr, ulei, ţesături etc. Prin perfecţionarea tehnologiilor de producţie, folosirea de seminţe cu potenţial de producţie ridicat, amplasarea mai judicioasă a fiecărei culturi şi extinderea în terenuri amenajate pentru irigat prin plan se prevede obţinerea unei producţii totale de 8480 mii tone sfeclă de zahăr, 1109 mii tone floarea-soarelui, 509 mii tone soia şi 494 mii tone in şi cînepă pentru fibră, cu mult mai mare decît cele realizate în cincinalul precedent.

Pornind de la rolul deosebit pe care îl au **legumele şi cartofii** în aprovizionarea curentă a populaţiei şi în asigurarea cu materie primă a fabricilor de conserve, prin planul de stat pe anul viitor s-au prevăzut creşteri însemnate ale producţiei şi livrărilor la fondul de stat. La legume de cîmp — luînd în considerare experienţa dobîndită pînă în prezent, ca şi orientările cuprinse în recentul proiect al Legii privind organizarea producţiei de legume şi cartofi, precum şi valorificarea legumelor, cartofilor şi fructelor, proiect, supus dezbaterii publice — vor fi luate măsuri pentru concentrarea producţiei în unităţi specializate, care au condiţii şi experienţă în acest domeniu, amplasarea acestor culturi numai pe terenuri irigate, folosirea de seminţe şi material săditor valoros, diversificarea sortimentelor şi soiurilor, plantarea eşalonată, precum şi executarea tuturor lucrărilor prin tehnologii care să asigure producţii mari, de bună calitate, eşalonate potrivit cerinţelor de consum al populaţiei şi nevoilor industriei. Toate acestea vor permite ca producţia totală de legume de cîmp să fie de 4110 mii tone, cu 59,3% mai mult decît în cincinalul 1971—1975.

Paralel cu concentrarea producţiei în zonele şi unităţile cu condiţiile cele mai favorabile, programul de dezvoi-

tare a legumiculturii, pe care se fundamentează sarcinile de plan pe anul 1977, urmărește ca fiecare județ să-și asigure din producție proprie nevoile de consum cu legume în stare proaspătă. Creșterea producției de legume extratimpurii și timpurii, ca element important al prelungirii consumului pe o perioadă cît mai lungă în cursul anului și al satisfacerii mai bune a cererilor de consum ale populației, se asigură printr-un complex program de diversificare a sortimentelor de legume în sere și prin extinderea suprafețelor de solarii, atît în unitățile agricole socialiste, cît și la gospodăriile populației.

La **cartofii de toamnă** producția va fi concentrată în zonele tradiționale din unele județe ale Transilvaniei și Moldovei, care vor asigura cantitățile destinate consumului în stare proaspătă ale marilor orașe, precum și nevoile industriei — și se va îmbina cu extinderea culturii în celelalte zone, de regulă pe terenuri irigate, pentru ca fiecare județ să-și asigure în întregime sau cea mai mare parte necesarul de consum din producția proprie.

În **pomicultură și viticultură**, anul 1977 — parte componentă a programului de dezvoltare a acestor ramuri intensive ale agriculturii pe perioada 1976—1985 — cuprinde acțiuni importante de modernizare a plantațiilor existente, efectuarea de noi plantații intensive și superintensive, care să asigure producții mari și de bună calitate de fructe, ca și creșterea eficienței acestora. Producția totală de fructe va ajunge la 2050 mii tone, cu 950 tone mai mare decît cea din cincinalul trecut, iar producția totală de struguri de 1706 mii tone, mai mare cu peste 500 mii tone.

Unul din obiectivele prioritare în dezvoltarea zootehniei în actualul cincinal îl reprezintă sporirea efectivelor și a producției animaliere, ridicarea permanentă a ponderii zootehniei în totalul producției agricole. Prin îmbunătățirea reproducției și furajării, prin organizarea îngrășării tineretului bovin în sistem intensiv și semiintensiv, în anul viitor — potrivit prevederilor de plan — trebuie să se realizeze și o sporire însemnată a efectivelor, producției și livrărilor la fondul de stat.

Măsuri deosebite sînt prevăzute prin planul pe anul viitor la porcine și păsări, specii la care se pot realiza sporuri de efective și de producție în perioade mult mai scurte decît la bovine. La porcine, pornind de la experiența pozitivă dobîndită prin organizarea complexelor de creștere și îngrășare de tip industrial și ca urmare a intrării în funcțiune de noi capacități, întreaga producție de 450 mii tone de carne de porc la întreprinderile agricole de stat și majoritatea producției la cooperativele agricole se va obține numai din a-

Tabelul nr. 2

Creșterea efectivului de animale
(mii capete la sfîrșitul anului)

Categoria	1975	1977	%
Bovine	6126,1	6790	110,8
din care: vaci și juninci	3028,4	3370	110,3
Porcine	8813,3	10980	124,6
din care: scroafe	821,3	1043	127,0
Ovine și caprine	14310,3	16750	117,0
Păsări curtoare	40115,7	50900	126,9

semenea complexe. La păsări, atît producția de carne prevăzută la unitățile agricole socialiste, care va spori cu 10,2% comparativ cu realizările preliminate din acest an, cît și cea de ouă, la care se prevede o creștere de 4,3%, se vor obține numai din complexe bazate pe tehnologii moderne.

Programul la carnea de porc și de pasăre se fundamentează pe construirea de noi capacități și în mod deosebit pe perfecționarea tehnologiilor de producție în complexele existente, avînd la bază — în principal — introducerea de baterii care permit mai buna folosire a spațiilor construite, scurtarea perioadei de creștere și îngrășare (cu efecte pozitive asupra cantității de carne ce poate fi realizată pe unitatea de suprafață), reducerea consumului de muncă etc.

La ovine, generalizarea sistemului de îngrășare a tineretului ovin la greutăți mari, economice, va reprezenta și în 1977 o cale principală pentru obținerea cantității planificate de carne, în condițiile sporirii substanțiale a efectivelor de ovine, atît în sectorul socialist, cît și la gospodăriile populației. Vor continua și se vor intensifica măsurile de îmbunătățire a reproducției, de creare a unei mătci valoroase în toate unitățile de creștere a ponderii ovinelor din rase cu lînă fină, paralel cu o mai bună îngrijire și furajare, care să ofere garanția realizării unei producții medii și totale de lînă substanțial mai mari decît pînă în prezent, cu parametri calitativi superiori în ce privește lungimea și finețea firului și randamentul la spălare.

Pentru toate speciile și categoriile de animale se vor asigura **furaje** în cantitățile și sortimentele necesare aplicării unor rații corespunzătoare, echilibrate. Recolta bună din anul 1976 și acțiunile desfășurate în toate unitățile agricole socialiste au permis asigurarea a 5 tone de siloz și semisiloz pentru fiecare bovină. Aceste cantități, completate cu resursele mari de masă verde ce pot fi asigurate de pe pajiștile naturale pe care s-au executat lucrări de ameliorare în complex, precum și de la plantele de nutreț în ogor propriu, creează, premisele necesare pentru aplicarea în anul viitor a unei furajări îmbunătățite, cu influențe pozitive pentru producția de carne de bovine și ovine, precum și de lapte și lînă.

Perspective imediate în domeniul creșterii bazei materiale

PLANUL de dezvoltare economico-socială pe anul 1977 prevede, atît sporirea producției agricole, cît și **lărgirea și întărirea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii**, care dă o garanție puternică realizării sarcinilor anului viitor și de perspectivă. Pentru dezvoltarea bazei materiale a agriculturii se vor aloca 21,2 miliarde de lei.

O parte însemnată din aceste sume va fi folosită pentru continuarea și intensificarea amplului program de **îmbunătățiri funciare**, și în primul rînd de **amenajări pentru irigații**, stabilit pentru actualul cincinal. Se va amenaja pentru irigații suprafața de 225 mii ha din care 190 mii ha în sisteme mari. În anul viitor vor începe amenajări pentru irigații în noi sisteme și va continua executarea celor existente, acțiuni care vor contribui la sporirea suprafeței pentru irigații de la 2 000 mii de hectare în vară, în cultură, la 2 109 mii de hectare pînă la sfîrșitul anului viitor.

La amenajările pentru irigații va crește substanțial ponderea irigării prin brazde ; se va trece la mecanizarea deplasării conductelor ; vor fi perfecționate tipurile de aspersoare, în vederea asigurării unei mai mari uniformități la udarea culturilor — elemente care vor permite o mai bună exploatare a sistemelor de irigații, un consum redus de muncă manuală, paralel cu obținerea unor producții superioare la toate culturile irigate. Aceste acțiuni, menite să contribuie la optimizarea normelor de udare în corelare cu cerințele plantei și solului, cu alte situații specifice ce influențează consumul de apă, se îmbină cu realizarea unei structuri optime a culturilor pe terenurile irigate, structură ce urmărește acordarea priorității acelor culturi la care se obțin prin irigare sporuri maxime de producție : legume, porumb, sfeclă de zahăr, soia, lucernă.

Alături de irigare, **chimizarea** reprezintă un alt element esențial ce va contribui la sporirea producției în anul viitor. Potrivit prevederilor de plan, agricultura va primi în 1977 o cantitate de 1664 mii tone îngrășăminte chimice substanță activă, revenind la un hectar arabil, vii și livezi aproape 160 kg, precum și mari cantități de pesticide, într-un sortiment variat, cu conținut de substanță activă mai ridicat, a căror folosire va contribui la realizarea unei chimizări complexe, cu influențe pozitive asupra producției.

Din investițiile repartizate agriculturii, ca și în anii anteriori, sume importante sînt destinate **dotării unităților agricole socialiste cu tractoare, mașini agricole și alte utilaje.** Agricultura va fi dotată cu 13 000 tractoare, 4900 combine autopropulsate pentru recoltat cereale, dispozitive de recoltat porumb, combine de recoltat sfeclă, cartofi și alte utilaje și mașini agricole.

Agricultura va dispune în anul viitor de un număr sporit de mașini cu parametri îmbunătățiți în ce privește productivitatea și gama de lucrări executate, care vor permite mecanizarea lucrărilor la recoltatul sfeclei de zahăr, cartofilor, unor sortimente de legume, a furajelor, aplicarea îngrășămintelor, pesticidelor și amendamentelor. Folosirea lor rațională, completată cu dotările în creștere din anii următori și cu diversificarea mecanizării prin asimilarea și introducerea în producția agricolă a unor noi tipuri de mașini, constituie **unul din factorii esențiali ai sporirii producției și productivității muncii, ai reducerii în perspectivă a populației active ocupate în agricultură, la 12—15%** .

Însemnate eforturi de investiții sînt prevăzute în domeniul creșterii animalelor, pentru consolidarea bazei materiale necesare sporirii efectivelor și a producției animaliere în anul viitor și în perspectivă. În ansamblu, acțiunile de investiții, la toate speciile și categoriile de animale sînt orientate în

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

(Continuare în pag. 12)

Măsuri și acțiuni concrete pentru

PREGĂTIREA REALIZĂRII PLANULUI PE 1977

NE AFLĂM în penultima lună din acest an — perioadă în care centralele industriale și întreprinderile sînt confruntate cu o multitudine de probleme. În acest scurt răstimp care a mai rămas din 1976 se desfășoară o activitate susținută pentru realizarea sarcinilor cantitative și calitative ale planului, pentru ca obiectivele primului an al actualului cincinal să fie îndeplinite în cele mai bune condițiuni. În mod deosebit se pune accent pe realizarea producției fizice, a tuturor sortimentelor planificate.

Paralel, în centrale industriale și întreprinderi se acționează intens pentru pregătirea condițiilor materiale necesare realizării producției din 1977, în așa fel încît — așa cum s-a subliniat la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. și la sesiunea Marii Adunări Naționale — planul să se realizeze ritmic chiar din primele zile ale noului an de muncă. Pe agenda activității centralelor industriale și a întreprinderilor figurează în aceste zile probleme legate de rezolvarea în întregime și în cele mai bune condițiuni a NOMINALIZĂRII PRODUCȚIEI, ÎNCHEIERII CONTRACTELOR CU FURNIZORII DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE, ELABORĂRII DE MĂSURI TEHNICO-ORGANIZATORICE care să îmbrățișeze toate laturile producției — începînd de la concepție și pînă la realizarea produsului finit. În mod deosebit, măsurile ce se iau trebuie să vizeze innoirea nomenclatorului de produse, sporirea producției și productivității muncii, reducerea costurilor la 1 000 lei producție-marfă printr-o mai judicioasă gospodărire și valorificare a materiei prime și a materialelor, ridicarea eficienței întregii activități productive pe o treaptă mai înaltă.

În domeniul investițiilor, **pregătirile pentru 1977 trebuie să se concretizeze în măsuri precise privind ELABORAREA LA TERMEN A DOCUMENTAȚIILOR TEHNICE, prevederea unor soluții constructive care să urmărească, în prim plan, REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE, îndeosebi a metalului, cimentului și a altor materiale. În același timp, la organizațiile de construcții se cer luate încă de pe acum măsuri pentru ca activitatea pe timp friguros să se desfășoare în cele mai bune condițiuni, ca mijloacele tehnice și umane să fie utilizate din plin.**

În cele ce urmează redăm măsurile și acțiunile ce se întreprind în unele unități economice în vederea asigurării condițiilor necesare înfăptuirii exemplare a planului pe 1977.

O preocupare centrală: nominalizarea producției, încheierea de contracte

SARCINILE de plan ale Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant pe 1977 se definesc printr-o dinamică accentuată comparativ cu realizările din anul acesta. Nivelele prevăzute sînt mai mari cu 16% la producția globală, cu 23% la producția-marfă, cu 14% la productivitatea muncii și cu 16,7% la export. Cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă urmează a fi diminuate cu 12%, iar indicele de utilizare a mașinilor va crește de la 30% în 1976 la 85% în anul viitor.

Unele unități (Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, Întreprinderea de vagoane Caracal), vor trebui să realizeze sporuri de producție superioare mediei pe centrală, concomitent cu creșterea numărului și ponderii sortimentelor destinate exportului. Sarcini importante revin și celorlalte întreprinderi („23 August", „Progresul"-Brăila și „Nicolina"-Iași), în ce privește dotarea economiei naționale cu utilaje pentru industria metalurgică, chimică, a materialelor de construcții și refractare, pentru asigurarea șantierelor țării cu o gamă diversificată de utilaje de excavație și construcții.

În scopul satisfacerii nevoilor din ce în ce mai diverse ale economiei naționale și ale beneficiarilor externi, în întreprinderi se acționează pe multiple planuri pentru **introducerea accelerată a progresului tehnic, înnoirea și modernizarea producției. Pentru anul 1977 se pregătește punerea în fabricație a încă 92 produse noi, ceea ce va asigura ca peste 30% din producția centralei să fie constituită din sortimente asimilate în primii ani ai cincinalului actual.**

Fără îndoială, fundamentarea judicioasă a planului din anul viitor, pe cerințe certe ale beneficiarilor interni și externi, reprezintă chezășia realizării unor produse cu desfacere asigurată. Pentru oricine este clar că, fără a se cunoaște temeinic produsele ce urmează a fi executate, este imposibil să se asigure o documentare corespunzătoare a necesarului de materii prime și materiale, pregătirea capacităților de producție, a forței de muncă pe meserii, nu pot fi organizate corespunzător fluxurile de fabricație. În acest context, acțiunile noastre au avut și au permanent în vedere **nominalizarea din timp a producției.**

Pe ansamblul centralei, am reușit **să nominalizăm pînă în prezent 93% din planul valoric al producției-marfă pentru anul 1977 și 100% pentru semestrul I.** Este de remarcat că întreprinderile care au încă producție nenominalizată au întocmite programe concrete de accelerare a contractării produselor cu beneficiarii, astfel încît pînă la 15 decembrie a.c. să asigure contractări la nivelul valoric al planului. Specificul centralei noastre impune cu necesitate contractarea integrală și în timp optim a producției, ca o cerință hotărîtoare pentru buna pregătire a condițiilor de realizare a planului. Căci dacă sortimentele planificate în mii tone de utilaje, mii cai putere pentru motoare, număr de locomotive Diesel hidraulice sau electrice, număr de vagoane marfă echivalente etc. ne dau ordinea de mărime a indicatorului fizic al planului, structura lui, caracteristicile, subsortimentul nu se stabilesc decît prin contractele încheiate cu beneficiarii. **Pînă în prezent, pe ansamblul centralei planul producției-marfă pe întreg anul 1977 este contractat în proporție de 72%, iar pe semestrul I al anului viitor în proporție de circa 90%.**

În aceste condiții, apreciem că dacă la producția destinată beneficiarilor interni, în marea ei majoritate repartizată prin balanțe, rămînerea în urmă la contractare va fi în mod cert recuperată în termen scurt și aceasta nu va avea consecințe asupra realizării cotei-părți respective din sortimentele planificate, în ce privește exportul trebuie să precizăm că pînă în prezent nu am reușit ca, printr-o conlucrare eficientă cu întreprinderile de comerț ex-

terior, să asigurăm un portofoliu de contracte externe de lungă durată. În cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la închiderea lucrărilor plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. se arăta : **„trebuie să asigurăm contracte de lungă durată cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu celelalte țări, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate"**. Din păcate, în unele cazuri acțiunea de încheiere a unor asemenea contracte de lungă durată este îngreunată de faptul că acționează încă în practica unor întreprinderi de comerț exterior „principiul anualității" în încheierea contractelor interne și externe, deși se cunosc cu claritate sarcinile pe următorii cinci ani. Înlăturarea operativă a unor asemenea mentalități, **larga extindere a contractelor pe termen lung reprezintă o necesitate stringentă pentru buna pregătire a producției în întreprinderile noastre**, deoarece multe dintre produsele ce le fabricăm au cicluri lungi de aprovizionare și de execuție (între 6 și 18 luni).

Evident, „vina" pentru această situație nu se poate localiza numai la întreprinderile de comerț exterior „Mecanoimportexport" și „Industrialexport", care au contractat din planul de export pe 1977 doar 63,1% și respectiv 31,2% iar la nivelul trim. I 1977, 77,1% și 24%, ci și la nivelul centralei și întreprinderilor care n-au urmărit întotdeauna îndeaproape materializarea programelor comune de contractare care s-au întocmit încă din anul trecut.

Consiliul oamenilor muncii al centralei, analizînd recent această situație, a stabilit, împreună cu conducerile întreprinderilor de comerț exterior menționate, măsuri menite să asigure în cel mai scurt timp eliminarea rămînerilor în urmă în contractarea producției. În acest sens, analizele comune ale producătorilor cu întreprinderile de comerț exterior, deplasările comune la beneficiari, analiza săptămînală a stadiului contractărilor pe centrală și pe fiecare întreprindere în parte, sînt acțiuni care — alături de altele — creează condiții pentru ca producția semestrului I din 1977 să fie contractată în întregime pînă la 15 noiembrie a.c., iar pînă la sfîrșitul anului curent, să se acopere integral cu contracte și semestrul II din 1977.

În ce privește aprovizionarea cu materii prime și materiale consider că, în marea lor majoritate, cotele alocate centralei sînt corespunzătoare, pînă în prezent primindu-se repartiții pentru circa 65% din acestea. Acțiunea de contractare cu furnizorii de materii prime și materiale pe anul următor este în curs de desfășurare și, prin recuperările anterior amintite, în ce privește finalizarea nominalizării producției, apreciem că sînt create condiții pentru încheierea acțiunii de pregătire a realizării planului pe 1977, pînă la finele acestei luni.

D. ANCUȚA
director comercial Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant

Asigurarea forței de muncă pentru noile capacități

CONCENTRAREA eforturilor tuturor oamenilor muncii din întreprinderile centralei noastre pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan pe 1976 reprezintă premisa necesară pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor de amploare care ne revin în anul viitor. Cu atît mai mult cu cît **planul pe 1977 prevede o creștere a valorii producției industriale cu 8,2% față de 1976 și a productivității muncii cu 8,1% (sporul producției industriale se va obține în proporție de 100% pe seama creșterii productivității muncii).**

În întreaga acțiune de pregătire a producției anului viitor preocupările au ca principal obiectiv **creșterea accelerată a eficienței producției metalurgice.** Călăuziți de indicațiile prețioase date de secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 2-3 noiembrie a.c., au fost puse la punct **programe complexe** care prevăd sporirea accentuată a gradului de valorificare a metalului. Astfel în întreprinderile noastre se va ridica simțitor coeficientul de folosire a metalului, în așa fel încît din aceeași cantitate de oțel, cu aceleași cheltuieli materiale, să se poată obține însemnate producții suplimentare.

Asigurarea din timp a celor mai bune condiții pentru realizarea ritmică și de bună calitate a sarcinilor de plan pe 1977 a format preocuparea de bază a consiliilor oamenilor muncii din centrală și întreprinderi.

Pentru viitorul an a fost nominalizată întreaga producție și s-a organizat programarea producției pe semestrul I 1977 încă din luna octombrie a.c. Materia primă necesară viitoarei producții este asigurată prin repartiții în proporții de peste 95%. Diferența rămasă urmează a fi clarificată cu conducerea ministerului pînă la finele anului. Dacă repartițiile le-am primit în întregime, iar acțiunea o considerăm finalizată, nu același lucru se poate spune despre **acțiunea de contractare cu furnizorii de materii prime și materiale**. La principalele sortimente cu care ne aprovizionăm — țagla și benzi de oțel — **încheierea contractelor cu furnizorii** de la Hunedoara și Galați se află abia la început. O problemă majoră care stă în fața întregului colectiv și impune o atenție deosebită este aceea a **respectării termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective prevăzute în planul de investiții pe anul 1977.** Realizarea la timp și în bune condițiuni a acestor lucrări de investiții, darea lor în folosință la capacitatea proiectată condiționează îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1977 și pe întreg cincinalul. Punerea în funcțiune a acestor noi capacități de producție aduce însă în prim-plan **problema asigurării forței de muncă necesare.** În această direcție întîmpinăm o serie de dificultăți generate de unele necorelări. **La întreprinderile din Aiud, Roman și Buzău, de pildă, deși vor intra în funcțiune noi și importante capacități de producție, planul forței de muncă nu prevede în totalitate și creșterile de personal necesar,** numărul mediu scriptic de lucrători rămînînd practic la nivelul acestui an.

Desigur, în întreprinderile respective trebuie să crească substanțial productivitatea muncii, în care scop au și fost luate măsuri pentru ridicarea calificării cadrelor, astfel ca un muncitor să lucreze la mai multe mașini. Cu toate acestea, pentru noile obiective menționate, rămîne încă în discuție problema acoperirii cu personal direct productiv calificat. În această direcție **solicităm un sprijin mai susținut din partea ministerului nostru.** Rezolvarea favorabilă a problemei respective ar permite evitarea și unui alt neajuns. În prezent, planul de școlarizare la întreprinderile amintite, fundamentat pe necesarul de noi cadre prevăzut în S.T.E.-urile noilor obiective devine necorelat cu prevederile din planul forței de muncă pe anul viitor la noile obiective, plan care crește mult mai puțin decît sporurile de cadre prevăzute în S.T.E.

Alături de aspectele semnalate, se cere ca în fiecare întreprindere să se acționeze mai energic pentru ridicarea pregătirii cadrelor destinate noilor obiective, pentru ridicarea randamentului muncii, în așa fel încît în 1977 să se asigure o producție ritmică, de calitate și cu eficiență ridicată.

P. ZIMBRAN
director general, Centrala de prelucrări metalurgice

INVESTIȚII

Soluții eficiente în proiectare, termene reduse în execuție

REALIZAREA amplului program de investiții-construcții prevăzut în acest cincinal constituie un factor deosebit de important pentru dezvoltarea rapidă și multilaterală a întregii economii naționale și asigurarea unei structurii moderne a industriei, pentru repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, pentru creșterea bazei tehnico-materiale a sectoarelor social-culturale. Parte integrantă a planului cincinal 1976—1980, planul pe anul 1977, recent legiferat de Marea Adunare Națională, **prevede creșterea în ritmuri înalte a activității de investiții-construcții ; volumul investițiilor va fi de 180,45 miliarde lei** (în prețuri la I. I. 1977), **ceea ce reprezintă o creștere preliminată de 16,7% (în prețuri comparabile) față de 1976.** Totodată, volumul lucrărilor de construcții-montaj va înregistra o creștere și mai accentuată, de 20,4%. Pe această bază

● În 1977 un volum de investiții mai mare cu 16,7% față de acest an ● Peste 550 noi obiective și capacități de producție vor îmbogăți potențialul economiei ● Restructurarea RADICALĂ, REVOLUȚIONARĂ, a concepției în domeniul proiectării investițiilor trebuie să asigure obținerea în acest cincinal a unor economii de circa 30% din volumul de construcții-montaj ● Acțiuni concrete în sprijinul asigurării condițiilor de realizare a planului de investiții pe anul viitor :

— revizuirea și definitivarea în cel mai scurt timp a soluțiilor constructive ;

— schimbarea concepției de planificare, pregătire și programare a lucrărilor de construcții-montaj, astfel încît să se asigure scurtarea duratei de dare în funcțiune, în primul rînd, a instalațiilor tehnologice, pe etape, secții și capacități parțiale ;

— sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor, organizarea activității în 2 și 3 schimburi pe toate șantierele ;

— asigurarea de materiale de construcții mai ușoare, economice și de mare randament ;

— perfecționarea tehnologiilor în transportul materialelor de construcții.

---

se va asigura punerea în funcțiune a unui număr de 550 noi capacități de producție mai importante, din care 510 industriale și 40 agrozootehnice.

Caracteristica principală a secțiunii investiții construcții a planului pe anul 1977 o constituie înalta eficiență, sub aspectul soluțiilor constructive, al utilizării resurselor materiale și bănești — problemă subliniată în mod deosebit la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care a indicat concret și direcțiile și căile de acțiune.

Îmbunătățirea activității de investiții-construcții nu trebuie considerată numai ca o sarcină de moment, care se poate realiza prin efectuarea unor modificări nesemnificative ale soluțiilor constructive, prin obținerea unor anumite reduceri ale volumelor de investiții și de construcții-montaj, a consumurilor unor materiale de construcții ; așa cum se arată în documentele de partid, ea trebuie să însemne **restructurarea radicală, revoluționară a însăși concepției de lucru în construcții-montaj, obținerea încă din anul 1977 a unei schimbări esențiale în acest domeniu, care să determine realizarea pe întregul cincinal a unor economii de circa 30% a volumului de construcții-montaj, de peste 12 milioane tone ciment, 1 milion tone oțel-beton, importante cantități de cabluri, conducte și alte materiale de construcții** și să asigure, totodată, punerea pe prim plan a problemei tehnologiei și a bunei funcționări a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice din cadrul obiectivelor nou construite.

Înfăptuirea amplului program de investiții-construcții prevăzut pe 1977 impune o temeinică pregătire a fiecărei investiții, desfășurarea unei activități intense și conjugate a tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor : proiectanți, cercetători, beneficiari, constructori, producători de mașini și utilaje tehnologice și de materiale de construcții.

O PRIMĂ PROBLEMĂ către care trebuie concentrate eforturile o constituie **definitivarea în cel mai scurt timp a soluțiilor constructive pentru obiectivele de investiții aflate în curs de execuție și la care revizuirea proiectelor nu s-a făcut încă integral,** astfel încît să se creeze condiții pentru intensificarea ritmului de lucru pe toate șantierele. De menționat faptul că sarcina de a se realiza în trimestrul I 1977 o producție de peste 20% din volumul anual de construcții-montaj necesită asigurarea, încă din cursul acestei luni, a unor largi fronturi de lucru în spații închise, precum și luarea unui complex de măsuri tehnico-organizatorice pentru desfășurarea corespunzătoare a execuției lucrărilor pe timp friguros, pe fiecare șantier. Tot în acest scop, se impune ca proiectanții, împreună cu beneficiarii de investiții și constructorii, să **revizuiască soluțiile constructive din studiile tehnico-economice elaborate și încă neaprobate și să urgenteze elaborarea și aprobarea studiilor tehnico-economice și a documentației de execuție pentru toate obiectivele noi de investiții.** Termenul de 30 martie 1977 prevăzut pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici trebuie considerat ca maximal, mai ales în condițiile în care volumele de investiții și de construcții-montaj aferente obiectivelor ce urmează să înceapă în 1977 sînt incluse integral, încă de la începutul anului, în planul titularilor de investiții și al constructorilor. De aceea, **trebuie depuse eforturi intense pentru aprobarea în termene cît mai scurte a indicatorilor pentru obiectivele respective,** aceasta constituind una din condițiile deosebit de importante în realizarea planului de investiții și construcții pe anul viitor.

Sarcini importante revin și producătorilor de **materiale de construcții.** Astfel, realizarea unor structuri constructive ușoare, cu eliminarea prefabricatelor de beton armat grele pentru acoperișuri și închideri de hale care să permită economisirea unor cantități deosebit de importante de materiale — în special ciment, oțel-beton și laminate, impun asigurarea cu maximă operativitate a unor cantități mult sporite de materiale ușoare (plăci din azbociment, panouri azbopan, sticlă armată, plăci ondulate din mase plastice, panouri din betoane ușoare, panouri sandviș din beton și polistiren expandat etc) și de o calitate superioară. De asemenea, **prin finalizarea în termene mai scurte a temelor de cercetare din domeniul materialelor de construcții trebuie să se realizeze și să se introducă în fabricație noi materiale ușoare și cu caracteristici net superioare,** care să asigure înlocuirea într-o proporție cît mai ridicată a materialelor clasice și să permită îmbunătățirea, în continuare, a soluțiilor constructive.

ÎN CONTEXTUL amplei acțiuni de îmbunătățire a activității de investiții-construcții se înscrie, ca o problemă principală, **schimbarea concepției de planificare, pregătire și programare a lucrărilor de construcții-montaj,** astfel încît să se asigure, cu prioritate, scurtarea duratei de intrare în funcțiune a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, punerea în funcțiune a noilor obiective pe etape, pe secții, pe capacități parțiale. Prin aceasta se va asigura o conectare mai rapidă la circuitul economic a unor capacități parțiale ale noilor obiective, cu influențe deosebit de importante atît în creșterea eficienței economice a investițiilor respective, cît și a eficienței pe ramuri și pe ansamblul economiei. Pentru traducerea în viață a acestei concepții noi în realizarea investițiilor și eliminarea cu hotărîre a unor situații din perioadele anterioare — cînd halele de producție erau complet terminate de către constructor, dar nu aveau asigurate utilajele — **se impune să se asigure cu prioritate documentația de execuție pentru lucrările care condiționează strict funcționarea mașinilor și instalațiilor tehnologice ; livrarea de către producători a utilajelor tehnologice în ordinea de montaj, la termenele din grafice și în proporție cît mai mare în subansamble ; concentrarea eforturilor constructorilor, montorilor și instalatorilor pentru realizarea lucrărilor care asigură intrarea în funcțiune a capacităților parțiale de producție.**

O sarcină importantă prevăzută în planul pe anul 1977 pentru activitatea de construcții-montaj o constituie **creșterea în ritm rapid a productivității muncii,** nivelul absolut al acestui indicator calitativ fiind de 127 610 lei pe o persoană (în prețuri curente), cu o creștere față de acest an de 11,8%. În scopul realizării nivelului prevăzut prin plan, care este considerat ca minimal, se impune, în primul rînd, **actualizarea programelor de măsuri privind creșterea productivității muncii** corespunzător cu noile condiții de desfășurare a activității de construcții-montaj din 1977, și anume : îmbunătățirea radicală a soluțiilor constructive, utilizarea pe scară largă a materialelor de construcții ușoare și introducerea de noi materiale cu caracteristici superioare, creșterea gradului de folosire intensivă și extensivă a mașinilor și utilajelor de construcții, extinderea lucrului în 2 și 3 schimburi.

În acțiunea de creștere a productivității muncii, o atenție deosebită trebuie acordată, în continuare, **sporirii gradului de mecanizare a lucrărilor,** urmăririi realizării în totalitate a programelor întocmite pe fiecare șantier de construcții pentru funcționarea principalelor mașini și utilaje în 2 schimburi a 10 ore sau în 3 schimburi a 8 ore și extinderea acestor programe la toată gama de mașini și utilaje aflate în exploatare. Pentru aceasta trebuie

luate măsuri hotărîte, în scopul eliminării unor cauze care au determinat și în anul 1976 indici necorespunzători de utilizare a parcului de mașini, utilaje de construcții și mijloace de transport, ca : lipsa unor piese de schimb, exploatarea necorespunzătoare pe șantiere a unor mașini și utilaje datorită neamenajării corespunzătoare a drumurilor de șantier și a căilor de acces la obiectele de construcții, desfășurarea unor activități necorespunzătoare în întreținerea și repararea utilajelor, preocupări insuficiente pentru pregătirea, specializarea și policalificarea personalului de exploatare, nerespectarea graficelor de realizare a reparațiilor capitale, neasigurarea unei supravegheri tehnice în toate schimburile. De asemenea, **sarcini importante revin și producătorilor de mașini și utilaje de construcții, în ce privește intensificarea ritmului de asimilare și introducere în fabricație de serie a noi tipuri de mașini cu performanțe tehnice superioare, diversificarea gamei de mașini pentru acoperirea tuturor categoriilor de lucrări ce se execută în construcții, inclusiv a sculelor și dispozitivelor de mică mecanizare.**

UN ALT DOMENIU cu pondere importantă în pregătirea planului pe 1977 îl constituie **perfecționarea tehnologiilor de execuție a lucrărilor de construcții-montaj.** Cu toate că s-au obținut o serie de rezultate bune în extinderea utilizării unor tehnologii de execuție mai perfecționate și introducerea unor tehnologii noi, apare necesară **creșterea aportului cercetătorilor din domeniul construcțiilor și al executanților.** După cum se arată în recentele documente de partid, duratele de realizare a temelor de cercetare trebuie mult reduse, iar încheierea activității de cercetare și pentru noile tehnologii de execuție a construcțiilor să fie considerată ca efectivă numai atunci cînd tehnologia respectivă are o largă aplicare pe șantierele de construcții.

O atenție deosebită trebuie acordată și **îmbunătățirii substanțiale a tehnologiilor privind transportul și manipularea materialelor de construcții,** operații cu volum și greutate importantă și care sînt încă mari consumatoare de manoperă. Prin urmărirea realizării într-o concepție unitară a acestui proces, de la producător și pînă la locul de punere în operă la obiectivul de construcții, se pot elimina pierderi importante de materiale, care se înregistrează prin utilizarea tehnologiilor tradiționale. Extinderea pe scară largă a tehnologiilor moderne în acest domeniu, orientarea spre creșterea în ritm rapid a gradului de pachetizare, paletizare și conteinerizare a materialelor de construcții-montaj, introducerea și extinderea sistemului de distribuire la locurile de punere în operă în completuri de materiale, pe activități și părți de obiecte, asigurarea unor mașini și utilaje de transport adecvate proceselor respective vor determina, în același timp, o creștere însemnată a nivelului productivității muncii.

Îndeplinirea integrală, de către toți factorii, a ansamblului de sarcini și acțiuni menite să determine o îmbunătățire radicală a activității de investiții-construcții pe 1977 va accelera influența revoluției tehnico-științifice în desfășurarea acestei activități, va amplifica aportul investițiilor și construcțiilor la dezvoltarea în ritm rapid a întregii economii naționale.

Aurel DRAGOMIR

Industria ușoară în întîmpinarea exigențelor populației

(Urmare din pag. 6)

zarea unor bunuri cu un grad ridicat de confort în purtare, cu întreținere ușoară, cu caracteristici tehnice, economice și estetice superioare. Deși s-au obținut rezultate pozitive, totuși mai sînt cazuri cînd, datorită unor neglijențe, a unei insuficiente responsabilități, a nerespectării disciplinei tehnologice, a calității uneori necorespunzătoare a materiilor prime, se mai fabrică produse necorespunzătoare. Iată de ce îmbunătățirea calității produselor în actualul cincinal se desfășoară pe baza unui program bine definit, constituind o acțiune de masă, o preocupare de prim-ordin a tuturor celor 530 000 de lucrători ai industriei ușoare.

În acest context de preocupări vom continua acțiunea de revizuire a unor tehnologii de fabricație, a unor norme interne, de întărire a controlului de calitate pe toate fazele tehnologice, de ridicare și perfecționare a nivelului profesional al lucrătorilor din unitățile productive.

Traducerea în viață a prevederilor actualului plan cincinal, ale planului pe 1977, realizarea exemplară a prevederilor din programele privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980, și aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977, impun mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem, îndeplinirea întocmai a măsurilor și acțiunilor pe care le întreprindem. Lucrînd mai bine, mai organizat, mai eficient, cu mai mult simț de răspundere, vom reuși să ne îndeplinim sarcinile încredințate de partid, să ridicăm industria ușoară la un nivel calitativ superior, capabilă să răspundă cu operativitate cerințelor mereu sporite ale populației și exportului.

Progresul agriculturii românești

(Urmare din pag. 8)

două direcții principale : **modernizarea construcțiilor existente,** în așa fel ca acestea să permită aplicarea unor tehnologii moderne de creștere și îngrășare a animalelor, precum și **executarea de obiective noi** — în principal complexe de tip industrial, în care să fie introduse toate perfecționările aduse tehnologiilor și soluțiilor constructive. Aceste acțiuni trebuie să asigure o producție maximă pe fiecare metru pătrat construit, în condițiile unei exploatări lesnicioase, bazate pe un nivel ridicat de mecanizare, care să ducă la creșterea continuă a productivității muncii.

La bovine, programul de investiții prevede darea în funcțiune în anul viitor a noi capacități pentru peste 40 mii de locuri vaci și juninci și peste 105 mii locuri în îngrășătorii, precum și începerea execuției de noi complexe, prin a căror dare în funcțiune să se poată realiza îngrășarea întregului efectiv de tineret destinat sacrificării.

La porcine și păsări, pe baza experienței de pînă în prezent sînt prevăzute măsuri de modernizare a complexelor existente prin introducerea creșterii în baterii, acțiune ce va contribui la sporirea cu 20 pînă la 70% a producției de carne pe un complex. Paralel cu aceasta se vor construi noi complexe, în așa fel ca asemenea unități să existe, pentru porcine, în toate zonele, iar pentru carne de pasăre în toate județele țării. Planul pe anul viitor prevede și construirea de fabrici de nutreturi combinate, silozuri și magazii pentru cereale, silozuri pentru păstrarea legumelor, fructelor și strugurilor, centre de condiționare a semințelor — care, în ansamblul lor, vor contribui la întărirea continuă a bazei materiale a agriculturii, la sporirea producției agricole.

În realizarea investițiilor se vor aplica cu strictețe indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind reducerea consumului de materiale — mai ales ciment, oțel-beton, tablă și confecții metalice — și a investițiilor la fiecare obiectiv. Au fost stabilite măsuri concrete pentru pregătirea documentațiilor, revizuirea soluțiilor constructive, folosirea mai bună a capacităților existente, restrîngerea distanțelor dintre clădiri, ceea ce va avea efecte pozitive în ce privește atît economia de teren, cît și reducerea cheltuielilor aferente investițiilor conexe. Astfel înlocuirea prefabricatelor de beton cu grosimi mari la pereți și acoperiș, prin folosirea unor elemente mai eficiente, va permite reducerea investițiilor și a consumului de materiale, în condițiile asigurării unei desfășurări normale a procesului de producție.

Dezvoltarea bazei materiale, folosirea de semințe cu potențial de producție ridicat, creșterea experienței cadrelor, cointeresarea lor materială reprezintă factori ce vor permite punerea în valoare a resurselor mari existente în toate unitățile agricole și realizarea sarcinilor ce revin agriculturii în al doilea an al actualului cincinal.

Produsul nou — de la idee la comercializare

CONSUMATORUL — în centrul eforturilor convergente ale industriei și comerțului

RECENTUL PROGRAM privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977 aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. constituie o expresie a grijii permanente a partidului pentru creșterea nivelului de trai al poporului nostru.

În scopul îmbunătățirii continue a aprovizionării populației revista noastră se preocupă de modalitățile practice de înfăptuire a acestui obiectiv, de perfecționarea în continuare a relațiilor producător-comerț-consumator.

Continuăm în acest număr relatarea dezbaterilor la masa rotundă pe această temă organizată de Secția de bunuri de consum a Asociației române de marketing, Institutul de cercetări comerciale și Centrul român de design. Prima parte a fost publicată în nr. 41, din 15 octombrie a.c., al revistei.

- Cum testăm noile produse?
- Rolul unui „panel național de consumatori"
- Interesul producătorului pentru soarta produsului pe piață
- Nu numai testare, ci și vinzare (sau: cînd produsele sînt testate, și apoi nu mai sînt livrate — o veche optică de producție)
- Funcția educativă a comerțului; cum o exercită?
- Sistemul logistic întreprindere-magazin și programele permanente de studiere a cererii
- Sistemele de modelare a loturilor și rolul lor în asortarea nomenclatorului
- Ambalajul, componentă economică și de strategie a comercializării
- Transportul, depozitarea, controlul stocurilor, circulația informației — elemente de reglare a procesului de distribuție

DUPĂ cum am văzut, produsul nou parcurge de la idee la comercializare o serie de etape obligatorii, cu cerințe și exigențe proprii.

Una din etapele importante în lansarea noilor bunuri de consum o constituie **„testarea"**.

REFERINDU-SE la condițiile reușitei în această etapă, **Nicolae Pop**, asistent la catedra de marketing a Academiei de studii economice, a subliniat importanța asigurării unui caracter reprezentativ al eșantionului în astfel de cercetări, ca și necesitatea desfășurării sistematice, cu caracter permanent, a acestora, exemplificînd printr-un caz concret de testare a pieței, desfășurată de Centrala industriei confecțiilor în legătură cu colecția sa de modele de îmbrăcăminte pentru tineret (14—18 ani), colecție a cărei lipsă s-a resimțit profund pe piață într-o perioadă anterioară. În vederea testării, centrala a organizat la Iași și Craiova parăzi ale modei, la care au fost prezentate colecțiile de modele, cerîndu-se părerea viitorilor beneficiari. (La Iași, spre exemplu, au fost solicitați să-și exprime preferințele circa 200 de elevi de școală profesională). Orientarea creației și producției după opiniile exprimate de un segment relativ îngust de consumatori nu permite însă extragerea unor concluzii semnificative.

Este nevoie, în același timp, ca cercetările asupra noilor produse să devină un instrument curent de lucru în sistemul comerțului interior, lucrătorii din diferitele sale verigi fiind, la contractări, purtătorii de cuvînt ai gustului public, ai preferințelor consumatorilor.

În acest sens apare ca foarte utilă crearea unui **panel național de consumatori**, domeniu în care Institutul de cercetări comerciale ar avea unele experiențe și rezultate pozitive. Un alt factor ce condiționează succesul lansării pe piață al noilor produse îl reprezintă **creșterea responsabilității producătorului** pentru soarta produsului pe piața internă. Este vorba de o angajare legală, financiară a producătorului în pregătirea pieței și urmărirea produsului în consum. Căci de multe ori, o primă vînzare este înșelătoare. Consumatorul cumpără un produs adus pentru prima dată pe piață, dar nu mai vine să repete cumpărătura. Iată de ce evoluția vînzărilor are deosebită semnificație pentru producător, pentru deciziile sale de orientare a producției, iar implicarea sa cît mai directă — materială și organizatorică — în lansarea noilor produse nu poate avea decît efecte favorabile asupra mobilității adaptării sale la cerințele consumatorilor.

ASUPRA aspectelor conlucrării industrie-comerț în cercetarea preferințelor consumatorilor a insistat și **Marilena Mișu**, sociolog la Întreprinderea comercială de stat „Romarta". Pentru întreprinderea comercială, poate mai mult decît pentru producător, înnoirea sortimentală are un rol esențial în eficiența ansamblului activității, mai ales cînd e vorba de sectorul textile-încălțăminte.

Pornind de la această convingere s-a solicitat de către „Romarta" colaborarea întreprinderilor industriale, în realizarea unor acțiuni de testare a produselor noi și de investigare a preferințelor și obiceiurilor de cumpărare ale consumatorilor. S-a cerut, spre exemplu, Centralei industriei confecțiilor să ofere, prin centrul său de creație, desene ale noilor modele de confecții, pentru a sonda opiniile consumatorilor; la cele mai multe solicitări, însă, nu s-a răspuns — ori s-au primit desene într-o execuție grafică neglijentă. Cu toate acestea, „Romarta" a înregistrat opiniile a numeroși consumatori, asupra liniei preferate la confecții, cercetări ale căror concluzii le pune la dispoziția industriei, ca și a merceologilor întreprinderii, pentru contractări.

Tot împreună cu Centrala industriei confecțiilor s-a încercat organizarea unor raioane de prezentare a noutăților în magazinele „Eva" și „Adam". Din păcate, nici la aceste inițiative — inițial îmbrățișate cu interes — producătorul nu a dat ulterior curs, prin asigurarea fondului de marfă. S-a propus testarea în magazin a unor prototipuri, dar acestea nu au fost trimise...

Cu toate dificultățile, „Romarta" a organizat în magazinele sale cercetări asupra frecvenței solicitării diferitelor mărimi de confecții, culori (de exemplu, în acest an s-au cerut mult maron, bej și verde), a liniei de modă (se constată o preferință pregnantă pentru linia clasică).

Întreprinderea are unele inițiative și pe linia exercitării funcției educative a comerțului. Astfel, s-au propus: crearea în magazine a unor puncte de informare, care să dea consumatorilor lămuriri, sfaturi asupra mărimilor, culorilor și modelelor celor mai potrivite cu fizionomia, cu conformația corpului; inițierea unor programe publicitare de prezentare a noutăților în magazine prin anunțuri pe fond muzical; organizarea, pentru lucrătorii întreprinderii, a unor cursuri de psihologie comercială, tendințe ale modei, renovare.

Se resimte lipsa unor reviste de modă, pe baza cărora să fie sondate opiniile publicului consumator. Industria ar trebui să-şi asume sarcina editării unor astfel de publicaţii de propagandă, prin centrele sale de creaţie — ceea ce ar uşura mult informarea publicului asupra noutăţilor, a tendinţelor modei.

O EXPERIENŢĂ interesantă în asigurarea unei legături nemijlocite între producţie şi piaţă a prezentat **Nicolae Stan,** director adjunct al Întreprinderii comerciale cu ridicata textile-încălţăminte din Bucureşti.

În vederea realizării unei adaptări mai elastice la cerinţele consumatorilor, Întreprinderea comercială cu ridicata textile încălţăminte-Bucureşti, ţinînd cont de fondul de marfă ce-i revenea pentru semestrul doi şi de capacitatea sa de desfacere, de comun acord cu Întreprinderea „Progresul" a contractat nu o cantitate oarecare de perechi de încălţăminte, ci întreaga capacitate a unei linii tehnologice, fără a proceda la o nominalizare anticipată a structurii pe articole, modele, culori, pontaje etc. În contract s-a stipulat, în schimb, obligaţia riguroasă potrivit căreia cu patru săptămîni înainte de termenele de livrare să se stabilească elementele necesare lansării producţiei, producătorul cunoscînd însă din timp descrierea în mare a sortimentului. În acest fel se asigură o adaptare de detaliu a sortimentelor la cerinţele populaţiei încă în perioada de plan, şi cu un volum asigurat prin programul de fabricaţie pe linia tehnologică respectivă.

Aplicarea acestei modalităţi de conlucrare industrie-comerţ implică existenţa unui **program permanent de studiere a cererii populaţiei,** fluxuri de informaţii care să preia şi să transforme operativ în comenzi necesităţile populaţiei, un sistem ireproşabil de relaţii între întreprinderea comercială şi cea industrială, funcţionarea perfectă a aprovizionării tehnico-materiale şi a liniilor de fabricaţie la producător.

ACEST EXPERIMENT — arăta în continuare **Valeriu Androne,** şef serviciu la Întreprinderea „Progresul" — a fost conjugat cu unele perfecţionări în funcţionarea sistemului logistic producător-magazin. Astfel, au fost introduse un ambalaj colectiv nou, mijloace mecanizate de transport şi evidenţă menite să asigure o raţională mişcare a mărfurilor şi ambalajelor şi, în acelaşi timp, un sistem informaţional care să ofere informaţii pertinente.

Noul sistem logistic permite ca formarea loturilor de livrare, recepţia cantitativă, înregistrarea şi urmărirea distribuţiei fizice să se facă utilizînd benzi transportoare ce preiau marfa la descărcarea din mijlocul de transport şi care, trecînd prin faţa unei celule fotoelectrice, declanşează automat mecanismul de perforare a unei cartele. Acest sistem poate fi folosit atît în depozitele organizate pe orizontală, cît şi în cele pe verticală.

Obţinerea unor informaţii prompte prin acest sistem de înregistrare permite cunoaşterea exactă a stocurilor ca volum şi structură, urmărirea operativă a realizării contractelor, respectiv a planului, distribuţia îmbunătăţită a articolelor şi sortimentelor în reţea, corespunzător solicitărilor populaţiei.

Subliniind aportul pe care masa rotundă îl aduce la elucidarea unor aspecte ale conducerii procesului de înnoire a producţiei şi, implicit, de diversificare a ofertei comerţului, conf. univ. **B. Cotigaru,** Centrul de consulting pentru ambalaje al A.S.E., a adus în discuţie un punct de vedere interesant în legătură cu necesitatea ca proiectarea ambalajelor individuale şi colective să fie integrată în activitatea de cercetare-dezvoltare a produsului. În domeniul ambalajelor — element tradiţional de legătură între producţie şi consum — au fost înregistrate, în ultimii ani, progrese marcante. Însuşi limbajul acestui domeniu este, acum, diferit. Astăzi se vorbeşte de folie contractabilă, palete, sisteme de containere etc., noţiuni care pentru unii lucrători din comerţ nu sînt încă prea clare. Oricum, ambalajul reprezintă un element de strategie în comercializare, după cum este şi un element educaţional al comerţului — politica de ambalare şi ambalaje trebuind integrată politicii comerciale generale, cerinţelor pieţei la un moment dat. Ambalajul trebuie conceput nu ca un element pasiv, ci ca un factor important în prelungirea sau scurtarea unei etape sau alta a ciclului de viaţă al produsului.

Proiectarea, odată cu ambalajul, a întregului circuit logistic pe care-l va parcurge permite adoptarea uneia sau alteia din variantele noilor ambalaje, avînd în vedere ce se întîmplă după îndeplinirea misiunii acestora (reintegrarea în circuitul economic, cu aceeaşi funcţie; reciclarea deşeurilor, ca materii prime pentru producţia de ambalaje sau în alte sectoare — de exemplu, ca fier vechi; reciclarea biologică; înlăturarea prin incinerare).

Logistica comercială, văzută ca o reevaluare permanentă a responsabilităţilor, capacităţilor şi posibilităţilor organizatorice ale conducerii întreprinderilor pentru asigurarea echilibrului distribuţiei fizice — arăta dr. **Dumitru Patriche,** lector de marketing industrial la Academia de studii economice — poate constitui un instrument eficace în perfecţionarea transportului mărfurilor, organizării depozitelor, controlului stocurilor, vînzării mărfurilor, circulaţiei informaţiilor ce reglează distribuţia.

Ca exemplificare poate fi luat modul de formare a sortimentelor în comerţ. Lipsa unei abordări logistice a acestei probleme este evidentă în multe întreprinderi comerciale, ceea ce explică de ce multe produse noi stau în depozite şi nu sînt prezentate în magazine, de ce gradul de asortare este redus, de ce nu se găsesc seturi, compleuri de articole pentru diferite utilizări şi folosinţe.

Soluţia constă în a găsi modalităţi de mecanizare a operaţiunilor de manipulare şi depozitare a mărfurilor, sisteme de modelare a loturilor pentru recepţie şi livrare, bazate pe principiul grupării în unităţile de manipulare, care să permită formarea acestor sortimente complexe.

Un impediment îl constituie şi modul de recepţie a mărfurilor, practicat în prezent. La încălţăminte, bunăoară, verificarea calităţii se face pe loturi care trebuie să conţină încălţăminte de acelaşi fel, cu aceeaşi destinaţie, confecţionată după acelaşi sistem, din acelaşi material, făcînd parte din aceeaşi grupă şi avînd acelaşi model.

Se impune, de aceea, o abordare activă, într-o viziune diferenţiată a distribuţiei fizice, astfel încît să permită adaptarea întregii activităţi comerciale la dinamismul şi mobilitatea tot mai accentuată a cerinţelor consumatorilor, asigurîndu-se prezentarea produsului solicitat, în cantitatea cerută, la locul şi momentul dorit.

ÎN REALIZAREA celor mai bune fluxuri de vînzare şi aprovizionare, în amenajarea noilor unităţi comerciale apar, uneori, obstacole de netrecut datorate construirii de spaţii comerciale fără a se şti dinainte ce se va comercializa în respectiva unitate. Ing. **Mircea Ionescu-Muscel,** şef de sector la Centrul de estetică al industriei uşoare, exemplifica această situaţie prin comanda primită pentru amenajarea unui nou magazin de articole electro-tehno-chimice în Bucureşti. În condiţiile unei construcţii date, cu mobilier gata montat, desigur că posibilităţile de intervenţie în amenajare sînt limitate ; ceea ce se poate realiza este, în cel mai bun caz, un compromis între ceea ce trebuie făcut şi ceea ce se mai poate face în cadrul restricţiilor existente. Cu totul altceva se poate realiza însă, în cazul cînd beneficiarul — prin specialiştii săi — intervine încă în faza de proiectare, sau cel puţin de construcţie a unităţii comerciale, exprimîndu-şi punctul de vedere asupra modului de aşezare a mobilierului, asupra evaluării şi organizării fluxului de cumpărători, asupra posibilităţilor de expunere şi reclamă pentru fiecare grup de produse din magazin.

Înnoirea în proporţie de 100 la sută a nomenclatorului de peste 100 000 de produse al industriei uşoare ridică, desigur, numeroase probleme de conducere şi organizare a procesului de înnoire. Referindu-se la aceasta, ing. **Gheorghe Helvig,** din Direcţia tehnică a Ministerului Industriei Uşoare, a relevat că mişcarea generală de înnoire pe care o presupune cincinalul afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice trebuie să aibă la bază, în producţia de bunuri de consum, conceptul de design. În acest sens, de pildă, la următoarea ediţie a tîrgului de mostre de bunuri de consum s-ar putea organiza un pavilion al designerilor, în care creatorii să-şi prezinte produsele eliminîndu-se riscurile ca aceste produse deosebite să se estompeze în mulţimea exponatelor pe grupe de mărfuri.

În ceea ce priveşte prezentarea şi publicitatea în jurul noilor produse la Tîrgul de mostre, Gh. H. apreciază că ea a fost mult prea modestă. Nu se poate realiza funcţia de educare a consumatorului pentru adoptarea noilor produse, fără cataloage şi prospecte bine realizate, convingătoare, clare, asupra noilor mostre produse.

Poate că ar fi cazul să se organizeze şi pavilioane regionale, de mostre care să declanşeze o mişcare de masă pentru promovarea noului pentru continua diversificare a produselor şi modelelor, în interesul unei cît mai bune satisfaceri a nevoilor, cerinţelor şi preferinţelor consumatorilor.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

MECANISMUL ECONOMIC ● FUNCŢIONALITATE ● EFICIENŢĂ

Indicatorul „cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie-marfă realizată"

INSTRUMENT DE URMĂRIRE A EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII ÎNTREPRINDERILOR

ÎN CONTEXTUL dezvoltării în ritm înalt a economiei, pentru aprecierea rezultatelor înregistrate la nivel micro şi macroeconomic este absolut necesară utilizarea unor indicatori adecvaţi care să redea cît mai fidel conţinutul şi formele de exprimare ale întregii activităţi de producţie. Sistemul de indicatori trebuie să reflecte cerinţele producţiei materiale, ale activităţilor social-culturale, să exprime însuşirile caracteristice ale fenomenelor respective.

Din unghiul de vedere al sferei de cuprindere şi al conţinutului, indicatorii analitici reflectă însuşirile caracteristice ale fenomenelor şi proceselor ce le materializează. Conţinutul indicatorilor sintetici oferă posibilitatea descoperirii mai multor variante, fiecare înfăţişînd laturi diferite ale aceleiaşi activităţi.

În prezent, cînd se acordă o atenţie deosebită aspectelor calitative ale producţiei, creşterii eficienţei activităţii economice, indicatorii cei mai semnificativi, folosiţi în unităţile economice, sînt : „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă" şi „producţia marfă vîndută şi încasată". Primul indicator poate prezenta la rîndul său două variante, şi anume : „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă fabricată" (If), care se referă numai la activitatea de producţie şi „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă realizată" (Ir), care reflectă **atît activitatea de producţie, cît şi cea de desfacere.** În domeniul costurilor de producţie întreprinderile industriale folosesc indicatorul „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă fabricată".

Plecînd de la considerentul că scopul activităţii oricărei unităţi productive îl constituie nu numai obţinerea produselor, ci, în egală măsură, şi vînzarea şi încasarea contravalorii lor, în cele ce urmează ne propunem să realizăm un studiu comparativ între cele două variante ale indicatorului, menţionate mai sus, în vederea alegerii celei optime.

Variantele prezintă următoarele relaţii de calcul :

$$If = \frac{Pmc}{Pmp} 1000; \quad Ir = \frac{Prc}{Prp} 1000$$

în care : Pmc — producţia marfă fabricată exprimată în preţ de cost ; Pmp — producţia marfă fabricată evaluată în preţuri de producţie, Prc — producţia realizată evaluată în preţ de cost; Prp — producţia realizată exprimată în preţ de producţie.

Studiind corelaţiile posibile dintre cei doi indicatori, pot rezulta mai multe situaţii, la care ne vom referi în continuare.

1. **Sînt cazuri cînd există o egalitate perfectă între cei doi indicatori, respectiv Ir = If.**

La prima vedere s-ar putea conchide că activitatea economică s-a desfăşurat în condiţii foarte bune, întreaga producţie marfă fabricată a fost realizată. Nu există stocuri de produse finite, nici solduri de produse facturate şi neîncasate peste cele prestabilite. Situaţia poate fi apreciată ca fiind ideală; în practică ea se întîlneşte însă foarte rar.

De cele mai multe ori cercetarea analitică ne conduce la existenţa unor situaţii ceva mai complexe. Aşa, de exemplu, **deşi valoarea celor doi indicatori este egală ca mărime, s-ar putea ca activitatea întreprinderii să nu corespundă concluziei de mai sus.** Aici trebuie să se aibă în vedere faptul că indicatorii nu sînt altceva decît nişte mărimi medii. Or, după cum se ştie, mediile pot fi influenţate foarte mult de modificările în structura fenomenelor sau proceselor economice cercetate. Referitor la situaţia existentă, în mod concret s-ar putea ca — deşi efectele sînt aceleaşi — **structura producţiei marfă realizate să nu coincidă cu cea a producţiei marfă fabricate.** Unitatea economică şi-a orientat în aşa fel activitatea din domeniul desfacerii încît să înregistreze o creştere mai mare a ponderii produselor cu o rentabilitate mai ridicată.

Sporirea greutăţii specifice se poate obţine pe două căi:

a) fie nerealizînd întreaga cantitate de produse fabricate, deci neexistînd o corelaţie perfectă între indicele volumului fizic al producţiei fabricate (iq) şi cel al producţiei realizate (iq'), adică ($iq \neq iq'$);

b) fie realizînd cantităţi de producţie identice cu cea fabricată, prin livrarea unor produse din stoc sau prin încasarea unor produse facturate beneficiarilor în perioada respectivă de gestiune, adică $iq = iq'$.

Dacă în cazul „a" situaţia este ceva mai grea — s-ar putea ridica probleme în legătură cu modul de satisfacere a cerinţelor economiei naţionale cu asemenea produse — în cazul al doilea, „b", nu poate fi vorba de aşa ceva, în schimb se obţin nişte efecte care nu se datoresc efortului propriu din perioada cuprinsă în studiu.

2. **În alte cazuri din calculul comparativ ar putea să rezulte o inegalitate între cei doi indicatori, de formula Ir < If.** În acest caz atenţia principală se va acorda studiului modificării stocului de produse finite şi soldului de produse facturate şi neîncasate. Faptul că stocul final al produselor finite este mai mare ca stocul iniţial (stocurile au crescut) sau s-a înregistrat o situaţie similară şi în cazul soldului de produse facturate şi neîncasate explică inegalitatea dintre cei doi indicatori. Existenţa stocurilor şi soldurilor peste normativ diminuează volumul realizărilor. Sporesc imobilizările de fonduri, toate acestea influenţînd negativ eficienţa întregii activităţi economice.

Raţionamentul prezentat nu este decît un caz din multitudinea de situaţii care pot apare. S-ar putea aprecia ca fiind o activitate pozitivă faptul că întreprinderea a obţinut un nivel al cheltuielilor la 1 000 lei producţie realizată mai mic decît cel la producţia fabricată, respectînd, într-un anumit fel, cerinţele creşterii eficienţei activităţi economice. Dar nici aici nu trebuie să se neglijeze factorul structural. Este suficient să se fi modificat ponderea diferitelor produse, în sensul creşterii în greutate specifică a acelora care au o rentabilitate mai ridicată, şi „Ir" devine mai mic decît „If". Bineînţeles că aceste schimbări în structura realizărilor se pot face modificînd volumul stocurilor de produse finite sau al soldurilor de produse facturate, separat sau combinat, la sfîrşitul perioadei de gestiune faţă de începutul ei.

3. **Dacă însă Ir > If de la început se poate formula concluzia că activitatea nu este satisfăcătoare, din punctul de vedere al eficienţei economice.** Această stare de fapt ar putea să se explice prin aceea că stocul final la produsele finite, cît şi soldul final la produsele facturate şi neîncasate sînt mai mici faţă de situaţia iniţială. Se înregistrează o reducere a stocului şi soldului ce se materializează în creşterea volumului producţiei vîndute şi încasate. Precizările făcute la cazul 2 sînt valabile şi la cazul 3, numai că raţionamentul are în vedere sensul invers al modificărilor structurale examinate — poate spori ponderea produselor cu rentabilitate mai mică.

Presupunem că, analizînd activitatea unei întreprinderi, se constată, pe baza datelor furnizate de sistemul informaţional că Ifpl = 866,01‰ iar Irpl = 866,30‰. Prin urmare, unitatea şi-a planificat pentru perioada de gestiune cuprinsă în studiu o corelaţie de forma: Ir > If. În studiul de faţă nu ne-am propus să prezentăm în extenso această problemă — literatura de specialitate oferă instrumentul metodologic necesar în acest scop; precizăm doar că

cercetările analitice pot reliefa situații deosebit de complexe.

La prima vedere s-ar putea considera că indicatorul If prezintă activitatea întreprinderii ca fiind mai rentabilă decît indicatorul Ir. Calculînd însă beneficiul potențial ce revine volumului producției marfă fabricate și volumului producției marfă realizate, reiese că, din acest punct de vedere, activitatea de realizare a produselor este mai rentabilă decît cea de fabricare a lor.

Beneficiul potențial se calculează cu formula : Bplf = Rf.Pmp, iar Bplr = Rr.Prp în care : Bplf — beneficiul planificat aferent producției marfă planificate; Rf — reducerea nivelului cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție fabricată; Bplr — beneficiul planificat aferent producției realizate; Rr — reducerea nivelului cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție realizată (Pmp și Prp — sînt cunoscute din relațiile precedente).

Valorile alese pentru cele două variante sînt : Bplf = 6 039 mii lei; Bplr = 6 160 mii lei.

Se observă că beneficiul potențial planificat aferent producției realizate este mai mare decît cel aferent producției marfă fabricate cu 121 mii lei. Privită prin prisma indicatorului Ir activitatea întreprinderii apare ca fiind mai rentabilă decît în cazul folosirii indicatorului If, reliefînd preocupările existente nu numai în sectorul producției, ci și în cele ale desfacerii și încasării propriu-zise.

Să presupunem că mărimea efectivă a celor doi indicatori este : Ir_1 = 794,92‰ ; If_1 = 795,02‰.

Constatăm așadar, că $Ir_1 < If_1$. Am fi tentați să apreciem că, folosind indicatorul Ir, activitatea unităților este mai bună. Există posibilitatea ca în perioada raportată să crească stocurile și soldurile finale, atît la produse finite, cît și la produse facturate și neîncasate. Prin urmare, unitatea nu-și îndeplinește sarcinile cu privire la reducerea acestora la sfîrșitul perioadei. Este un aspect negativ. Pe de altă parte, raportul dintre Ir și If evidențiază că activitatea unității este pozitivă. Se pune atunci întrebarea : care este realitatea ? Determinarea beneficiului potențial dă răspunsul. Mărimea lui la efectiv este :

Br_1 = 11 032 mii lei; Bf_1 = 11 177 mii lei.

Cu toate că beneficiul unitar aferent producției marfă realizate este mai mare decît cel aferent producției marfă fabricate, pe totalul producției, $Bf_1 > Br_1$

Această situație arată că planul de realizări nu a fost îndeplinit. În condițiile în care planul de producție pe produse a fost îndeplinit și depășit, creșterea stocurilor de produse finite și a soldului de produse facturate și neîncasate de la sfîrșitul perioadei au acționat substractiv asupra producției marfă fabricate. Dacă s-ar folosi în analiza îndeplinirii planului indicatorul If, s-ar obține beneficii mai mari și astfel apare că întreprinderea desfășoară o activitate bună, ceea ce nu concordă cu realitatea admisă în mod convențional. Și în acest caz indicatorul ce reflectă mai complet activitatea depusă de unitatea productivă este tot Ir.

Metodologia de analiză a acestui indicator permite aprofundarea studiului analitic mai mult decît a indicatorului If. Pot fi măsurate influențele unor factori ca : volumul fizic al producției marfă fabricate, structura acesteia, prețul de cost și prețul de producție, modificarea stocului de produse finite și a soldului de produse facturate și neîncasate, precum și a structurii lor etc.

În concluzie, **se poate aprecia că varianta „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție realizată" oferă posibilități mai ample de apreciere a activității unității productive în comparație cu varianta „Cheltuieli de producție la 1 000 lei producție fabricată".** Astfel, **varianta reflectă atît activitatea de producție, cît și cea de desfacere, dă posibilitatea să se constate în ce măsură rezultatele bune obținute în sfera producției sînt transformate în acumulări bănești în sfera desfacerii și să se evidențieze, totodată, factorii ce au generat starea de fapt.** În loc să se compare volumul de beneficii (a cărui determinare necesită calcule prealabile) cu valoarea producției marfă realizată la preț de cost, **se compară direct efortul depus — cheltuielile de producție — cu efectul obținut — volumul realizărilor la preț de producție.** Astfel, **acest indicator tinde să înlocuiască clasicul indicator „rata rentabilității", simplificînd mult calculele.**

Folosirea variantei Ir oferă, în plus, **posibilitatea verificării modului în care economiile obținute din reducerea prețului de cost în sfera producției se materializează în acumulări bănești prin vînzarea și încasarea contravalorii produselor facturate.** Acest lucru rezultă din compararea influenței prețului de cost asupra variantei Ir. cu influența aceluiași factor asupra economiilor înregistrate la întreaga producție marfă fabricată. Dacă rezultatul acestei comparații va avea semnul **minus**, va însemna că nu toate economiile obținute din reducerea prețului de cost sînt transformate în acumulări bănești. Semnul **plus** al rezultatului va evidenția aspectul contrar celui de mai sus, fiind o situația favorabilă.

Programarea pe calculatorul Felix C-256 a metodologiei de analiză a indicatorului „cheltuieli la 1 000 lei producție realizată" ușurează calculele de plan, evidență și urmărire a lui și permite obținerea unor informații operative ori de cîte ori se dorește acest lucru.

A. CUCIUREANU
W. PĂVĂLOAIA
V. MUNTEANU
Iași

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Realizarea planului la toate sortimentele

PÎNĂ la 20 octombrie a.c. întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au realizat și chiar depășit planul la numeroase produse siderurgice și metalurgice (graficul). În acest fel ,economia națională a beneficiat atît de cantitățile de metal prevăzute în plan, cît și de cele înregistrate ca depășiri (peste 200 mii tone de fontă, 6 mii tone oțel beton, 14 mii tone țevi din oțel fără sudură, 4 mii tone cocs metalurgic, 20 mii tone alumină, o mie tone aluminiu primar și aliaje de aluminiu, aproape 9 sute tone zinc în concentrate, peste 140 tone cupru nerafinat de convertizor ș.a.).

Aceste realizări au fost favorizate de măsurile eficiente luate pentru mai buna utilizare a capacităților de producție, pentru folosirea intensivă a utilajelor și mecanismelor din dotare, pentru asigurarea fluxului continuu al producției. Nu de mică importanță în ce privește rezultatele bune înregistrate în producție, a fost și folosirea judicioasă a forței de muncă atît pe total, cît și în structura ei. De remarcat faptul că față de prima parte a anului, în prezent fluctuația forței de muncă este mai redusă, se constată o îmbunătățire a asistenței tehnice în schimburile II și III, s-a intensificat preocuparea de punere în valoare a avantajelor pe care le oferă organizarea muncii în acord, s-a întărit disciplina și simțul de răspundere la fiecare loc de muncă.

Este meritoriu desigur, faptul că pe ansamblu, s-au realizat importante depășiri de plan la unele sortimente. Din păcate însă, nu s-au obținut depășiri și la alte produse siderurgice de mare importanță pentru economie. În perioada analizată s-au înregistrat restanțe în producție, la : oțel aliat, laminate mijlocii și ușoare, tablă mijlocie și groasă, laminate din alamă (grafic). Aceste nerealizări au afectat pe unii beneficiari, îngreunîndu-le posibilitățile de a-și îndeplini la rîndul lor sarcinile de plan. Iată de ce rămînerile în urmă la sortimentele respective trebuie să fie recuperate în cel mai scurt timp prin menținerea unui ritm productiv intens în toate schimburile, prin punerea în valoare a tuturor rezervelor existente sau potențiale atît în dotarea tehnică, cît și în organizarea producției și a muncii.

Pentru ca depășirile obținute să fie consolidate și chiar amplificate, iar nerealizările să fie recuperate integral, este necesar, de asemenea, ca, în timpul rămas pînă la sfîrșitul anului, să se urmărească îmbinarea cît mai strînsă a factorilor tehnico-organizatorici cu elanul și entuziasmul muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, astfel ca anul 1976 să fie încheiat cu rezultate pe măsura dotărilor și a posibilităților existente în fiecare unitate.

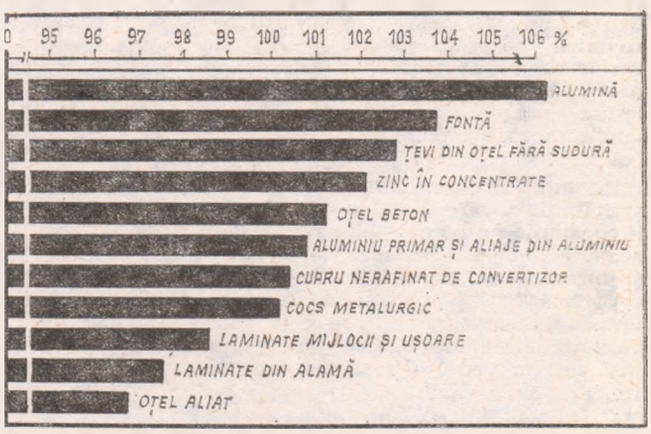

Realizarea planului la unele produse metalurgice în perioada 1 ian. — 20 oct. 1976

OPINII ALE SPECIALIȘTILOR

Propuneri vizînd îmbunătățiri ale calculului necesarului de personal TESA

Utilitatea și oportunitatea unei metodologii fundamentate științific, unitare și generale, avînd ca obiect calculul necesarului de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în întreprinderi sînt bine cunoscute. După cum a apreciat Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 12 mai 1976, experiența de pînă acum a demonstrat justețea măsurilor adoptate de către conducerea partidului, de a se trece la **stabilirea unor criterii de normare a personalului TESA, în strictă corelare cu indicatorii planului de producție și ai altor activități economico-sociale.**

Orice metodă cu aplicabilitate generală privind normarea acestui personal, în condițiile actuale și de perspectivă, trebuie să răspundă cel puțin la următoarea listă de întrebări :

● Care este **efectivul** de personal TESA necesar pentru desfășurarea normală :

— a tuturor activităților funcționale, specifice întreprinderii ?

— a fiecărei activități funcționale în parte ?

— a activității fiecărui compartiment funcțional în parte ?

● Care este **structura** necesară a efectivelor de personal corespunzătoare acestor activități, în raport cu :

— domeniile de specialitate și strictă specialitate profesională ?

— nivelele de pregătire și calitate profesională (superior, mediu etc.) ?

De asemenea, este evident că aceste răspunsuri trebuie să aibă în vedere toate exigențele întreprinderii moderne și viabile în cadrul economiei noastre socialiste ; adică să asigure în mod efectiv necesarul de resursă umană **atît pentru activitățile care au devenit clasice, cît și pentru cele în curs de afirmare,** impuse de ritmul progresului general, de integrarea în viitor, de raționalizările ce pot fi introduse și necesitatea adaptării rapide la schimbări de situație. În rîndul acestor din urmă activități și ținînd seama de realitățile constatate în diverse și destul de multe întreprinderi, sînt de subliniat : previziunea (comercială, tehnologică, de personal), marketingul, analiza economică, cercetarea operațională, organizarea științifică a sistemelor de conducere, de producție, de informatică, utilizarea calculatoarelor electronice ; aplicațiile ergonomice, motivaționale, psihologice și sociologice ; introducerea esteticii industriale, creativitatea, combaterea poluării. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în majoritate ele sînt prevăzute și în actele normative în vigoare, care se referă la organizarea centralelor și întreprinderilor industriale.

Principalul obstacol în calea unei rezolvări realiste (efective) a temei propuse rezidă în faptul că cea mai importantă parte din activitatea personalului TESA, atît ca volum de lucru cît și ca eficiență, se desfășoară în condiții de incertitudine — ca și în faptul că acestea sînt intrinseci și, ca atare, inevitabile chiar și în întreprinderi care, ipotetic vorbind, ar fi organizate perfect din punct de vedere științific.

Cercetările pe care le-am întreprins pentru a stabili o metodologie de normare s-au concentrat îndeosebi asupra modului rațional în care poate fi depășit acest obstacol.

● **Descriere schematică.** Metoda implică 17 faze operaționale fundamentale, ce se desfășoară potrivit rețelei procesuale reprezentate în fig. 1 și indicațiilor complimentare înscrise în tabelul nr. 1. Citirea în paralel a rețelei și a tabelului asigură o înțelegere de ansamblu a metodei. Rețeaua procesuală este construită aplicînd regulile de precedență ce se impun graficelor ADC, pentru a ne informa imediat cu privire la ordinea de execuție și operațiile ce trebuie terminate ca să fie posibilă începerea alteia.

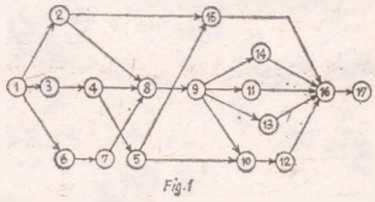

Fig.1

Cifrele din col. 1 a tabelului și cele notate în nodurile rețelei își corespund ca semnificație. Literele C și E (col. 3) au, respectiv, semnificația „grupul de coordonare" și „grupul de experți". Primul este alcătuit din organizatori specializați în aplicarea metodei, iar al doilea — din specialiști care au lucrat timp îndelungat în activitățile supuse normării, au o pregătire generală suficientă pentru a ține seama și de ansamblu, interacțiuni etc. și prezintă multe garanții de obiectivitate.

Elementele de metodologie pe care l-am elaborat constituie, în același timp, o sinteză, o adaptare și, în oarecare măsură, o noutate. Caracteristicile care îi sînt proprii, sub acest din urmă aspect, se degajă în bună parte din contextul celor menționate mai sus. De aceea, vom insista numai asupra unora mai semnificative, care nu au fost elucidate îndeajuns : paralelizarea covarianței și estimarea normelor de timp în munca de concepție.

● **Paralelizarea covarianței.** În realitate, comparația analitică dintre variația f_1 a necesarului de personal TESA și variația liniară f_0 a unui factor oarecare privind activitatea generală a întreprinderii (indici și indicatori de plan pentru producție, resurse, dezvoltare etc.) poate să conducă numai la una dintre implicațiile ce se deduc din următoarea relație :

$f_0(X) = m_0X \Rightarrow f_i(x) = m_ix$, în care:

$i = 1 \ . \ . \ . \ 5$, potrivit fig. 2;

$m_0 = \text{const}$; $m_1 = m_0$; $m_2 = \text{const.} > m_0$; $m_3 \nearrow > m_0$; $m_4 = \text{const.} < m_0$; $m_5 \searrow < m_0$.

În fig. 2, constanta $m_0 = \text{tg } 45°$.

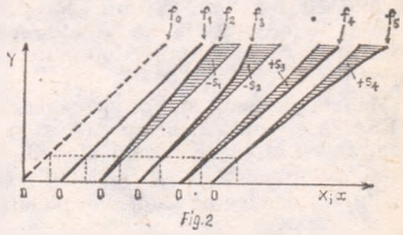

Fig.2

Aceasta din motive practice — similitudinile și diferențele fiind, astfel, mai ușor de sesizat și chiar de măsurat. Teoretic, însă, se poate adopta oricare m_0 diferit de 0 și 1.

Cazul $f_0(X) \Rightarrow f_1(x)$ indică un paralelism perfect pe întreg parcursul celor două variații (a factorului respectiv și a necesarului real) ; ca atare reprezintă o rezolvare, de asemenea, perfectă. În practică însă acest caz este extrem de rar, pe cînd cazurile de abatere (f_2, f_3, f_4, și f_5) sînt cele mai frecvente. Ariile hașurate (fig. 2) reprezintă sensul și mărimea abaterii de la paralelism și sînt în funcție de **alura** variațiilor respective.

Astfel, paralelismul covarianței se poate realiza numai printr-o combinație cu efect compensator între variațiile f_2, f_3 (abateri în minus) și f_4, f_5 (abateri în plus) ; deci, prin introducerea unui număr de factori atît de mare și astfel aleși, încît variația rezultantă a necesarului real de personal TESA să se situeze între limite de toleranță admisibile față de f_1. De aici necesitatea de a cunoaște alura variațiilor $f_1 \ldots f_5$ privind fiecare factor și activitate principală în parte. Pînă în prezent au fost propuse, în acest scop, metode bazate pe observări, măsurători și experimentări directe, care nu sînt proprii decît în domeniul activităților ce se desfășoară în condiții de certitudine. Aceste metode sînt lente, prin faptul că necesită o durată imensă pentru cercetări ; sînt inadaptabile, prin aceea că răspund tardiv dinamicii progresului și, mai ales, sînt prea riscante, deoarece menajează inevitabil surplusuri de personal pentru lucrări de rutină și chiar încurajează proliferarea formalităților sterile. Pentru a depăși aceste neajunsuri, metodologia pe care o prezentăm

prevede (fazele 3, 4 și 5) descrierea alurii variațiilor $f_1 \ldots f_n$ de către un grup de experți în organizare, prin intermediul unor acțiuni „brainstorming" al căror mod de desfășurare (parte integrantă a metodologiei) l-am adaptat la specificul situației.

● **Normele de timp în munca de concepție.** Activitățile principale se subdivid în patru grupe de operații elementare : A, B, C, D (tabelul nr. 2), pe criterii de probabilitate de intervenție și realizare. Pentru grupa D se iau normele de timp determinate prin măsurători directe ; pentru C se apelează la date statistice (dacă sînt compatibile) ; iar pentru B și A se recurge din nou la acțiuni brainstorming, la care participă experți în domeniul de specialitate supus normării și care sînt coordonate de specialiști în organizarea conducerii. Pentru fiecare operație elementară în parte, fiecare expert evaluează trei durate : optimistă, normală (așteptată) și pesimistă. Pentru calculul valorilor medii s-a preluat formula de evaluare a duratelor utilizată în metoda PERT, care este de mult confirmată de rezultatele obținute în practică.

Metoda de normare a personalului TESA, prezentată mai sus, a fost preconizată și, apoi, elaborată pînă la ultimul detaliu necesar, în decursul anului 1974. Conducerea Centralei pielăriei, cauciucului și încălțămintei (C.I.P.C.I.) a aprobat aplicarea ei în scopul elaborării unui proiect de normative privind necesarul de personal TESA în toate întreprinderile industriale din subordinea sa. Acest proiect a fost realizat în atelierul de cercetare-proiectare pentru organizare, din cadrul C.I.P.C.I., apoi experimentat simulativ (de către același atelier) într-un grup de 10 întreprinderi, reprezentativ ca diversitate de profil — iar ulterior, în alte 30.

Rezultatele experimentării s-au dovedit a fi coerente și, pe această bază, proiectul a fost aprobat atît de conducerea centralei, cît și de Ministerul Industriei Ușoare. Drept urmare, începînd din ianuarie 1976, normativul este în curs de punere în practică în toate întreprinderile din C.I.P.C.I.

Diversitatea mare a acestora ca profil de fabricație, ca nivel de tehnicitate (de la manufactură la fabricația automată) și ca gradare (de la combinatul industrial la mica unitate de gradul IV) a constituit un foarte concludent test privind generalitatea domeniului de aplicare a metodei de normare și a normativului însuși. Comparația dintre efectivele de personal TESA existente și cele ce rezultă din aplicarea normativului relevă faptul că, sub aspect global, sînt foarte apropiate (diferențe de plus-minus 1%).

Dimpotrivă, discordanțele sînt mari — atît în plus, cît și în minus — în toate comparațiile privind structura profesională și repartiția numerică a personalului TESA pe întreprinderi, pe activități principale și compartimente funcționale, pe nivele de pregătire profesională și domenii de specialitate. Aplicarea normativului poate elimina aceste anomalii — deși întîmpină unele dificultăți persistente, cum sînt derogările de studii superioare pentru posturile de economist (încă numeroase) și, mai cu seamă, diversele abateri „pro domo" de la prevederile actelor normative privind structura compartimentală și atribuțiile compartimentelor funcționale. Mai este de adăugat lipsa de specializare a întreprinderilor, mai ales a celor mijlocii și mici. Este cunoscut faptul că profilul industrial multilateral mărește disproporțional necesarul de personal TESA.

Pentru un lucrător specializat (sau măcar inițiat) aplicarea normativului într-o singură întreprindere necesită 10—20 de ore, iar un control efectuat în acest domeniu de către centrală implică 4—5 zile. Cum însă aplicația, ca și controlul se pot efectua și pe calculator (schema logică este de pe acum realizată), duratele respective se vor reduce la mai puțin de jumătate. Aceasta va face posibil un **control lunar,** oricît de amănunțit, și mai ales va constitui **un mod de a fundamenta solicitările de posturi** de către întreprinderile subordonate.

Rezultatele obținute pînă acum demonstrează că **metoda este susceptibilă de generalizare și în celelalte ramuri ale economiei naționale** — ceea ce implică însă ca, în prealabil, **să se organizeze și să se reglementeze sistemul informațional** (inclusiv formularistica) **privind evidența în întreprinderi a mărimii factorilor de covarianță omologați.**

Ion PUIU

Tabelul nr. 2

Grupa de activitate	Caracterizarea		Metodele de normare
	Calitatea și dificultatea	Probabilitatea de realizare și intervenție	
A	Probleme de concepție pentru care nu există un model orientativ consacrat	Incertitudine totală	De evaluare, în cadrul unor grupe de experți organizate după modelul brainstorming
B	Probleme de concepție pentru care există un model orientativ consacrat	Incertitudine	
C	Lucrări de aplicație a unor metode generale	Certitudine	Statistice
D	Lucrări de reproducere, pentru care există metodologie detaliată	Certitudine totală	De măsurare directă

Tabelul nr. 1

FAZE OPERAȚIONALE ALE METODEI GENERALE Denumire și descriere rezumativă	Simbol (fig. 1)	Faze imediat precedente	Colectivul de lucru
– Clasificarea sistematică a activităților funcționale principale. Se cere să fie compatibilă cu prevederile actelor normative privind atribuțiile și compartimentarea întreprinderilor.	1	–	C
– Structura personalului TESA, pe activități principale și compartimente. Date statistice preluate de la un grup de întreprinderi, reprezentativ ca diversitate.	2	1	C
– Lista factorilor de covariață posibili. Se elimină factorii a căror mărime nu poate fi identificată cu precizia necesară pe documentele ce se întocmesc și se păstrează, potrivit aceleiași metodologii, în toate întreprinderile. Se ia în considerare sistemul informațional existent la data începerii acțiunii de normare.	3	1	C
– Întreprinderea model. Se construiesc: un model de întreprindere, definit numai prin anumite mărimi sau valori atribuite factorilor de covariață acceptați; și cîte un model pentru fiecare activitate principală în parte, definit numai prin factorii care au influența cea mai intensă și care, împreună, asigură paralelismul covarianței în cazul specific al activității respective.	4	3	C
– Ponderea influenței factorilor, asupra necesarului de personal TESA, pentru fiecare activitate principală în parte. Funcții de distribuție.	5	4	C
– Constituirea grupelor de experți în evaluarea timpilor de lucru. Instructaj privind tehnica evaluării.	6	1	C
– Divizarea activităților principale în operații componente elementare (pentru care timpul de lucru necesar poate fi evaluat de experți pe baza cunoștințelor și experienței proprii).	7	6	C + E
– Măsurarea sau evaluarea timpului de lucru aferent fiecărei operații elementare în parte, în întreprinderea model.	8	2; 4; 7	E
– Fondul de timp minim necesar, aferent fiecărei activități principale în parte în întreprinderea model. Se grupează și se însumează datele obținute în faza 8. Analiza rezultatelor. Eventuale reevaluări.	9	8	C
– Distribuția fondului de timp pe factorii de covariață acceptați, pentru fiecare activitate în parte, potrivit funcțiilor de distribuție stabilite în faza 5.	10	5; 9	C
– Structura profesională a efectivelor de personal pentru fiecare activitate principală în parte. Rezultatele se exprimă în procente.	11	9	C
– Cote unitare de timp, respectiv timpul ce se acordă personalului TESA pentru o unitate a fiecărui factor de covariață în parte, calculat pentru fiecare activitate principală în parte.	12	10	C
– Cote adiționale pentru complexitatea procesului de conducere, calculate prin aplicarea teoriei Grequin.	13	9	C + E
– Cote adiționale pentru gradul de incertitudine a evaluărilor, calculate prin analogie cu principiile aplicate în metoda PERT.	14	9	C
– Date referitoare la mărimea factorilor de covariață, preluate din întreprinderi.	15	2; 5	C
– Analiza generală a rezultatelor, eventuale reevaluări și recalculații. Valabilitatea rezultatelor este apreciată pe criteriile matematicii statistice.	16	11; 12; 13; 14; 15	C + E
– Algoritmul de calcul și instrucțiunile privind aplicarea normativului.	17	16	C

PROFILUL PSIHOSOCIOPROFESIONAL AL CADRELOR DE CONDUCERE

SELECȚIA, pregătirea și perfecționarea persoanelor pentru funcții de conducere în unitățile economice trebuie să se realizeze pe baze științifice. Unul din instrumentele prin care se poate obține aceasta îl reprezintă profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere, *care să cuprindă calitățile necesare exercitării unor atribuții și asumării unor responsabilități cu caracter general, comune tuturor sectoarelor de activitate, să fie completat corespunzător specificului procesului de conducere în diferite ramuri și să fie mereu îmbunătățit, în funcție de cerințele noi ce se pun procesului de conducere. Validarea acestor calități trebuie realizată pe calea unor cercetări experimentale cu ajutorul unor eșantioane de persoane ce ocupă funcții de conducere, eșantioane reprezentative din punct de vedere statistic, utilizîndu-se un complex de metode : observația, ancheta, analiza rezultatelor activității, testele psihologice.*

Pe baza unor cercetări bibliografice, de teren și experimentale cu ajutorul unui eșantion reprezentativ de cadre de conducere, desfășurate timp de mai multi ani, am ajuns la elaborarea unui profil psihosocioprofesional al cadrelor de conducere, care cuprinde următoarele elemente de bază :

PREGĂTIRE

— Cunoașterea și însușirea filozofiei marxist-leniniste, a metodei materialist-dialectice de analiză a fenomenelor economice și sociale ;

— cunoașterea și însușirea programului partidului, a celorlalte documente de partid, a politicii interne și externe a partidului și statului și aplicarea consecventă a acestora în practica muncii de conducere :

— stăpînirea elementelor științifice și tehnice esențiale, corespunzătoare domeniului de activitate condus ;

— cunoașterea teoriilor și stăpînirea metodelor și tehnicilor moderne de conducere ;

— cunoașterea unor elemente de bază din domeniul științelor economice, juridice și psihologice, necesare exercitării atributelor conducerii.

EXPERIENȚĂ

— Experiența căpătată prin ocuparea timp de minimum cinci ani a unor responsabilități pe linie de conducere, de preferință prin succesiune normală a treptelor ierarhice :

— experiență în munca de partid, dobîndită prin ocuparea unor funcții în cadrul organelor alese sau prin îndeplinirea unor sarcini primite din partea organizației de partid. S-a dovedit a fi utilă și experiența politică rezultată din activitatea desfășurată în cadrul organizațiilor de masă (U.T.C., sindicat, organizația de femei etc.).

CALITĂȚI PSIHOLOGICE

Majoritatea autorilor care se ocupă de problemele psihologiei conducerii recomandă foarte multe calități ca necesare persoanelor ce vor deține astfel de funcții. De obicei, aceste calități sînt desprinse din practica curentă de conducere, fără a fi fundamentate pe cercetări științifice.

În elaborarea psihogramei cadrelor de conducere a unităților socialiste noi am întreprins cercetări experimentale, care ne-au permis identificarea ca semnificative a următoarelor calități psihologice :

● **Inteligența**, ca aptitudine generală și complexă, potențează întreaga activitate a persoanei — deci și munca de conducere desfășurată de aceasta. Cercetările experimentale au dovedit că pentru funcțiile de conducere este necesar un nivel normal de dezvoltare a inteligenței. Compartimentele cu un grad mai mare de complexitate, precum și funcțiile de conducere cu un grad mai mare de responsabilități reclamă un nivel mai înalt de dezvoltare a inteligenței. În ceea ce privește specificul inteligenței (practică sau teoretică), acesta este cerut în mod diferit, în funcție de treapta ierarhică.

● Multiplele atribuții, responsabilități și sarcini ce revin cadrelor de conducere, în condițiile dezvoltării impetuoase a economiei și ale mobilității obiectivelor, cer o bună dezvoltare a **flexibilității gîndirii**, care să permită în orice moment conducătorului să se adapteze la situațiile noi, să găsească soluții inedite pentru rezolvarea problemelor, să fie receptiv la tot ceea ce este nou.

● Inteligența și flexibilitatea gîndirii, într-un anumit raport de dependență, asigură **capacitatea creatoare**, calitate absolut necesară cadrelor de conducere pentru a putea evita birocratismul și latura negativă a rutinei în munca de conducere. Capacitatea creatoare este esențială în conceperea și practicarea unei munci de conducere științifice, prospective, eficiente.

● Mai mult decît în oricare altă profesie, **motivația cu valoare socială**, deschisă spre viitor, orientează și mobilizează eforturile cadrelor de conducere spre rezolvarea obiectivelor economico-sociale ale unității.

● **Personalitatea** conducătorului este esențială în stabilirea unor relații cu colaboratorii și subalternii, de natură să faciliteze îndeplinirea obiectivelor unității. Dacă latura aptitudinală este mai puțin importantă decît în cazul unui executant, ea referindu-se la însușirile necesare practicării unei meserii, **temperamentul** și, în deosebi, **caracterul** joacă un rol important în comportamentul conducătorului, aceste laturi ale personalității determinînd conținutul și coloratura stilului său de muncă. Personalitatea conducătorului este importantă și prin aceea că, în anumite condiții și limite, o personalitate puternică poate compensa, prin trăsăturile ei caracterologice pozitive, deficiențe pe linia altor calități psihologice.

Schematic, cerințele de bază ale profilului psihosocioprofesional al cadrelor de conducere din unitățile economice ar fi următoarele :

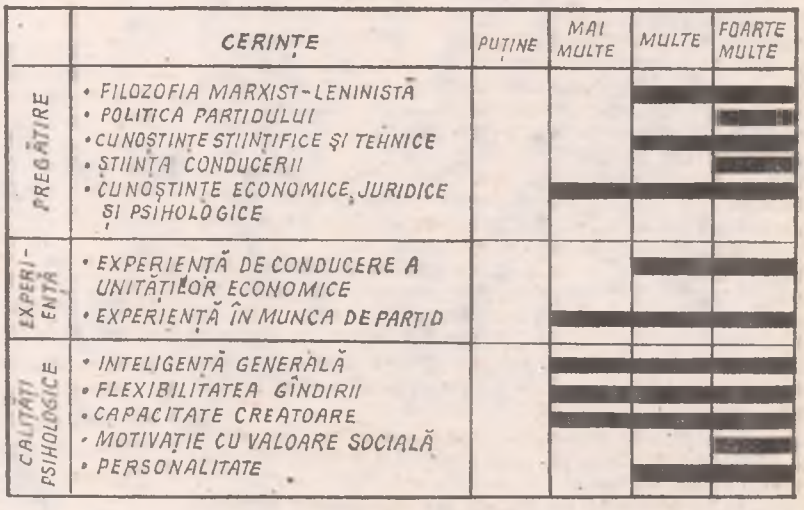

Compararea cerințelor acestui profil cu calitățile personale (investigate prin diferite metode : observația, convorbirea, testul psihologic etc.) oferă unul din instrumentele ce pot fi utilizate în activitățile complexe de selecție, pregătire și perfecționare a cadrelor pentru funcții de conducere în unitățile economice.

dr. psih. Anton TABACHIU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

O CARTE DESPRE CONDUCĂTORUL DE ÎNTREPRINDERE

Autorul articolului este și autorul cărții „Conducătorul de întreprindere", apărută de curînd în Editura științifică și enciclopedică.

Dr. A. Tabachiu supune cercetării experimentale problema calităților psihologice necesare pentru a se putea exercita, cu eficacitate, atributele conducerii, elaborînd pe această cale ceea ce numește profilul psihosocioprofesional al conducătorului unității economice din țara noastră. În finalul lucrării este schițat și un model de selecție și pregătire a cadrelor de conducere.

PARTICULARITĂȚILE REPRODUCȚIEI LĂRGITE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE (I)

CU TOATĂ UNITATEA DE ACȚIUNE a legilor generale ce guvernează reproducția lărgită, agricultura nu se dezvoltă însă după același „șablon" cu industria. Particularitățile procesului de producție din agricultură imprimă anumite trăsături specifice reproducției lărgite din acest sector important al economiei naționale.

Împletirea procesului economic cu un proces natural de reproducție

PRIMA și cea mai importantă particularitate care stă la baza reproducției lărgite în agricultură este aceea că **producția agricolă are loc atît pe baza unui proces economic cît și pe baza legilor biologice.**

Marx, referindu-se la particularitatea de bază a reproducției lărgite în agricultură, arată că : „Procesul economic de reproducție, oricare ar fi caracterul său social specific, se împletește întotdeauna în acest domeniu (al agriculturii) cu un proces natural de reproducție" [1]. Printre obiectele muncii sînt prevăzute totdeauna plantele sau animalele vii, iar produsul muncii obținut în toate cazurile este și un produs organic brut.

În agricultură, în același proces de reproducție se obțin mai multe bunuri materiale (necesare societății pentru consum sau pentru reluarea producției pe scară tot mai largă) și se reproduc în proporții tot mai mari și organismele vii (vegetale și animale) participante la procesul de producție. Datorită acestei caracteristici, în producția vegetală, materiile prime și materialele care sînt manipulate de om în procesul tehnologic sînt de regulă mai puține ca număr și mai mici ca volum decît produsele obținute compuse din materia organică creată pe cale biologică.

Pornind de la faptul că organismele vii care participă la producția agricolă nu au nevoie pentru dezvoltarea lor de intervenția continuă a muncii omenești, unii economiști susțin că agricultura este o „industrie biologică" [2]. Exagerînd aspectul biologic al producției agricole, au tras concluzia eronată că în agricultură, spre deosebire de alte ramuri ale producției de bunuri materiale, omul nu are altceva de făcut decît să ajute natura, avînd ca factor de producție un rol cu totul secundar, subordonat factorilor naturali.

În realitate, lucrurile nu stau așa. Omul fiind creația cea mai perfecționată a naturii, acționează puternic pentru transformarea, ameliorarea mediului înconjurător și odată cu aceasta a propriei lui existențe materiale și spirituale.

Înarmat cu cunoștințe științifice, cu mijloace tehnice moderne omul luptă și învinge capriciile naturii. Un exemplu grăitor este munca însuflețită, lupta oamenilor muncii de pe ogoare, în toamna acestui an, cînd în condiții climatice cu totul neobișnuite, frig și îngheț foarte timpuriu, s-au executat lucrările de recoltare a culturilor tîrzii și de însămînțare a grîului pe întreaga suprafață planificată.

Reproducția lărgită în agricultură **este indisolubil legată de o anumită perioadă de timp în care producția trebuie să parcurgă anumite stadii biologice.** Ca urmare a acțiunii legilor biologice, în agricultură **timpul de muncă nu corespunde timpului de producție, primul fiind mult mai scurt decît al doilea.**

Această caracteristică determină un proces relativ lent al acestei ramuri vitale de producție. Ciclul natural de producție este lung, fiind de cîteva luni la plantele de cîmp și de ani întregi la unele specii de animale. De pildă, la cultura grîului, toate muncile agricole socotite pe un hectar se reduc la 10—12 zile, iar perioada de producție durează 7—8 luni. Neconcordanța dintre timpul de muncă și timpul de producție influențează în mod considerabil în agricultură modul de folosire a forței de muncă și a fondurilor fixe în cursul anului. Dependența strînsă a producției agricole de factorii naturali imprimă ciclului de producție din agricultură, mai ales din sectorul vegetal, un caracter strict sezonier.

Utilizarea parțială a forței de muncă influențează asupra mărimii veniturilor reale ale producătorilor agricoli, iar caracterul discontinuu al folosirii mijloacelor de muncă se reflectă în nivelul prețului de cost al produselor agricole.

În agricultura noastră socialistă sînt create condiții pentru îmbinarea rațională a procesului economic de producție cu cel natural, de dirijare planificată de către om a activității organismelor vii, în vederea sporirii continue a producției agricole. Dezvoltarea forțelor de producție și caracterul tot mai intensiv și multilateral al producției agricole în socialism, determinînd o îmbinare armonioasă între reproducția economică și cea naturală, creează tendința ca reproducția socialistă în agricultură să se realizeze cît mai uniform, în tot timpul anului și într-o proporție mărită.

În județul Bacău, urmărindu-se valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale și a forței de muncă pe toată perioada anului, cooperativele agricole din zona municipiului Gh. Gheorghiu-Dej, a orașului Moinești, precum și o serie de cooperative de pe Valea Siretului, între care Negri, Răcăciuni și altele au înființat o serie de ateliere de prelucrarea materialului lemnos ce se găsește pe plan local, precum și de confecționare a tricotajelor. Cooperativele din zona Berheciului și Zeletinului prelucrează mlajă de răchită, precum și unele produse alimentare.

În zona Sascutului și Plopanei cooperativele agricole au înființat secții de producerea unor materiale ieftine de construcții, precum și o serie de activități de prestări de servicii : cojocării, croitorii, ateliere de dogărie, dulgherie etc.

În activitățile industriale și prestări de servicii, organizate de cooperativele agricole de producție, lucrează permanent pe județ peste 2 000 cooperatori, realizînd în cele 9 luni ale anului o producție de circa 54 milioane lei, depășind planul la zi cu 14%.

Cu toate acestea, trebuie să arătăm însă că dezvoltarea activităților industriale și de prestări de servicii în județul Bacău este cu mult sub posibilități. Din cele 98 de cooperative existente, numai circa 10% realizează o producție în acest sector de peste un milion lei. Marea majoritate (circa 70%) a cooperativelor realizează o valoare a producției industriale și de prestări servicii sub 500 mii lei. Acest fapt arată că nu peste tot există suficientă preocupare pentru dezvoltarea pe măsura posibilităților a activităților de industrializare și prestări servicii. De exemplu, la cooperativele agricole Orbeni, Valea Seacă, Tamași există posibilități de a se trece la organizarea unei secții de producție pentru semiindustrializarea legumelor și fructelor, iar în alte cooperative există posibilitatea producerii de mături, perii și alte produse casnice căutate pe piața locală.

Se impune ca sub conducerea organelor locale de partid și de stat consiliile de conducere din cooperativele agricole să ia măsuri energice pentru lărgirea și creșterea volumului de prestări servicii către populație prin atelierele existente și prin înființarea de noi ateliere, îndeosebi de fierărie, lăcătușerie, tîmplărie și alte servicii solicitate de populația satelor.

Pămînt, fertilitate, amenajări

O PARTICULARITATE a reproducției lărgite în agricultură este aceea că gama produselor vegetale și animale, a speciilor și soiurilor nu s-a extins prea mult în decursul ultimelor secole, deși s-au înregistrat simțitoare modificări calitative, mai ales în urma progresului selecției și a hibridizării. Față de gama

[1] **K. Marx**, Capitalul, volumul II. Cartea a II-a. Editura P.M.R.
[2] **P. Vian, L'agriculture dans l'**economie, Paris, 1967, pag. 62.

atît de bogată, în permanentă creştere a producţiei industriale, agricultura, cu cele cîteva zeci de plante principale aflate în cultură, apare într-o situaţie cu totul inferioară [3]).

Datorită politicii ştiinţifice a partidului şi guvernului în economia noastră socialistă sînt create premise social-economice pentru ca agricultura să se dezvolte în ritm rapid, să ţină pasul cu industria. Aceasta este posibil şi ca urmare a folosirii raţionale a condiţiilor naturale în care se desfăşoară procesul de producţie şi în primul rînd a pămîntului.

Faptul că pămîntul **este principalul mijloc de producţie,** constituie o altă particularitate importantă a reproducţiei lărgite în agricultură. Analizînd importanţa economică a pămîntului, K. Marx subliniază că acesta reprezintă unul dintre factorii indispensabili pentru producerea bunurilor materiale. El arată că pămîntul este mijlocul de muncă general. În agricultură se foloseşte pămîntul ca purtător al fertilităţii, fără de care producţia vegetală şi prin urmare şi cea animală, nu sînt posibile. Pămîntul dă muncitorului locul pe care stă şi procesului de producţie cîmp de acţiune. Dat fiind această caracteristică, pămîntul joacă un rol dublu. Pe de o parte el constituie obiect al muncii asupra căruia acţionează uneltele de muncă mecanice, plantele şi animalele, iar pe de altă parte, în acelaşi timp, pămîntul constituie şi mijlocul de muncă ce joacă un rol activ, cu ajutorul căruia omul acţionează asupra plantelor şi animalelor. Acest fapt nu este caracteristic în celelalte ramuri ale producţiei materiale, unde pămîntul se foloseşte numai ca bază pentru amplasarea instalaţiilor şi produselor lor.

Însuşirea de bază a pămîntului ca principal mijloc de producţie în agricultură şi care îl deosebeşte de toate celelalte mijloace folosite, constă în aceea că, utilizat raţional nu numai că nu se uzează, ci îşi măreşte continuu fertilitatea economică potenţială. Acest fapt nu se realizează însă de la sine, ci trebuie aplicată o agrotehnică corespunzătoare, pe baza tehnicii celei mai înaintate. La timpul său, Marx scria că „fertilitatea, deşi este o proprietate obiectivă a solului, include totuşi întotdeauna din punct de vedere economic o anumită relaţie, relaţie faţă de starea de dezvoltare a chimiei agricole şi a mecanizării agriculturii, şi, în consecinţă se modifică o dată cu această dezvoltare" [4]). Desigur că industria este aceea care furnizează unelte agricole, maşini şi tractoare tot mai perfecţionate, îngrăşăminte chimice şi insectofungicide — mijloace absolut necesare pentru sporirea fertilităţii pămîntului.

Pentru a putea servi ca mijloc de producţie în agricultură, pămîntul presupune la rîndul său o serie întreagă de alte mijloace de muncă, precum şi o participare activă a forţei de muncă. Înseamnă că, alături de fertilitatea naturală, pentru creşterea fertilităţii potenţiale economice a pămîntului, ca mijloc de producţie, o mare însemnătate prezintă folosirea pe scară largă a investiţiilor în agricultură.

În literatura de specialitate de peste hotare sînt persistente prejudecăţile legate de „legea" fertilităţii descrescînde a solului. Susţinătorii ei afirmă că această „lege" generală de dezvoltare e cea mai importantă teză a economiei politice, că este vorba de o „lege" absolută, chiar una din cele mai importante „legi" ale istoriei civilizaţiei umane.

Combătînd aceste teorii, Lenin arăta că în formularea pretinsei „legi" a fertilităţii descrescînde nu se ţine seama tocmai de elementul principal : nivelul tehnic, starea forţelor de producţie. Investiţiile suplimentare presupun în fond schimbarea mijloacelor de producţie, perfecţionarea tehnicii în agricultură. Se înţelege că investiţiile suplimentare de capital şi muncă în proporţii relativ mai mici pot avea şi într-adevăr au loc pe baza nivelului existent, neschimbat al tehnicii. În acest caz este valabilă pînă la un anumit punct şi „legea" fertilităţii descrescînde a solului, valabilă în sensul că nivelul neschimbat al tehnicii pune limite relativ înguste investiţiilor suplimentare efectuate într-un moment dat. „În locul unei legi universale constatăm, prin urmare, o „lege" extrem de relativă, atît de relativă că nici vorbă nu poate fi de vreo „lege" şi chiar de vreo particularitate cardinală a agriculturii" [5]).

Datorită proprietăţilor sale naturale, pămîntul are capacitatea de a mijloci folosirea rentabilă a investiţiilor suplimentare. Referindu-se la capacitatea pămîntului de a mijloci folosirea raţională a investiţiilor suplimentare, Marx scrie : „Aici un cîmp de producţie determinat, în ceea ce priveşte întinderea sa este capabil de cea mai mare absorbţie succesivă de capital. Tot astfel, acolo unde are loc reproducţia naturală, ca la creşterea vitelor". (Vezi K. Marx : Capitalul vol. II, Cartea a II-a, Ed. P.M.R., 1951, pag. 143). De capacitatea pămîntului de a valorifica rentabil investiţiile suplimentare este legată existenţa rentei diferenţiale II, care în condiţiile progresului tehnic rapid, a investiţiilor sporite ce se fac în agricultura noastră socialistă, capătă o însemnătate tot mai mare în viaţa economică a cooperativelor agricole de producţie. Pămîntul îşi îmbunătăţeşte continuu fertilitatea economică potenţială prin investiţii succesive şi prin aplicarea unui sistem raţional de cultură. Acest fapt determină şi caracterul progresiv al producţiei agricole de care trebuie ţinut cont în planificarea reproducţiei socialiste lărgite în agricultură.

Economia agrară are la îndemînă în prezent mijloace şi metode moderne de investigaţie pentru a determina eficienţa investiţiilor suplimentare în agricultură. Astfel, riscul efectuării unor investiţii inutile, neraţionale, dincolo de limita lor economică, poate fi evitat tot mai mult.

Se ştie, că între factorii variabili de producţie cu influenţă directă asupra randamentului la ha, pe prim plan se situează îngrăşămintele chimice. Mărirea dozelor duce nemijlocit la creşterea cheltuielilor de producţie la hectar, atît absolut cît şi relativ. În sectorul de stat al agriculturii, de exemplu, la unele culturi, cum este cultura grîului sau florii-soarelui, cheltuielile pentru îngrăşăminte reprezintă circa 20 la sută din cheltuielile de producţie.

Problema întreţinerii şi sporirii fertilităţii solului, prin îngrăşare şi lucrări de îmbunătăţiri funciare, a stat şi stă în permanenţă în atenţia organelor de partid şi de stat din judeţul Bacău.

An de an au sporit cantităţile de îngrăşăminte chimice şi naturale folosite de întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole din judeţ. Astfel, cantitatea de îngrăşăminte chimice substanţă activă a crescut în perioada 1971—1975 în I.A.S. cu 33%, iar în C.A.P. cu 29%. În cincinalul actual se prevede o creştere mult mai mare. Pe total, în agricultura judeţului cantităţile de îngrăşăminte vor creşte de peste 2 ori, iar în C.A.P. de peste 3 ori.

În insuficientă măsură sînt însă folosite îngrăşămintele naturale existente pe plan local. În multe ferme zootehnice, cît şi în gospodăriile personale ale cooperatorilor se irosesc uneori fără rost mari cantităţi de gunoi de grajd, care nu e păstrat cum trebuie în platforme şi apoi cărat în cîmp şi băgat sub brazdă la timp pentru a se obţine maximum de randament.

Din suprafaţa totală a judeţului Bacău de 660 300 ha, suprafaţa agricolă reprezintă 375 867 ha. (51%), din care 219 340 ha este situat în pantă, supus procesului eroziunii. Avînd în vedere această particularitate, lucrările de îmbunătăţiri funciare ocupă un loc deosebit.

În cincinalul 1971—1975 s-au executat lucrări de combaterea eroziunii solului, lucrări în complex pe bazine hidrografice, pe o suprafaţă de 30 099 ha, cu un volum de investiţii de 77 427 mii lei, din care fonduri de la stat 68 275 mii lei, ceea ce reprezintă 87%.

Cu aportul şi contribuţia unităţilor cooperatiste s-au mai executat lucrări antierozionale pe o suprafaţă de 15 155 ha, constînd din amenajări teren arabil în pantă, amenajări teren şi înfiinţări plantaţii de vii pe 9 500 ha şi pomi pe 4 300 ha, amenajări pajişti etc. Valoarea acestor lucrări se ridică la circa 100 000 mii lei.

În vederea măririi producţiei la ha s-au executat lucrări de amenajări pentru irigaţii pe o suprafaţă de 6 574 ha, din care în sector de stat 1 453 ha, lucrări mai importante fiind în sistemul de la Dămieneşti 1 400 ha, Iteşti-B. Bistriţa 1 600 ha etc., a căror valoare însumează peste 70 milioane lei.

O preocupare de seamă a fost eliminarea excesului de umiditate şi lucrări pentru desecări. Astfel s-au executat îndiguiri şi desecarea zonei Onişcani pe o suprafaţă de circa 3 000 ha cu fonduri de la stat şi credite în sumă de 20 milioane lei, iar cu posibilităţi locale 2 500 ha.

Pentru cincinalul 1976—1980 sînt prevăzute importante lucrări de îmbunătăţiri funciare, între care reţin atenţia cele de combaterea eroziunii pe o suprafaţă de 45 600 ha, cu o valoare de investiţii de 250 milioane lei, din care cu fondurile statului 225 milioane. Aceste lucrări se vor executa îndeosebi în bazinele hidrografice Buhoci, Tutova, Soci-Petreşti, Pereschiv-Căbeşti.

În total, în acest cincinal se vor executa lucrări de îmbunătăţiri funciare, inclusiv irigaţii, pe o suprafaţă de 7 700 ha în valoare de 317 milioane lei, ceea ce reprezintă o dublare a investiţiilor faţă de cincinalul trecut. Se impune însă, ca paralel cu lucrările mari de investiţii în domeniul îmbunătăţirii funciare realizate cu fonduri şi credite de la stat să se mobilizeze masa mare a tuturor oamenilor muncii de la sate pentru executarea pe plan local a tuturor lucrărilor de îmbunătăţiri funciare necesare menţinerii şi creşterii fertilităţii solului şi sporirii suprafeţelor arabile.

dr. P. CIOBANIŢĂ
director al Cabinetului judeţean pentru activitatea ideologică şi politico-educativă, Bacău

[3]) Vezi acad. V. Malinschi, Aspecte actuale ale rentei funciare Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1970, pag. 34.

[4]) **K. Marx,** Capitalul, vol. III, partea a II-a, E.S.P.L.P., 1955, pag. 620.

[5]) **V. I. Lenin,** Problema agrară şi „criticii" lui Marx, Opere complete ed. a II-a, vol. 5 Bucureşti, Editura politică, 1964, pag. 101.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

SUBTEXTUL UNOR DISCUȚII PE TEMA CRIZEI GÎNDIRII ECONOMICE BURGHEZE (II)

CONSACRÎND o masă rotundă și trei numere succesive ale revistei „REVUE ÉCONOMIQUE" problematicii crizei gîndirii economice nemarxiste din Franța[1]), reprezentanții academici și universitari ai științei economice oficiale din această țară se angajau în replică la „provocarea" lansată cu un an în urmă de Asociația pentru critica științelor economice și sociale prin articolul „Criza științei economice".[2]) În articolul amintit, cercetătorii Suzanne de Brunhoff, Michel Beaud și Claude Servolin se refereau la semnele crizei științei economice oficiale franceze și anglosaxone, în principal la vulnerabilitatea teoriilor de nuanță neoclasică, ca instrument de cercetare și ca pedagogie de specialitate. Contestatarii francezi puneau, în final, problema că trebuie elaborate noi opțiuni pentru studierea problematicii capitalismului. Primele „rafale" ale replicii au fost lansate de Henri Guitton, Jean Lesourne și Pierre-Louis Reynaud.[3]) Contestatarii reafirmau, în răspunsul lor, necesitatea ineluctabilă a opțiunii ideologice și politice, pe temeiul unei munci colective și al unei dezbateri largi și deschise.[4]) Partea vizată și-a reunit forțele și polemica s-a încins...

Prefațînd „serialul" polemic, Jacques Lautman[5]) atrăgea atenția că expresia „criză" este acceptată ca „bază de discuție" independent de semnul ortografic — de afirmare, interogare sau mirare — ce s-ar putea pune după ea. Recunoscînd că „provocarea" marxistă la discuția despre această criză era îndeobște cunoscută, „noutatea" era de astădată „valul" contestatar nemarxist, începînd cu radicalii americani, continuînd cu ascendentul preocupărilor și neliniștilor cu privire la problemele ecologice, care reclamă un larg demers interdisciplinar, cu criza de încredere generată de tulburările din domeniile monetar și valutar, toate apoteozate de impactul celei mai puternice crize economice ciclice din perioada de după cel de-al doilea război mondial.

Gérard Destanne de Bernis relua, la circa trei ani distanță, preocupările unuia dintre Congresele economiștilor de limbă franceză, ținut la Laussanne, în iunie 1971, în memoria lui Leon Walras, primul care a formulat în gîndirea economică nemarxistă ecuațiile echilibrului economic generalizat (EEG), deschizînd astfel „era" neoclasică în economia politică burgheză. Încă la acel Congres se semnalau carențele modelului economiei de piață al lui L. Walras. Autorul articolului la care ne referim distinge trei etape care se interferează ale dezvoltării teoriei EEG, pe care prescurtat și convențional le vom numi : 1) ipoteza centrală-echilibrul structural ; 2) condițiile și restricțiile și 3) impactul realității. Tocmai acest din urmă moment a și pus problema : ce este sau ce ar putea fi EEG — realitate sau normă ? Se reamintește aici că încă în primele sale efuziuni asupra „fundamentelor matematice ale analizei (sale) economice" P.A. Samuelson demonstra vulnerabilitatea principiilor utilității finale (marginale). Acum devine discutabilă și axioma tradițională — propagată ostentativ de gîndirea neoclasică, pînă la atacul frontal al lui J.K. Galbraith începînd cu „Noul stat industrial" — convențional cunoscută în expresia „suveranitatea consumatorului". Dar lovitura de grație dată teoriilor tip EEG provine din ascendentul acelor activități sociale — de tipul educației, sănătății, timpului liber —, care nu pot fi încadrate în corelațiile producție-consum, deși decurg din și se reîntorc la ele prin retroacțiune. După cum se știe, una dintre restricțiile teoriei EEG este cea de convexitate, reflectînd tendințele unor curbe — cum ar fi cele ale randamentelor — spre aplatizare ; autorul studiului este de părere că însăși această restricție, care făcea deliciul unor demonstrații matematice de analiză economică, trebuie reconsiderată. Ipoteza centrală a teoriei neoclasice a EEG — prețul de echilibru, situat la interferența curbelor cererii și ofertei — a fost și ea pusă la îndoială încă din 1930 de J.R. Hicks și de atunci permanent, de prestigioase nume de cercetători, dintre care se pot enumera K. Arrow,

FIȘE

● *În Editura politică a apărut cartea dr. Ion Trăistaru* Modernizarea structurii economiei naționale a R.S. România *(București, 1976, 120 p.).*

Modernizarea structurii economiei, ca latură esențială a dezvoltării multilaterale a societății românești — spune I. Trăistaru — se bazează nu numai pe valorificarea resurselor materiale și umane de care dispunem, ci și pe cadrul favorabil creat de orînduirea noastră socialistă, pe perfecționarea relațiilor economico-sociale, pe adaptarea continuă a lor, potrivit cerințelor progresului multilateral al forțelor de producție. În acest cadru, diversificarea producției la nivel național, ca expresie a modernizării economiei, este tot mai mult condiționată de specializarea în acele ramuri și domenii ale economiei în care se poate obține o îmbinare a nevoilor cu posibilitățile reale ale țării, în etapa prezentă și în următoarele decenii.

Cartea cuprinde : 1. Conținutul procesului de modernizare a structurii economiei naționale ; 2. Factorii modernizării structurii economiei naționale a R.S. România ; 3. Principalele direcții ale modernizării structurii economiei naționale a R. S. România ; 4. Implicații economico-sociale ale modernizării structurii economiei naționale.

Export de capital în S.U.A.

● *În două articole apărute în MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIIA (nr. 9 și 10 1976), sub titlul* Zapadnoevropeiskii kapital v ekonomike SȘA *(Capitalul vest-european în economia S.U.A.), I. Iudanov arată că mișcarea capitalurilor între Europa occidentală și Statele Unite reflectă în ultimul timp o accentuare a inegalității dezvoltării capitaliste. Timp de aproape trei decenii capitalul american și-a sporit necontenit expansiunea sa externă. Monopolurile S.U.A. au desfășurat în Europa occidentală o intensă activitate investițională. Aceasta a trecut pe primul loc în raport cu regiunile tradiționale ale investițiilor capitalului american (Canada și America Latină). În a doua jumătate a anilor '70 situația s-ar fi modificat substanțial. Capitaliștii europeni au început să investească masiv în economia S.U.A., ceea ce ar anunța o nouă explozie a contradicțiilor între cele două centre principale ale competiției interimperialiste.*

I. I. desprinde următoarele direcții ale investițiilor vesteuropene în S.U.A. 1) selectivitate riguroasă a ramurilor în funcție de competitivitatea monopolurilor vest-europene : 2/3 din investițiile în S.U.A. revin la trei ramuri — petrol, chimie, industrie alimentară ; 2) grad mare de cooperare cu investitorii locali ; 3) puternică adaptare la condițiile locale ; 4) mare autonomie a activității filialelor nu numai în domeniul producției și marketingului, dar și în desfășurarea cercetărilor științifice.

Știința și lichidarea subdezvoltării

● *Pornind de la aserțiunea că „subdezvoltarea unei țări ține de subdezvoltarea locuitorilor săi", Majeed Ahmad, în studiul* Le développement des nations par la science et la technologie *(Dezvoltarea națiunilor prin știință și tehnologie), publicat în revista IMPACT SCIENCE ET SOCIÉTE, nr. 3/1976, prezintă o schiță de program menit să dezvolte infrastructura educației, reflecția, competențele și know-how-urile în țările în curs de dezvoltare, în primul rînd în cele islamice.*

După cum afirmă autorul, este necesar ca aceste țări să învețe să cunoască și să utilizeze știința, dar și să capete o mentalitate științifică. Autorul recomandă țărilor în curs de dezvoltare să-și stabilească un plan relativ la pregătirea forței

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

G. Debreu, R. Radner, dar mai ales de P.A. Samuelson (în legătură cu așa-zisele bunuri publice), reluată de E. Lindahl, precum și de S.C. Kolm (în legătură cu așa-zisele efecte exterioare activității economice, în particular cu impactul ecologic). Dar locul cel mai „dureros" al teoriei EEG se vădește a fi cel în care apare impactul factorilor politici, în primul rînd impactul puterii — remarcat de F. Perroux — ca și, derivînd din el, mult controversatul factor național. După cum este deja de notorietate din prodigioasele modelări matematice ale condițiilor EEG, una dintre dificultățile greu de surmontat este cea a introducerii factorului temporal. Concluzia se impune de la sine : teoria neoclasică — conchid în fond autorii amintiți — trebuie luată în ceea ce are mai vital (teoria EEG) sub observație ca aproximare **neadecvată** a realității economice.

Mai optimist se lansează în discuție J. Lesourne, care preferă o cochetărie lexicală, remarcînd, nu fără spiritualitate, că invocarea crizei științei economice (burgheze) poate stimula atît satisfacția (pentru posibilele noi cercetări, mereu mai serioase !), cît și insatisfacția, mai ales a profesioniștilor (pentru înțelegerea greșită de către „public" a condițiilor necesare dezvoltării acestei științe). Încercînd circumscrierea problemei crizei într-o problematică mai largă a dezvoltării științei în general, ca subsistem al culturii, J.L. distinge aici factori interni și factori externi ai dezvoltării oricărei științe. Grupînd aceste cupluri de factori, autorul constată, în țara sa, o caracteristică îngrijorătoare a cercetătorilor (nemarxiști) din economie, și anume mediocritatea în care se complac aceștia de circa două decenii, mediocritate accentuată de frămîntările („cazurile") impuse de ideologiile în confruntare... De aici, autorul ajunge la cinci puncte considerate ca „maladive" în știința economică burgheză : 1) ipoteza „tabula rasa" — constînd în izolarea variabilelor studiate de contextul existent anterior ; 2) elaborarea „in vitro" a teoriei — fără corespondent cu realitatea; 3) empirismul unor monografii fără concepte ; 4) doctrinarismul ; 5) mediocritatea profesională. J.L. devine optimist (chiar excesiv !) atunci cînd își proiectează programul de redresare a științei economice (burgheze) pe citiva piloni de metodologie, ce-i drept abil aleși, din cele mai atrăgătoare și de rezonanță orientări de specialitate : domeniul conceptual, demersul sistemic, efortul de măsurare, care trebuie să depășească aspectele pur cantitative și de evaluare, folosirea matematicilor ; extensia interdisciplinară a cercetărilor de specialitate, urmărind să cuprindă psihologia, mai ales psihanaliza, sociologia, mai ales sociologia muncii, a consumului, a organizațiilor, politica, în sensul cel mai larg, al considerării implicațiilor Puterii asupra vieții economice ș.a. Concluzia optimistă a lui „se-poate-încă-și-mai-bine" pare să încheie numărul din noiembrie al revistei de specialitate, completat cu analize în spectrul unor zone (secvențe) ale producției (de marfă și non-marfă, semnat de Jean Bénard), respectiv ale rezultatelor acesteia („surplusul" examinat de Lévy-Garbona), ca și în spectrul național (aspecte ale stării științelor economico-sociale în Franța, de Christian Morisson și în Marea Britanie, de A.B. Cherns).

Apărătorii științei oficiale au găsit cu cale să polemizeze direct cu autorii contestatari, luînd în obiectiv două dintre lucrările cu un asemenea iz, și anume „Valeur et répartition" semnată de C. Benetti, apărută în 1974 și „L'Antiéconomique" semnată de Jacques Attali și Marc Guillaume, apărută în 1975 [6]). J.L. Maunory, autorul articolului „Două concepții despre critica economiei politice", încearcă să disculpe știința oficială pentru carențele ei cu afirmația că în știința economică, mai mult decît în oricare altă știință, rigoarea și simțul comun se asociază ușor, părînd să contrabalanseze părerea cunoscută a lui K. Marx, după care, dacă simțul comun ar fi suficient, știința n-ar mai fi necesară. Cei doi autori ai „Antieconomicsului" au oferit „pe loc" replica, tipic contestatară : că lucrarea a fost scrisă tocmai împotriva economiștilor oficiali (burghezi, în primul rînd), care constituie în prezent curentul dominant în țările capitaliste occidentale, atît în universități, cît și în administrație.

dr. Ioan CRISTESCU

[1]) Masa rotundă s-a ținut între 19—20 iulie 1974 la Grenoble, iar publicarea dezbaterilor ei s-a extins pe trei numere din Revue économique : noiembrie 1975, ianuarie și martie 1976 ;
[2]) Le Monde, 22 mai 1973 ;
[3]) Le Monde, 26 iunie 1973 ;
[4]) Le Monde, 9 octombrie 1973 ;
[5]) Revue économique, noiembrie 1975 ;
[6]) Revue économique, ianuarie 1976 ;

de muncă și să conceapă un sistem educațional, gratuit la toate nivelurile a) bazat pe știința, tehnologia, cultura și caracterul național ; b) orientat spre producție. După autor, formarea tehnică sau profesională trebuie să fie asigurată nu numai la școală, ci și în exploatările agricole, și în uzinele din apropierea școlilor. O premisă esențială pentru valorificarea științei și tehnologiei în aceste țări o constituie pregătirea de cadre de specialitate eminente. Pe lîngă crearea de biblioteci, cluburi științifice, organizarea de concursuri, autorul recomandă dezvoltarea spiritului de cercetare, legarea strînsă a studiului de necesitățile sociale, de realitățile vieții economice.

M. Friedman : o carte despre prețuri

● *Un comentariu din revista londoneză THE ECONOMIST (9 oct. 1976) se referă la noua carte a lui Milton Friedman* Price Theory *(Teoria prețurilor), Aldine Publishing, 357 p. Conform caracterizării recenzentului, cartea poartă o amprentă „tradițională — nu în sensul că ar fi eronată, ci doar că ar putea fi ușor recunoscută de un economist care a studiat subiectul în anii '20 sau '30. Respectivul s-ar simți puțin încurcat de unele referiri la Keynes și Phillips, dar restul ar fi destul de familiar". Originea cărții se află în cursul prof. Friedman la Chicago și ar evidenția acuratețea cu care autorul își alcătuiește lecțiile sale. Cartea l-ar introduce abil pe lector în problemele cele mai dificile. Comentatorul de la „The Economist" observă totuși că științele economice au progresat mai mult decît apare în cartea prof. Friedman. Piețele pe care le studiază el, tind să fie în echilibru — ceea ce nu ar putea fi caracterizat de către economiști drept lumea reală. Apoi, știința economică este definită drept „știința despre modul cum o anumită societate își rezolvă problemele sale economice", ceea ce, spune cronicarul anonim, este o definiție destul de bună, dar care are consecința neplăcută că despre „Price Theory" nu s-ar putea spune că se referă la vreo societate existentă. Pentru a realiza aceasta, cartea ar trebui să acorde mai multă atenție problemei cum sau de ce o societate nu reușește să-și rezolve problemele. Cartea este considerată totuși valoroasă — și aceasta chiar prin faptul că lasă să se vadă problemele care mai trebuie cercetate.*

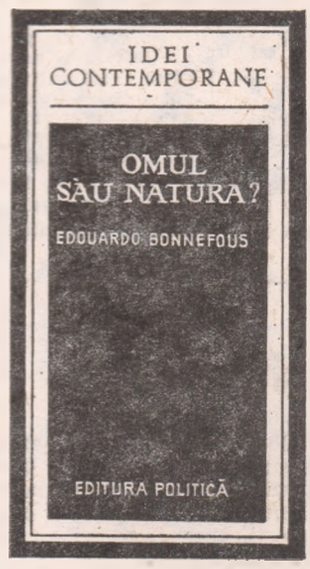

● *In cartea sa* Omul sau natura ?, *apărută recent în traducere românească în Editura politică (București, 1976, 464 + XXV p.), Edouard Bonnefous, membru al Academiei franceze, denunțînd pericolul grav pe care îl prezintă acțiunea „omului secolului XX" avînd drept efect „distrugerea sistematică" a mediului său natural, consideră totodată că un deznodămînt fatal nu este inevitabil și că omul își poate orienta știința și tehnologia sa în așa fel încît, continuînd să le dezvolte în ritm susținut, pot deveni din adversare „deloc neglijabile" ale naturii, apărătoare ale ei. Apreciind că în ultimele două secole a apărut brusc, aproape fără tranziție, „zeificarea" științei și aplicațiilor sale, ruptura, adesea absolută, dintre natură și omul tabricilor, apoi al industriilor, omul peisajelor urbane, apoi al orașelor tentaculare, încît se poate, pe drept cuvînt, vorbi despre „planta umană" pe cale de dezrădăcinare, E.B. arată că lumea trebuie să fie convinsă că marea teamă de anul 2000 nu are nici un temei dacă noile descoperiri ale tehnologiei, departe de a continua să separe omul de natură, vor putea, dimpotrivă, să-l apropie de ea. După autor, este necesar să se acționeze în mod global pe toate fronturile în același timp : „în acest domeniu totul trebuie gîndit la nivel universal".*

FIȘE

RECENZII

Turismul şi strategiile promoţionale

PENTRU SPECIALIŞTII care studiază cu grijă fenomenele socio-economice complexe ale societăţii timpului nostru, turismul apare din ce în ce mai clar ca un loc de întîlnire al unor importante filoane ale lumii contemporane : dezvoltarea, planificarea socială, conducerea previzională şi „civilizaţia" timpului liber, anunţată încă de pe acum de sociologia viitorului.

Întîmplarea face ca ţara noastră să se găsească, din punct de vedere natural, extrem de bine plasată în această importantă perspectivă de viitor. Iar serioasele eforturi de investiţii şi de creaţie pe care România le-a făcut în ultimii 15 ani în direcţia turismului nu trebuie să se irosească în gol, ci să-şi producă însutit roadele. De aceea, formarea unor cadre de înaltă calificare şi eficienţă în turism, socotim că rămîne o problemă cheie nu numai a economiei naţionale, dar şi a imaginii pe care civilizaţia românească o prezintă lumii prin contact direct. Şi tot de aceea, este un prilej de deosebită satisfacţie a semnala eforturile specialiştilor care, cu competenţă şi pasiune, se ocupă la noi în ţară, în mod ştiinţific, de problemele turismului.

Editura sport-turism a înzestrat literatura română de specialitate cu un remarcabil volum asupra strategiilor promoţionale în turism*). Autorul, un bine cunoscut slujitor şi promotor al turismului românesc, dr. Iulian Berbecaru, ne prezintă o cercetare cu adevărat ştiinţifică, aprofundată şi meticuloasă, a factorilor şi modalităţilor de a valorifica produsul turistic, acest produs complex de bunuri şi servicii, care în cele din urmă — cum am mai spus — are forţa de a construi o imagine vie, convingătoare, prin contact direct, a valorilor materiale şi spirituale ale ţării noastre.

Studiul începe cu o analiză a caracteristicilor industriei turistice, a factorilor economici şi sociologici care îi influenţează dezvoltarea, a tendinţelor pe plan mondial şi a fenomenelor conjuncturale specifice. Apoi, se fundamentează necesitatea unei strategii promoţionale, care se stabileşte pe baza tehnicilor de marketing turistic, pentru a se ajunge la o analiză-diagnostic a strategiei promoţionale în turismul românesc. Într-un capitol următor sînt studiate obiectivele urmărite în politica de vînzare a produsului turistic, instrumentele de promovare a vînzărilor turistice, mecanismul deciziei cu privire la promovarea vînzărilor şi personalul de vînzare. Foarte interesantă este tratarea tehnicilor de relaţii publice, a campaniei de relaţii publice şi a tehnicilor publicitare în promovarea produsului turistic.

Într-un capitol special se studiază politica de distribuţie : conceptia generală a unui circuit de distribuţie, deciziile în politica de distribuţie şi deciziile cu privire la modificarea circuitului de distribuţie.

În fine, ultimul capitol discută direcţiile unei strategii promoţionale româneşti.

Lucrarea este organic structurată ; plecînd de la nivelul conceptual şi de la ordonarea ştiinţifică a datelor, sînt prezentate tehnicile şi modalităţile concrete ale unei strategii promoţionale, pentru a se ajunge la indicaţii aplicative privind strategia promoţională a produsului turistic românesc.

Cartea, prin calităţile şi valoarea ei ştiinţifică, se adresează nu numai specialistului în turism, dar şi publicului interesat în probleme economice şi sociologice (în special sociologia timpului liber). Concluziile generale pe care cititorul le reţine din lectura şi argumentele lucrării, merg către ideea că turismul este una din importantele industrii ale lumii viitorului, datorită performanţelor, eficienţei şi procesului accelerat de înnoire ; că în acelaşi timp este o industrie a frumosului, prin funcţia sa de protejare şi amenajare a mediului natural, prin funcţia sa de prezentare directă a unor valori spirituale specifice poporului respectiv, în fine prin funcţia sa de restaurare a echilibrului uman încercat de stress-urile civilizaţiei tehnice.

Tehnicile de marketing şi management sînt astfel puse în slujba nu numai a dezvoltării, a creşterii economice şi a eficienţei, dar şi în slujba protecţiei omului, a mediului natural, a culturii şi frumosului, sugerînd o viziune de sistem — nu un divorţ — al acestor categorii socio-economice, care din ce în ce mai mult trebuie privite în interrelaţiile lor organice în societatea modernă.

Cartea prezentată de dr. Iulian Berbecaru reprezintă şi o deschidere largă către strategia comunicaţiilor în ansamblul ei — strategia promoţională fiind concepută ca o strategie a comunicaţiilor — de mare viitor pentru fenomenul economic mondial, în care promovarea vînzărilor, distribuţia, publicitatea, relaţiile publice şi formarea personalului, alcătuiesc un tot din ce în ce mai închegat. Din ce în ce mai mult dezvoltarea este legată de strategii, printre care strategia comunicaţiilor în genere şi strategia promoţională în special, ocupă un loc decisiv.

În climatul specific al orînduirii socialiste — arată autorul — funcţiile specifice ale relaţiilor publice, adică : colaborarea în cadrul unităţilor, informarea beneficiarilor potenţiali, sugestiile consumatorului de produse turistice, relaţia producător — consumator, întîlnesc un tărîm ideal de desfăşurare.

Aici ne apropiem de partea poate cea mai semnificativă a lucrării, anume importanţa ce se acordă factorului uman în toate capitolele cărţii, atît în ceea ce priveşte oferta de servicii, cît şi în ceea ce priveşte beneficiarii serviciilor. Toate tehnicile promoţionale, fie cele care privesc marketingul turistic, fie cele care privesc acţiunile publicitare sau de relaţii publice, privesc în chip deosebit factorul uman, sînt în serviciul comunicaţiilor umane şi al sondajelor asupra nevoilor şi aspiraţiilor umane. Aşa se explică de ce volumul asupra strategiei promoţionale în turism, cu tot caracterul său pragmatic pronunţat, vizînd în ultimă instanţă eficienţa economică şi înalta rentabilitate, degajă o anumită filozofie, adînc umană, cu largi deschideri spre prospectiva socială şi conceptul său central, calitatea vieţii, sau spre „civilizaţia" timpului liber, pe care gîndirea previzională o anunţă pentru următoarele decenii şi care prin urmare se cere încă de pe acum gîndită şi pregătită.

Nu putem încheia această sumară prezentare fără a menţiona o dată mai mult rigoarea ştiinţifică şi suportul ei, documentarea amplă şi pertinentă.

dr. Paul DUMITRIU

* Iulian Berbecaru, **Strategia promoţională în turism**, Bucureşti, Editura sport — turism, 1976, 236 p.

Întîlniri cu cititorii

DE CURÎND, la Iaşi, cu sprijinul Comitetului judeţean de partid şi al Universităţii „Al. I. Cuza" au fost organizate întîlniri ale redacţiei cu cititorii, la care au participat activişti de partid şi de stat, economişti şi alţi specialişti din întreprinderi şi din aparatul financiar-bancar, cadre didactice, cercetători ştiinţifici, studenţi.

Evidenţiind interesul pe care îl manifestă faţă de revistă, faţă de calitatea acesteia, dorinţa de a întîlni în paginile ei materiale interesante, cu conţinut bogat de idei, care să mijlocească pe scară largă schimbul de opinii dintre economişti, cititorii noştri au făcut observaţii şi sugestii preţioase pentru o mai bună structurare a revistei, pentru înfiinţarea unor rubrici noi, îmbunătăţirea argumentării faptice şi a calităţii comentariului economic, o mai bună prezentare grafică.

Sfera problemelor pe care cititorii noştri doresc să le întîlnească în revistă este destul de variată şi de largă. În cadrul întîlnirii s-a conturat o predilecţie pentru articole consacrate : a) funcţionării mecanismului economic — sistemul de indicatori ai planului şi expresivitatea acestora, aprovizionarea tehnico-materială şi relaţiile de cooperare dintre întreprinderi, acţiunea pîrghiilor financiar-bancare, inclusiv a controlului ; b) organizării producţiei şi a muncii : metode şi tehnici moderne de conducere şi organizare, relaţiile întreprindere-centrală-minister, sistem informaţional; c) analizelor micro şi macroeconomice, în primul rînd celor referitoare la valorificarea tuturor posibilităţilor materiale, financiare şi umane pentru realizarea planului la parametrii superiori ; d) teoriei economice şi cultivării pregătirii profesionale a diferitelor categorii de cititori ; e) informaţiei din domeniul comerţului exterior şi al economiei mondiale.

Avînd în vedere utilitatea lor, redacţia va organiza astfel de întîlniri şi în alte oraşe ale ţării, pentru a cunoaşte mai bine opiniile cititorilor faţă de revistă şi a răspunde astfel exigenţelor lor faţă de materialele publicate în paginile revistei.

CONSIDERAŢII CU PRIVIRE LA CONTRADICŢIILE CAPITALISMULUI ÎN PERIOADA ACTUALĂ (I)

ANALIZA tendinţelor şi formelor de manifestare a contradicţiilor generate de relaţiile de producţie capitaliste *) ocupă un loc central în problematica capitalismului contemporan, în economia politică marxist-leninistă. Numai pornind de la analiza aprofundată a realităţii se pot dezvălui în toată complexitatea formele concrete de mişcare a contradicţiilor economiei capitaliste la nivel micro, macro şi mondoeconomic, pot fi trase concluzii fundamentate privind perspectiva istorică a capitalismului.

Studierea aprofundată a evoluţiei economiei capitaliste în strînsă corelaţie cu etapele pe care le parcurge modul de producţie capitalist, cu dialectica dezvoltării monopolului reprezintă premisa metodologică de la care pornim în abordarea acestei teme de mare actualitate.

Totodată, contradicţiile în economia capitalistă nu trebuie privite static, într-o viziune lineară, în sensul că odată cu intrarea capitalismului în faza imperialistă, ele se adîncesc continuu, ci în mod dialectic. În funcţie de evoluţia ciclului de reproducţie, momentele de agravare a contradicţiilor pot alterna cu cele de stagnare sau de atenuare în unele perioade.

O esenţă neschimbată şi factorii care o influenţează

DUPĂ CUM SE ŞTIE, în numeroase state capitaliste în politicile economice elaborate de guverne au fost incluse şi măsuri prin care se urmărea „armonizarea" intereselor între clase, „diminuarea" efectelor distructive ale unor contradicţii din sfera producţiei materiale. Cu toate eforturile depuse de cercurile monopoliste, de statele burgheze de a găsi soluţii miraculoase pentru „a revitaliza" capitalismul şi a imprima relaţiilor de producţie capitaliste perimate un rol activ în dezvoltarea forţelor de producţie, esenţa imperialismului nu s-a modificat, tendinţa de adîncire a contradicţiilor dintre exploatatori şi exploataţi se menţine. În toată această perioadă au continuat să se consolideze premisele materiale şi subiective pentru lichidarea sistemului anacronic al relaţiilor de producţie capitaliste care contravin noilor forţe de producţie, noilor forţe naţionale şi sociale. În Programul Partidului Comunist Român se dă o apreciere marxist-leninistă fundamentată stadiului actual al capitalismului contemporan, subliniindu-se că „se accelerează tot mai mult criza imperialismului şi a sistemului capitalist, a cărui sferă de acţiune se îngustează continuu, determinînd ascuţirea contradicţiilor economice, politice şi sociale, evidenţiind astfel tot mai puternic caracterul istoricesc perimat al orînduirii capitaliste" [1]). Din analiza contradicţiilor antagoniste, component organic al relaţiilor de producţie capitaliste, rezultă caracterul perimat al orînduirii capitaliste, necesitatea aşezării pe baze noi a societăţii. Criza actuală a sistemului capitalist a dezvăluit profundul antagonism dintre muncă şi capital, neconcordanţa dintre scopul producţiei capitaliste — profitul — şi dimensiunile consumului maselor muncitoare. La aceasta trebuie adăugate dezvoltarea disproporţională în cadrul economiilor ţărilor capitaliste dezvoltate reliefată în criza de structură, contradicţiile dintre ţările imperialiste, pe de o parte, precum şi dintre acestea şi ţările în curs de dezvoltare, pe de altă parte.

Abordarea contradicţiilor capitalismului contemporan presupune luarea în considerare a proceselor interne proprii evoluţiei ţărilor capitaliste dezvoltate în perioada postbelică, precum şi a rolului factorilor externi, a fenomenelor ce au loc la scară mondială şi care au influenţat şi influenţează mecanismul reproducţiei capitaliste şi deci şi al reproducţiei contradicţiilor, atît pe plan naţional cît şi la scara sistemului mondial capitalist. Avem în vedere elemente ca : **dezvoltarea calitativă a forţelor de producţie sub impactul revoluţiei ştiinţifice-tehnice,** reflectată în schimbările bazei tehnice-materiale, ale structurii de ramură a economiei, în nivelul atins al concentrării şi centralizării producţiei şi capitalului, în structura profesională a forţei de muncă ; **modificări în relaţiile de producţie** (ne referim la raportul dintre diferitele forme de proprietate, la rolul economic al statului burghez care a crescut considerabil şi care intră direct în raporturi de producţie, repartiţie, consum etc., influenţînd contradictoriu asupra raporturilor dintre clase şi grupuri sociale) ; **reglementarea capitalistă, planificarea** care capătă un caracter permanent, influenţînd asupra dezvoltării unor sectoare, domenii ale vieţii economice şi sociale, fără însă a putea asigura automat echilibrul şi stabilitatea economiilor ţărilor capitaliste dezvoltate. Este imperios necesar să subliniem totodată influenţa pe care o exercită sistemul mondial socialist, ţările în curs de dezvoltare asupra principalelor direcţii şi orientări ale relaţiilor economice din lumea contemporană. Aceste procese şi fenomene au imprimat trăsături noi modului de reproducţie a forţelor şi relaţiilor de producţie.

Tendinţe de adaptare în sfera relaţiilor de producţie

PROGRESUL ştiinţific şi tehnic a revoluţionat elementele componente ale forţelor de producţie, ele reproducîndu-se pe o bază tehnică superioară, în condiţiile cînd ştiinţa devine o sferă a producţiei, ceea ce a determinat o puternică dezvoltare a forţelor de producţie şi un grad înalt de socializare. Concomitent are loc o tendinţă de adaptare a relaţiilor de producţie, desigur în limitele impuse de elementul motor al stadiului actual al capitalismului — profitul de monopol, fără însă a însemna o schimbare de esenţă, fundamentală, a caracterului lor. Trăsătura dominantă — relaţia monopol — cunoaşte ca însăşi o anumită dezvoltare spre propria sa negare. Înmulţirea companiilor monopoliste pe acţiuni (fenomen sesizat încă de Marx şi Engels, care considerau apariţia societăţilor pe acţiuni ca o încercare capitalistă de a rezolva contradicţia dintre caracterul social al producţiei şi caracterul privat al proprietăţii), extinderea proprietăţii mixte înseamnă de fapt „suprimarea capitalului ca proprietate privată în cadrul însuşi al modului de producţie capitalist" [2]). Companiile monopoliste pe acţiuni ne apar comparativ cu proprietatea privat-capitalistă ca o formă ce aparţine unui număr mai mare sau mai mic de capitalişti asociaţi, ca o proprietate colectivă. Această formă de organizare a producţiei este impusă în mod obiectiv de noile forţe de producţie. Caracterul social al proprietăţii s-a adîncit şi prin creşterea ponderii proprietăţii de stat, care exprimă cel mai înalt grad de socializare şi o tendinţă de negare a tuturor formelor de proprietate privat-capitalistă. Accentuarea caracterului social al proprietăţii nu-i modifică conţinutul, ci doar accentuează şi diversifică contradicţiile pe plan social. Este cunoscut că proprietatea asupra companiilor monopoliste, fie ele pe acţiuni sau mixte, este concentrată nu în mîna acţionarilor de rînd, ci a celor ce reprezintă oligarhia financiară. Totodată, accentuarea caracterului social al producţiei a fost şi este însoţită de o intensificare a monopolizării producţiei şi a capitalului. Astfel, în S.U.A. mai puţin de 200 companii monopoliste deţin 60% din capitalul naţional şi produc 43% din producţia industrială a ţării. În Franţa 0,4% din întreprinderi, adică 800 de firme, asigură 37% din producţia totală, iar în R.F.G., după unele calcule, 50 din cele mai mari concerne controlează aproape jumătate din capitalul industrial. În Japonia unităţile monopoliste, care reprezintă 0,9% din to-

*) Ne propunem să analizăm doar unele forme şi tendinţe de manifestare a unor contradicţii în capitalismul monopolist de stat.

[1]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.** Editura politică, 1975, p. 185.

[2]) **K. Marx,** Capitalul, vol. III, partea I, E.S.P.L.P., 1956, p. 422.

talul companiilor, dețin 86% din capitalul pe acțiuni [3]).

În același timp intervenția statului prin multiplele sale pirghii economice, financiare în procesul de producție și de realizare a produsului social, de distribuire și redistribuire a venitului național, imprimă un puternic caracter social tuturor compartimentelor vieții economico-sociale. Există în țările capitaliste dezvoltate sfere ale activității sociale în care capitalul privat monopolist investește doar într-o mică măsură, ceea ce de fapt demonstrează că nu mai este capabil să funcționeze pe baza propriului său mecanism economic, fără intervenția statului. Ne referim la asemenea sfere ca știința, învățământul, asistența medicală, cultura, transportul public. Participarea într-o măsură tot mai mare a statului în perioada postbelică în domeniul economic și social, promovind chiar o politică socială, este o rezultantă a presiunii maselor și a cerințelor obiective ale revoluției științifice-tehnice contemporane. Tendința de adaptare a relațiilor de producție a determinat o accentuare a contradicției — formulată de Marx — „dintre forța socială generală în care se transformă capitalul și puterea particulară a fiecărui capitalist asupra acestor condiții sociale de producție" [4]). Contradicția se adâncește tot mai strident și include dizolvarea acestui raport prin aceea că ea cuprinde și modificarea condițiilor de producție sociale. Această contradicție, în condițiile intervenției statului, ale desfășurării revoluției științifice-tehnice, se manifestă astăzi printr-un caracter profund social al producției, însușirea rezultatelor rămînînd pe mai departe privat-capitalistă **). Înaltul grad de socializare exprimat în mod concret printr-o puternică monopolizare a producției vine în contradicție cu formele de proprietate de esență capitalistă, cu formele de repartiție a produselor, ceea ce imprimă contradicției fundamentale un rol de forță motrice în transformarea societății. Atingerea unei trepte necunoscute încă în socializarea producției în condițiile accentuării dominației monopolurilor și a intervenției statului, a determinat adîncirea contradicției dintre monopol, statul burghez și clasa muncitoare precum și alte categorii sociale. Deși asistăm la o multiplicare și diversificare a contradicțiilor sistemului capitalist ca urmare a modificărilor survenite în cadrul forțelor sociale, totuși contradicția dintre muncă și capital „are astăzi și va continua să aibă rolul primordial în întregul proces revoluționar de transformare a societății" [5].

Realitățile din țările occidentale dezvoltate demonstrează caracterul perimat al relațiilor de producție capitaliste evidențiat în amplificarea contradicțiilor economice și sociale dintre clasele antagoniste, în regruparea forțelor sociale împotriva dominației monopolist-statale. Ar fi profund greșit să tragem concluzia că accentuarea contradicțiilor într-o etapă sau alta a evoluției capitalismului va duce în mod automat la noua orînduire — socialismul. Forțelor sociale înaintate, clasei muncitoare în alianță cu alte categorii și pături sociale, le revine misiunea istorică de a folosi acele metode și căi corespunzătoare condițiilor istorice naționale din fiecare țară care să asigure transformarea revoluționară a societății, statornicirea orînduirii socialiste.

Relația monopol-stat, care exprimă o tendință contradictorie — de adaptare a relațiilor la interesele de valorificare ale capitalului monopolist, pe de o parte, și de încercare a atenuării contradicțiilor în vederea menținerii pe mai departe a orînduirii exploatatoare, pe de altă parte — a generat contradicții noi, atît la nivel național, cît și internațional. În acest context este de relevat că deși formele de monopol, pînă la cele conglomerale, precum și intervenția statului nu pot constitui soluții de durată privind dezvoltarea forțelor de producție, de atenuare a inegalităților în dezvoltarea forțelor de producție, totuși ar fi greșit să nu sesizăm acea dezvoltare care are loc în țările capitaliste dezvoltate. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la Congresul educației politice și al culturii socialiste, „orînduirea capitalistă mai dispune încă de însemnate rezerve și posibilități" [6]). Numai pornind de la o asemenea apreciere realistă putem explica nivelul de dezvoltare atins de forțele de producție în țările capitaliste industrializate, rolul și influența acestora asupra diferitelor laturi ale relațiilor de producție, accentuarea dualității interne conflictuale a relațiilor de producție. De aceea adaptarea unor elemente ale relațiilor de producție nu a însemnat lichidarea contradicției dintre posibilitățile imense pe care le oferă revoluția științifică-tehnică și limitele impuse de capitalism în folosirea acestora în interesul întregii societăți, ci, din contră, asistăm la noi contradicții.

Deformări structurale la nivelul realizării

ÎN PERIOADA postbelică se produc mutații și în condițiile realizării, determinate de o multitudine de factori endogeni și exogeni.

Diversificarea producției, sporirea gradului de intensitate a muncii, lupta clasei muncitoare, intervenția statului prin diverse pîrghii economice, accentuarea interdependenței dintre piața internă și cea externă au influențat în mod diferențiat de la o țară la alta asupra cererii globale fie în sensul lărgirii, fie în cel al restrîngerii.

Manifestarea acestor factori în unele perioade cu precădere ca stimulatori ai cererii, în condițiile relațiilor de producție capitaliste care condiționează procesul realizării de profitul înalt de monopol, nu au putut asigura un echilibru stabil, de durată, între producție și consum. Este necesar să subliniem că lupta clasei muncitoare a determinat o creștere a salariului real menținînd astfel cererea la un nivel relativ înalt, iar consumul de stat care asigură pentru o parte a producției în principal monopolistă, o desfacere sigură la prețuri garantate, a diminuat parțial influența oscilațiilor conjuncturale ale pieței. Totodată, investițiile de stat, cu toate că se orientează în principal spre scopuri militare și într-o mai mică măsură spre destinații productive și satisfacerea unor nevoi sociale, exercită de asemenea o influență importantă asupra nivelului și dinamicii cererii finale.

Creșterea considerabilă a producției militare în unele state capitaliste a atras după sine dezvoltarea și diversificarea ramurilor cu caracter militar, ceea ce a determinat și o sporire a cererii atît de mijloace de producție cît și de bunuri de consum. În același timp, aceasta a condus la o deformare a însăși structurii cererii, care vine în contradicție cu imperativele sociale. Deformarea structurii cererii este o reliefare a dezechilibrelor la nivelul ramurilor, provocate de caracterul accentuat militarizat al economiei naționale din unele state capitaliste. Realitatea demonstrează că sporirea cheltuielilor militare — de pildă în S.U.A. de la 13,5 miliarde de dolari în 1949 la 86 miliarde dolari în 1974 — a influențat pentru o perioadă limitată nivelul cererii în sensul creșterii, dar pe o perioadă îndelungată a condus la multiplicarea piedicilor în desfășurarea normală de durată a procesului de ansamblu al reproducției, la o distorsiune a producției și consumului. Sporirea în etapa actuală a consumului neproductiv, parazitar, exprimat în cheltuieli imense pentru înarmare, a generat noi conflicte între stat ca reprezentant al monopolurilor și masele largi de oameni ai muncii.

Sporirea cheltuielilor sociale în țările capitaliste dezvoltate, deși a diversificat cererea și a influențat asupra dimensiunii, în sensul stimulării, totuși nu a putut constitui un catalizator pe termen lung al procesului de realizare. Aceasta atît datorită faptului că cheltuielile sociale nu au urmat o linie ascendentă în conformitate cu cerințele actuale ale clasei muncitoare și ale altor categorii sociale, cît și datorită faptului că în perioadele de recesiune și criză statul manifestă tendința de a le diminua, iar în contextul puternicului proces inflaționist ele se depreciază, ceea ce antrenează noi contradicții pe planul social.

Inflația, care are o dublă acțiune, în sensul că pînă la o anumită limită stimulează acumularea și deci și consumul, a devenit în ultimii ani un element anihilant, influențînd mărimea veniturilor tuturor categoriilor, dar cu deosebire ale oamenilor muncii, ceea ce a complicat condițiile de realizare. Din factor stimulator, promovat cu consecvență de statele capitaliste în politica lor de creștere economică, ea a devenit unul din cei mai distructivi pe plan social, influențînd negativ asupra volumului consumului maselor largi și determinînd o deteriorare a echilibrului dintre acumulare și consum.

În principalele țări capitaliste dezvoltate, veniturile totale reale ale populației și cheltuielile pentru consumul individual au înregistrat o scădere absolută, pentru prima dată în perioada postbelică, în condițiile crizei economice actuale [7]). Astfel, se accentuează decalajul dintre ritmul inflației și ritmul creșterii veniturilor reale, fapt ce conduce la agravarea contradicției dintre exploatați și exploatatori.

Recesiunea începută în 1973, pe fondul crizei de structură a economiei capitaliste, a determinat o reducere considerabilă a cererii, atît de mijloace de producție cît și de bunuri de consum și servicii. Tendința care s-a manifestat aproape în toate țările capitaliste industrializate în anii 1974—1975, de încetinire a investițiilor de capital, a avut ample consecințe asupra întregii activități economice. Ea a perturbat întreg procesul de reproducție.

Restrîngerea producției, determinată de criză, precum și raționalizarea acesteia pe baza unui nivel mai înalt al concentrării și centralizării a sporit considerabil șomajul. Dimensiunile acestuia în țările capitaliste dezvoltate, care după aprecieri ale unor organizații internaționale depășeau în diferite perioade ale anului în curs cifra de 18 milioane șomeri, afectează în mod real starea prezentă a cererii precum și în anumită măsură perspectiva acesteia.

Totodată, creșterea gradului de monopolizare și redistribuirea veniturilor naționale de către stat în principal în favoarea marilor monopoluri a condus la adîncirea în continuare a discrepanței dintre venituri, ceea ce limitează gradul de satisfacere a nevoilor oamenilor muncii în raport cu posibilitățile pe care le oferă actualul nivel de dezvoltare al forțelor de producție. După unele calcule, 20 pînă la 25% din populația Europei occidentale se află la limita pragului de sărăcie, din care 5 pînă la 6% în mizerie în perioade „normale". Se adîncește astfel decalajul dintre posibilitățile pe care le oferă producția materială și nivelul de satisfacere a necesităților membrilor societății.

conf. dr. C. PĂRĂLUȚĂ

---

[3]) Problèmes économiques nr. 1 475/1976, p. 4 ; I. P. W. Berichte nr. 1/1975, p. 26.

[4]) **K. Marx**, Capitalul, vol. III, partea I, E.S.P.L.P., 1956, p. 263.

**) În dezbaterile care au avut loc în țara noastră pe marginea contradicțiilor capitalismului contemporan, o contribuție la formularea acestora a adus profesorul Tudorel Postolache. El consideră că contradicția fundamentală a capitalismului monopolist de stat este „contradicția dintre caracterul tot mai social al reproducției în ansamblu și concentrarea puterii economice și politice de către oligarhia financiară". Personal consider că în această formulare se exprimă corect latura esențială a contradicției, însă lipsește, după cum au subliniat în discuții și alți economiști din țara noastră, cel de-al doilea pol al contradicției — respectiv modul de repartiție.

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, „Scînteia" din 8.X.1976.

[6]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Editura politică, 1976, p. 74.

[7]) Vezi Economic Outlook, O.E.C.D., nr. 18, decembrie 1975, p. 24.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Anticipări 1977: Creștere și inflație...

PROGNOZE GLOBALE elaborate de Argus Research Corp. din New York privind economia principalelor țări capitaliste dezvoltate în anul 1977 vorbesc de o creștere moderată a produsului național brut, în termeni reali. După cum rezultă din tabelul de mai jos, pentru S.U.A., Franța și R.F.G. prognozele pe 1977 indică o încetinire a creșterii economice, însoțită în cazul ultimelor două țări, la care se adaugă Elveția, de o accelerare a inflației. În Franța, de pildă, inflația ar urma să se exprime anul viitor din nou prin două cifre întregi (11,8%, ca în 1975, față de 9,9% în anul curent), iar în Anglia, deși se va reduce într-o măsură, va rămîne la un nivel ridicat, de 13,6%. Prognozele indică pentru Italia un nivel al inflației în continuare mai ridicat decît în principalele țări capitaliste dezvoltate, însoțit însă ca și în Anglia de o creștere economică ceva mai rapidă.

Evoluția produsului național brut în termeni reali (modificări față de anul precedent, în %)

	1977	1976	1975
S.U.A.	5,5	6,4	—1,8
Anglia *	3,1	2,0	—1,8
R.F.G.	4,9	6,1	—3,4
Franța *	6,4	7,2	—2,6
Canada	5,8	4,8	+0,6
Belgia	5,2	3,1	—2,5
Japonia	7,4	6,6	+2,2
Italia	5,3	4,5	—3,9
Elveția	3,5	2,5	—7,0

*) Produsul intern brut
Sursa : The Times, 25.X.1976.

...Valute și comerț

PROGNOZA ARGUS relevă că și în 1977 marca vest-germană va fi una din puținele valute care se vor reprecia în raport cu dolarul S.U.A. (la 2,48 mărci pentru un dolar, față de 2,53 mărci pentru un dolar în medie în 1976). Francul elvețian se estimează că va cunoaște o ușoară depreciere în raport cu dolarul, la o medie de 2,66 franci elvețieni pentru un dolar.

ANTICIPĂRI reluate de revista L'Usine Nouvelle arată că anul viitor schimburile comerciale internaționale vor spori cu 8,7%, față de o majorare cu 9% în acest an. În acest cadru, singurul grup de țări care are perspective să accelereze creșterea importurilor în 1977, în comparație cu 1976, este cel al țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol (spor de 10% față de nivelul anului în curs), în timp ce pentru țările membre ale O.P.E.C. și țările capitaliste dezvoltate se așteaptă o încetinire a dinamicii importului (la 13% și, respectiv, 8%).

Stabilizare în turismul internațional

RAPORTUL ANUAL privind turismul internațional, dat publicității de O.C.D.E., relevă că după susținuta redresare de anul trecut, traficul turistic manifestă o tendință de stabilizare. Principalele caracteristici ale evoluției în acest domeniu sînt considerate o înviorare marcată (prima după 1973) a traficului turistic dinspre S.U.A. spre Europa și Japonia, paralel cu o creștere a traficului dinspre Europa spre S.U.A. și Canada și o scădere a traficului dinspre R.F.G. spre alte țări europene.

Pentru prima dată, plățile pentru turism internațional în zona O.C.D.E. au depășit anul trecut 30 miliarde dolari. Pe primul loc în lume atît sub raportul încasărilor cît și al plăților s-au situat și în 1975 S.U.A., cu 4 miliarde dolari (+21%) și respectiv 6,4 miliarde dolari (+7%). Sub raportul încasărilor din turismul internațional, pe locurile următoare s-au situat Franța (cu 3,5 miliarde dolari, +30%), Spania (cu 3,4 miliarde, +7%), R.F.G. (cu 2,9 miliarde, +23%), Austria (cu 2,8 miliarde, +22%), Italia (cu 2,6 miliarde, +35), Anglia (cu 2,5 miliarde, +24%). În primele nouă luni ale acestui an, Spania a fost vizitată de peste 25 milioane turiști, cu 4,3% mai puțini decît în aceeași perioadă a anului 1975. În privința cheltuielilor, pe locurile următoare s-au situat R.F.G. (cu 5,5 miliarde dolari, +21%), Franța (cu 3 miliarde, +26%), Canada (cu 2,1 miliarde, +33%), Anglia (cu 1,9 miliarde, +20%).

Petrol exportat direct de țările OPEC

POTRIVIT unor date publicate de Arab Press Service, reluate de **International Herald Tribune** *(16—17 octombrie), țările membre ale O.P.E.C. ar putea exporta anul viitor direct, adică prin societățile lor de stat și nu prin intermediul monopolurilor străine, circa 11 milioane barili de petrol (1 baril=159 litri) zilnic, respectiv o treime din petrolul pe care-l vor extrage în 1977. Astfel, față de 200 000 barili pe zi cît exportă în prezent direct, prin compania de stat Petromin, Arabia Saudită urmează să exporte direct anul viitor între 800 000 și 1,5 milioane barili pe zi, în funcție de situația pieței (în afara celor 7 milioane barili pe zi cît se așteaptă să vîndă prin intermediul companiei Aramco, la care participă Exon, Texaco, Standard Oil of California și Mobil). Iranul va exporta direct anul viitor 1,5 milioane barili pe zi, Irakul 2,7 milioane barili (respectiv întreaga producție, ca și în prezent), Kuweitul 1,35 milioane barili, Abu Dhabi 1 milion barili (jumătate din producție), Algeria 1 milion barili, Libia 300 000 barili. Venezuela, a cărei industrie petrolieră a fost în întregime naționalizată la începutul acestui an, va exporta direct întreaga cantitate destinată pieței externe.*

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 1—5.XI.1976 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.**: redresare ușoară față de valutele din „șarpele" monetar vest-european și francul elvețian și depreciere față de lira sterlină. Apariția unor factori negativi — scăderea dobînzii preferențiale („prime rate") de la 6 3/4 la sută p.a. la 6 1/2 la sută p.a. de către unele mari bănci, reducerea pentru a treia lună consecutiv a comenzilor, creșterea șomajului de la 7,8 la sută la 7,9 la sută în octombrie a.c. —, concomitent cu existența unor factori pozitivi — publicarea unor cifre care arată că în primele 8 luni ale acestui an investițiile țărilor OPEC în economia americană s-au ridicat la 8 miliarde dolari comparativ cu numai 6,3 miliarde dolari în întreg anul 1975, ceea ce reflectă creșterea încrederii investitorilor în perspectivele economiei americane — au determinat oscilații ale valutei S.U.A.

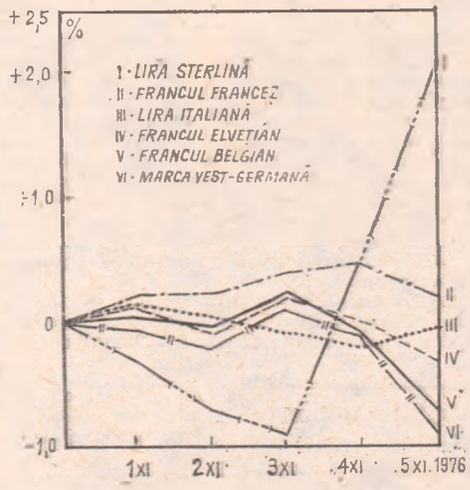

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5 noiembrie 1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 29 oct. 1976.

Lira sterlină a refăcut o parte din terenul pierdut față de principalele valute occidentale, terminînd intervalul la circa 1.6380 dolari și circa 4 mărci vest-germane pentru 1 liră sterlină, comparativ cu 1.60 dolari, respectiv 3,80 mărci vest-germane pentru 1 liră la sfîrșitul perioadei precedente. Această redresare a monedei britanice a fost determinată între altele de existența unor zvonuri potrivit cărora guvernul englez ar negocia cu unele guverne vest-europene pentru obținerea unui împrumut pe termen lung de pînă la 10 miliarde dolari. Cercurile de afaceri interesate apreciază totuși că măsura recurgerii la împrumutul extern nu va putea constitui calea reinstaurării încrederii depline în moneda britanică atît timp cît nu se vor lua măsuri hotărîte pe plan intern.

Marca vest-germană s-a depreciat cu aproape 1 la sută față de dolar (2,4240 mărci pentru 1 dolar la sfîrșitul perioadei, comparativ cu 2,4030 mărci pentru un dolar la sfîrșitul săptămînii trecute) și cu circa 5 la sută față de lira sterlină, ca urmare a mișcărilor speculative de capitaluri din marcă în lira sterlină, dar și cu urmare a unor factori negativi din economia vest-germană (aproape 1 milion de șomeri în luna octombrie).

Francul francez s-a redresat ușor față de dolar (+0.2 la sută), terminînd intervalul la circa 4,99 franci pentru 1 dolar, dar rămînînd — alături de lira italiană cu un nivel în jur de 865 lire pentru 1 dolar, în această perioadă — între valutele cu tendință de depreciere.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au rămas în jurul nivelelor de săptămîna trecută la cele în eurodolari și în euromarcă vest-germană și au cunoscut o ușoară creștere (cu circa 1/8 la sută p.a.) la cele în eurofranc elvețian.

Prețul aurului la Londra a continuat tendința de creștere anterioară, terminînd intervalul la un nivel de 127 dolari/uncie, comparativ cu 122 dolari/uncie la începutul lui. Se așteaptă ca foarte curînd prețul metalului galben să depășească 130 dolari/uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

CURSA ÎNARMĂRILOR — O URIAȘĂ RISIPĂ DE RESURSE SUSTRASE DEZVOLTĂRII

DEZBATERILE din ultimii ani, inclusiv lucrările actualei sesiuni — a XXXI-a — a Adunării Generale a O.N.U., precum și tratativele din 1976 din cadrul Comitetului pentru dezarmare au scos cu putere în relief un adevăr fundamental și preocupant al zilelor noastre : concomitent cu pericolele uriașe pe care le generează pentru pacea și securitatea și însăși existența civilizației umane, cursa înarmărilor, care a ajuns la parametri unici în istoria omenirii, constituie totodată o colosală irosire de bunuri materiale, resurse financiare și energii umane, din cele mai prețioase, sustrase nevoilor stringente ale dezvoltării și progresului națiunilor, și aceasta într-o etapă în care se fac puternic simțite fenomene de criză sau insuficiență a materiilor prime, a energiei, a produselor alimentare etc.

Pornind de la faptul că goana înarmărilor înghite an de an un adevărat fluviu de resurse materiale și umane, unii economiști numesc, cu deplin temei, cursa modernă a armamentelor „război logistic" sau „genetic", avînd în vedere că această competiție irosește în scopuri neproductive mijloace indispensabile progresului economic și social al tuturor națiunilor — mari, mijlocii sau mici, bogate sau sărace — în condițiile în care omenirea este confruntată cu nevoi social-economice adeseori cronice.

Iată de ce, cum au scos în evidență dezbaterile de la O.N.U. și din alte foruri internaționale, se impune ca un comandament major al epocii noastre încetarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. Acest imperativ își găsește o puternică argumentație, privit prin prisma nevoilor de progres și bunăstare ale popoarelor, în faptul că oprirea înarmărilor și realizarea unor măsuri practice de reducere a cheltuielilor militare și de dezarmare ar elibera uriașe mijloace de producție și forțe de muncă necesare pentru accelerarea dezvoltării economice și sociale a națiunilor, și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare.

Parametrii bugetului militar global

DATE statistice general recunoscute, citate frecvent în dezbaterile asupra dezarmării, în special de reprezentanții statelor mici și mijlocii, nenucleare, ai țărilor în curs de dezvoltare, atestă că cheltuielile militare globale — unul din indicatorii de bază ai proporțiilor cursei înarmărilor — au atins parametri astronomici, au ajuns într-un punct în care frînează sau chiar periclitează eforturile orientate spre progres și bunăstare ale tuturor țărilor, constituind o povară apăsătoare pe umerii popoarelor din întreaga lume. Creșterea acestei poveri, în prețuri constante, este oglindită în tabel. În prețurile curente, dacă în 1945 bugetul militar global era de circa 50 miliarde dolari, în 1961 el a atins 121 miliarde, în 1974 a fost de 270 miliarde, iar în 1975, potrivit statisticilor ce se bucură de girul O.N.U., de circa 300 miliarde, existînd estimări că în 1976 această cifră va fi sensibil depășită. Totodată, ținînd seama de evoluția în spirală a cursei înarmărilor, ca și de unele tendințe din economia mondială (între care scumpirea materiilor prime și a combustibililor, inflația), precum și de o serie de particularități ale competiției militare, care se sprijină pe tehnicile de vîrf, se apreciază, pe baza ratei medii de creștere, că, în cazul în care nu se vor adopta măsuri reale de stopare și dezamorsare a goanei înarmărilor, cheltuielile cu caracter militar ar putea depăși cu mult nivelul de 400 miliarde dolari în 1980 (de notat că numai S.U.A. și-au fixat pentru exercițiul financiar 1976—1977 un buget militar de 104,3 miliarde dolari).

Potrivit statisticilor O.N.U., în deceniul 1960—1970, într-o perioadă cînd s-au făcut unele progrese pe calea destinderii și lărgirii cooperării între state, a reducerii și eliminării secheleler „războiului rece" și în care s-au purtat permanent tratative de dezarmare, s-a consumat pentru înarmări suma enormă de 1900 miliarde dolari. S-a calculat că, în intervalul 1970—1980, proclamat de Națiunile Unite „Deceniul dezarmării", în cazul în care se menține ritmul actual de creștere, cursa înarmărilor va înghiți fonduri de peste 4000 miliarde dolari (luînd în considerare și asemenea factori cum sînt inflația și deprecierea principalelor valute), respectiv mai mult decît dublul bugetului militar global din deceniul anterior. De la începutul secolului pînă în prezent cheltuielile militare au totalizat circa 7 500 miliarde dolari (la prețuri constante 1970). Aceste fonduri, după cum arată experții de la Stockholm International Peace Research Institute (S.I.P.R.I.), ar fi putut contribui la rezolvarea într-o măsură considerabilă a unor probleme grave ale omenirii ca foamea, lipsa de locuință și alte manifestări pe plan social ale subdezvoltării.

O dată cu prezentarea unor asemenea statistici asupra parametrilor fără precedent ai cursei înarmărilor sub raport economic, experții sînt de acord asupra faptului că limbajul cifrelor rămîne adesea abstract, în special pentru păturile largi ale opiniei publice și, de multe ori, sustrage privirilor adevăratele proporții și consecințele reale pe plan economic, social și în alte domenii, ale cursei înarmărilor. „Puțină lume — se arată în cea mai recentă ediție a Anuarului S.I.P.R.I. (1976) — poate traduce fie măcar și 100 miliarde dolari în ceva concret. În încercarea de a da acestor sume uriașe un conținut semnificativ, se fac comparații cu alte sfere, considerate mai larg inteligibile. Astfel, se poate releva că totalul cheltuielilor militare mondiale (300 miliarde dolari în 1975 — n.n.) este : a) egal cu produsul național brut însumat al celor 65 de țări din America Latină și Africa ; b) echivalent cu totalul mondial al alocațiilor guvernamentale pentru învățămînt ; c) cam de două ori mai mare decît cheltuielile guvernamentale pentru sănătate sau d) aproximativ de 15 ori mai mare decît valoarea întregii asistențe oficiale acordate țărilor în curs de dezvoltare".

Pe un alt plan, acela al ponderii cheltuielilor militare globale în produsul național brut, se reliefează uriașul efort material pe care popoarele îl fac pentru a achita „nota de plată" enormă a cursei mijloacelor de distrugere. De exemplu, dacă în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial ponderea cheltuielilor militare în produsul național brut însumat al țărilor lumii era de 3—3,5%, în anii 1950—1975 ea s-a situat, în medie, în jurul cifrei de 7%, potrivit calculelor experților S.I.P.R.I. De notat că în aceeași perioadă s-a constatat o tendință de scădere a ponderii în P.N.B. a sumelor acordate de statele industrializate cu titlu de asistență financiară publică pentru țările în curs de dezvoltare, de la 0,40% din P.N.B. în anii 1962—1964, la 0,26% în intervalul 1971—1973.

Este posibil un transfer masiv de resurse

PROPORȚIILE cursei înarmărilor sînt ilustrate grăitor și de faptul că, în medie, cheltuielile militare pe glob au ajuns, în 1975, la 75 de dolari pe locuitor, adică aproape la tot atît cît reprezintă venitul mediu pe locuitor în 25 de țări în curs de dezvoltare. În unele state industrializate, cheltuielile militare anuale pe locuitor sînt de ordinul sutelor de dolari (S.U.A. — 430 dolari), iar în cazul unor țări situate în zone de conflict acest indice este cu mult mai mare. Anomalia existentă în privința destinației resurselor materiale ale omenirii se poate lesne constata dacă amintim că un număr de 25 de țări ale lumii, incluse de O.N.U. în categoria M.S.A. (Most Seriously Affected — cele mai serios afectate de fenomenele de criză din lume), în care trăiesc 148 milioane locuitori, aveau în 1970, în medie, un produs național brut pe locuitor de numai 85 de dolari, un grad de alfabetizare de 11,6% din totalul populației și o speranță medie de viață de circa 40 ani (față de aproximativ 71 ani în țările dezvoltate, conform ultimei ediții a Anuarului demografic al O.N.U.).

Volumul enorm al sumelor irosite în scopuri militare apare în adevăratele sale dimensiuni dacă se are în vedere faptul că, în timp ce zeci și zeci de miliarde de dolari sînt destinați unor mijloace de distrugere din ce în ce mai sofisticate, statisticile O.N.U. arată că aproape 900 milioane de locuitori ai globului trăiesc dintr-un venit zilnic de 70 de cenți — echivalentul costului unui pachet de țigări —, iar pentru circa 125 milioane de locuitori din țările în curs de dezvoltare cele mai rămase în urmă consumul zilnic reprezintă doar aproximativ 30 de cenți. Tot statistici care poartă girul O.N.U. precizează că peste 25 milioane de locuitori ai globului cad anual victimă foametei, 600 milioane suferă cronic de foame și subnutriție, iar 800 milioane sînt analfabeți. Această stare de lucruri se perpetuează în condițiile în care, într-o singură oră, pe glob se cheltuiesc în scopuri militare (calculat la nivelul bugetului militar global din 1975) 34 250 000 dolari, sumă echivalentă cu valoarea a 165 000 tone de grîu, 12 000 tone de carne sau 195 000 tone de porumb.

Experții au calculat că prin reducerea cu 10% a bugetelor militare ale tuturor statelor — măsură propusă de mai mulți ani de România și inclusă în programul concret de dezarmare prezentat de țara noastră în Comitetul de la Geneva și la O.N.U. — s-ar elibera suma de 30 miliarde de dolari, cu care s-ar putea acoperi, de exemplu, nevoile de hrană, educație și asistență medicală ale unui număr de 40 de țări în curs de dezvoltare. Conform estimărilor, 80 miliarde de dolari, adică cheltuielile militare globale pe circa trei luni, ar fi suficienți pentru finanțarea unui program mondial de lichidare a analfabetismului, fenomen care apare ca un con de umbră în era nucleară și a „exploziei de cunoștințe". După cum este știut, ca urmare a poziției lor dezavantajate în cadrul schimburilor mondiale, țările în curs de dezvoltare au înregistrat în 1975 un deficit total al balanțelor lor de plăți de circa 35 miliarde dolari, iar pentru 1976 se estimează, conform calculelor F.M.I., că soldul pasiv va fi de aproximativ 31 miliarde dolari. Adoptarea unei măsuri de reducere cu 10% a cheltuielilor militare globale ar permite, în condițiile canalizării sumelor eliberate în direcția acoperirii necesităților țărilor în curs de dezvoltare, să fie echilibrate balanțele de plăți ale acestor state, ceea ce, neîndoielnic, s-ar repercuta pozitiv asupra eforturilor lor de progres și ar contribui, totodată, la extinderea comerțului mondial.

„O reducere sensibilă a cursei înarmărilor — se arată în Raportul O.N.U. privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, document elaborat, după cum se știe, în urma unei inițiative românești — ar face posibilă, pentru prima dată, transferarea masivă de resurse, care ar fi de natură să transforme radical perspectivele dezvoltării economice și sociale. Se estimează că investițiile în capital fix în țările în curs de dezvoltare au fost de circa 65 miliarde dolari în 1969. Acest volum de investiții ar putea fi sporit cu aproape o treime prin resursele eliberate ca urmare a reducerii cu 10% a cheltuielilor militare în lume" (Doc. O.N.U. A/8469/Rev. 1, 1972, New York).

O deturnare de potențial de mari proporții

UN ASPECT îngrijorător al cursei moderne a înarmărilor îl reprezintă risipa colosală de materii prime și energie, într-o lume în care prețurile acestor resurse cunosc o linie ascendentă și în care este la ordinea zilei criza produselor de bază în general și a combustibililor fosili în special. Conform unor statistici elaborate sub egida O.N.U., ponderea în totalul consumului din S.U.A. a părții ce revine producției militare reprezenta, la începutul deceniului în curs, 14% la bauxită, 13,7% la cupru, 11,3% la plumb, 11% la zinc, 9,7% la nichel, 9,3% la molibden, 8,8% la cositor, 7,6% la crom, 7,5% la fier și magneziu și 4,8% la petrol.

Pe de altă parte, se cuvine reliefată constatarea făcută de experți că deși noile tipuri de arme produse în perioada postbelică au dimensiuni mai reduse, deci necesită și un consum de materii prime diminuat, numărul mare de exemplare produse, materialele scumpe — și adesea rare — utilizate, uzura fizică și morală accelerată, nevoia de modernizare continuă atrag după sine o considerabilă risipă de materii prime, precum și crearea unor stocuri strategice forțate, ceea ce, așa cum se apreciază în Raportul O.N.U. asupra consecințelor cursei înarmărilor, „reprezintă un factor de distorsionare a comerțului mondial" (op. cit., p. 35).

Totodată, ca urmare a înmagazinării în armamentele moderne a unui considerabil volum de știință și tehnologie, precum și a unor materii prime din cele mai scumpe, se înregistrează un proces permanent de creștere a prețului armamentelor și al tehnicii de luptă. Cursa modernă a înarmărilor, caracterizată drept „tehnologică" sau „calitativă", bazată pe tehnicile de vîrf și propulsată de acestea, implică eforturi materiale tot mai mari atît pentru statele industrializate care, la majoritatea tipurilor de sisteme grele de armamente dețin o pondere de 70—100% din producția mondială, cît și pentru țările în curs de dezvoltare, nevoite să importe armament în scopuri de apărare, la prețuri foarte mari.

Alături de consumul enorm de resurse materiale pe care îl implică, cursa înarmărilor deturnează din sfera activităților economice civile un vast potențial uman, valori intelectuale și tehnice dintre cele mai calificate, împiedicate să-și dedice inteligența și capacitatea creatoare progresului și bunăstării națiunilor. Astfel, este știut că aproape jumătate din numărul oamenilor de știință și al inginerilor din sfera cercetării și aproximativ 40% din fondurile alocate pe glob în acest scop sînt orientate, sub o formă sau alta, spre

Evoluția cheltuielilor militare în secolul XX (în miliarde dolari, la prețurile constante din 1970)

Nivelul cheltuielilor anul	mlrd. dol.	Nivelul cheltuielilor anul	mlrd. dol.
1908	9,0	1950	73,5
1913	14,5	1951	107,0
1925	19,3	1953	140,9
1929	21,7	1963	164,1
1935	32,6	1966	178,6
1938	61,6	1970	209,0
1948	64,7	1975	213,8

Sursa: Anuarul SIPRI, ediția 1976, tabel 4 C 1, p.96

crearea și perfecționarea mijloacelor de distrugere. După cum precizează experții S.I.P.R.I., „în etapa actuală, în întreaga lume circa 400.000 de oameni de știință și cercetători, susținuți cu fonduri de 20—25 miliarde dolari anual, sînt angajați în cercetări și perfecționări cu caracter militar, perpetuînd procesul înarmărilor". Este concludent, sub acest raport, că potrivit statisticilor, forțele armate și personalul angrenat în producția militară sau în serviciile legate de acestea reunesc pe glob circa 50 milioane de oameni, ceea ce reprezintă circa 4% din populația activă calificată, precumpănitor tînără, a lumii.

Concluzia generală care se desprinde în legătură cu implicațiile multiple și profunde ale cursei înarmărilor contemporane pe plan economic și social a fost definită cu claritate de experții care au elaborat primul raport O.N.U. privind consecințele cursei înarmărilor : „Oricare ar fi considerentele diverse și multiple invocate pentru continuarea cursei înarmărilor, nu numai că această cursă antrenează grele sacrificii economice, dar ea compromite, de asemenea, toate formele de progres social, care constituie singura noastră speranță veritabilă pentru viitorul speciei umane".

România : concepție și inițiative

PORNIND de la pericolele grave pe care cursa înarmărilor le reprezintă pentru pacea și securitatea internațională, de la consecințele multiple, profund dăunătoare, ale acestei competiții asupra eforturilor de progres și bunăstare ale popoarelor, România a acționat și acționează cu perseverență pentru oprirea goanei înarmărilor, pentru reducerea cheltuielilor militare, pentru adoptarea unor măsuri practice, eficiente de dezarmare, în primul rînd în domeniul nuclear. În această ordine de preocupări, țara noastră a întreprins, de-a lungul anilor, o serie de inițiative originale și a prezentat propuneri proprii în Comitetul de dezarmare, la O.N.U. și în alte foruri internaționale.

După cum este știut, propunerile și inițiativele țării noastre în acest domeniu și-au găsit un corolar în programul de măsuri și acțiuni pentru înfăptuirea dezarmării aprobat de Congresul al XI-lea și detaliat, ulterior, în documentul prezentat la O.N.U. la 5 noiembrie 1975, intitulat **„Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume".** Întîmpinat cu un real interes la Națiunile Unite și în general pe plan mondial, acest document, elaborat sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, fundamentează concepția de ansamblu a partidului și statului nostru în legătură cu necesitatea opririi cursei înarmărilor și a realizării dezarmării, punînd în relief relația directă existentă între imperativul stopării cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării pe de o parte, și problematica stringentă a dezvoltării, pe de altă parte.

Realizarea măsurilor preconizate în programul românesc ar deschide ample perspective pentru orientarea resurselor imense irosite azi prin crearea și perfecționarea unor mijloace de distrugere, în direcția soluționării unor probleme acute ale lumii contemporane, între care se situează reducerea și lichidarea decalajelor economice și a fenomenului subdezvoltării, accelerarea progresului economic și social al tuturor națiunilor, edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

„Realizarea dezarmării — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **ar elibera uriașe mijloace de producție și forțe de muncă pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale popoarelor, accelerarea dezvoltării economico-sociale a națiunilor și, în primul rînd, a celor rămase în urmă. Dezarmarea ar asigura ca minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii contemporane, să nu mai fie subordonate cauzei războiului și distrugerii, ci să fie puse în slujba progresului și civilizației, a bunăstării și fericirii omului, a ameliorării existenței sale pe planeta noastră".**

Motive suficiente pentru toate popoarele, pentru toate forțele progresiste să acționeze cu energie și perseverență pentru a pune capăt cursei înarmărilor, pentru a asigura dezarmarea, pentru făurirea unei lumi în care să fie abolită arma atomică și cu hidrogen, celelalte mijloace de exterminare în masă, a unei lumi a securității, a destinderii și a colaborării pașnice între popoare.

Nicolae CHILIE

Curba ascendentă a falimentelor

ÎN condițiile stării de criză din economia capitalistă și ale intensificării concentrării monopoliste a capitalului, numărul falimentelor cunoaște în continuare o creștere accelerată. În anul 1975, în principalele țări occidentale au fost înregistrate următoarele cifre (necomparabile între ele, din cauza criteriilor diferențiate de cuprindere) :

Țara	Numărul falimentelor declarate	Creșterea (în %) față de 1974
Statele Unite	360 000	44
Franța	15 000	25
Japonia	12 606	8
R. F. Germania	9 125	19
Marea Britanie	6 698	28

Sursa : „Die Wirtschaft", nr. 19/1976.

În primele 6 luni ale acestui an au fost anunțate în R.F.G. 4 613 noi falimente (cu 2,9% mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut), iar în Japonia — 7 000 de insolvabilități (+26% față de semestrul I 1975). Sectoarele cele mai afectate sînt prestațiile de servicii și industria prelucrătoare. Sporesc, de asemenea, dimensiunile pasivului societăților declarate în stare de faliment ; în Japonia, de pildă, suma totală a datoriilor firmelor respective depășește cu 44,3% cea înregistrată în primul semestru al anului trecut.

Infrastructura pentru Intersputnik

LA Taliandörögd (comitatul Veszprém) a avut loc de curînd într-un cadru solemn punerea pietrei de temelie a primei stații terestre Intersputnik pe teritoriul Ungariei. **În fotografie :** macheta stației.

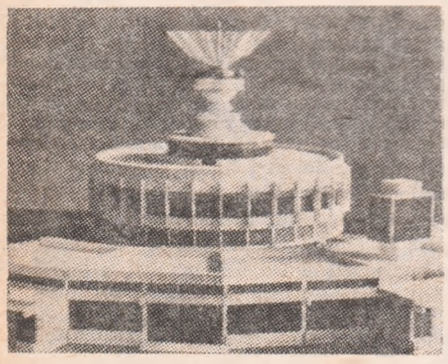

Utilizarea pașnică a energiei nucleare

În Egipt se află în prezent în studiu proiectul canalului Marea Mediterană — depresiunea Kattara (situată în nord-vestul țării), care ar urma să fie realizat cu sprijinul tehnic și financiar al mai multor țări. Este vorba de săparea, cu ajutorul unei serii de explozii nucleare, a unui canal în lungime de peste 80 de km., prin care apa scursă din Mediterana ar crea treptat cel mai mare lac artificial de pe glob. Diferența de nivel (pînă la 133 m) și evaporarea intensă permit să se prevadă realizarea unui potențial hidroenergetic mult mai mare decît în cazul hidrocentralei de la Assuan ; aceasta, pe lîngă efectul binefăcător pe care l-ar avea crearea lacului asupra climei din regiunea respectivă.

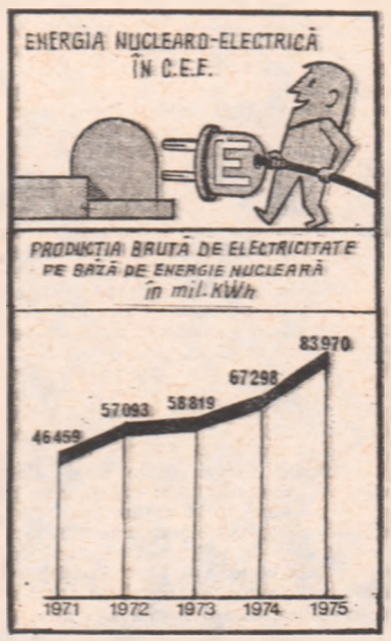

(după ANALYSEN UND PROGNOSEN)

Principalul domeniu de utilizare pașnică a energiei nucleare în lume rămîne însă deocamdată producția de electricitate. În țările Pieței comune vesteuropene, de exemplu, ritmurile cele mai ridicate de creștere a producției de electricitate le înregistrează centralele nucleare. În ultimii cinci ani, cum arată graficul, ele și-au mărit producția cu peste 80%.

Maria sa șurubul

ESTE poate puțin surprinzător faptul că una din caracteristicile unei economii dezvoltate (care are, evident, o industrie prelucrătoare dezvoltată iar în cadrul acesteia industria constructoare de mașini reprezintă, de regulă, peste 2/5) este existența unei mari producții specializate de elemente de asamblare (șuruburi, piulițe, șaibe, nituri, splinturi). Astfel, în 1973 în R.F. Germania producția acestor piese mărunte (livrată altor beneficiari) a ajuns la o valoare de 1 042 milioane de dolari (pentru a sugera ordinul de mărime, menționăm că în același an și în aceeași țară valoarea mașinilor-unelte aschietoare a fost de 1 447 milioane de dolari), în Statele Unite la 2 332 mil. dolari, în Anglia la 381 mil. dolari. Un rol important joacă această producție în țările industrializate mici : Austria — 22 mil. dolari, Belgia — 43 mil., Suedia — 83 mil., etc.

Producția de elemente de asamblare din aceste țări este considerabil mai mare decît producția de rulmenți, în condițiile în care proiectanții produselor finite caută cu tot dinadinsul să reducă consumul de șuruburi la asamblările demontabile și în care asamblarea demontabilă este puternic concurată de sudură și de lipirea cu adezivi sintetici.

Așadar, producția celor mai mici și mai vechi organe de mașini continuă să se afle în plină ascensiune.

Transporturile aeriene în luptă cu deficitele

CA urmare a creșterii prețurilor combustibilului, dar și a recesiunii și inflației din lumea capitalistă, marile societăți de transporturi aeriene au înregistrat un raport tot mai puțin favorabil între încasările și cheltuielile lor. În anul 1974, de pildă, 9 din cele 12 mari societăți menționate în tabelul alăturat au fost deficitare (față de numai 5 societăți în 1969), iar dimensiunile, uneori impunătoare, ale deficitelor au determinat sporirea substanțială a subvențiilor de stat (de menționat că participarea statului la capitalul acestor societăți — exceptînd cele americane — varia, anul trecut, între 45% și 100%).

Societățile amintite caută să iasă din impas prin efectuarea unor reduceri masive de personal și majorarea tarifelor, dar — după opinia specialiștilor — concurența dintre ele, reflectată în indicele scăzut de utilizare a capacității de transport a avioanelor, îngreunează redresarea situației lor financiare.

Firma și țara	Utilizarea capacității avioanelor (1975, în %)	Beneficiu (+) sau pierdere (-) în mil. franci francezi	
		1969	1974
Air Canada	circa 60	- 5,7	- 45,0
Air France	59,7	+10,0	- 52,0
Alitalia	59,8	-13,0	-270,0
British Airways (Anglia)	-	+53,0	-105,0
Japan Air Lines	59,9	+28,3	-292,0
KLM (Olanda)	53,6	+72,0	-115,0
Lufthansa (R.F.G.)	56,0	+19,6	+119,3
Panamerican (S.U.A.)	47,3	-265,0	-392,0
Sabena (Belgia)	58,3	-66,0	-103,0
SAS (Suedia-Danemarca Norvegia)	52,6	+95,0	+ 83,0
Swissair (Elveția)	54,8	+43,9	+ 69,5
Transworld Air Lines (S.U.A.)	52,7	-401,0	-113,0

Sursa: "Figyelő", nr.37/1976.

GLOSAR

Speculația valutară

DE CÎTE ORI piețele valutare se agită în Occident, așa cum s-a întîmplat în ultima vreme, cînd a fost accentuată și mai mult criza lirei sterline, comentariile se referă în mod curent la rolul nociv al speculației bursiere. Ce este de fapt speculația, prin ce se deosebește ea de operațiile propriu-zise de bursă ?

Trebuie spus de la început că este destul de greu să se facă o distincție clară între speculație și celelalte operații. Definiția care se dă speculației valutare consideră că aceasta ar fi efectuată cu singurul scop al realizării unui cîștig prin jonglarea cu diferențele de curs dintre valute, dar un asemenea scop este urmărit și prin operațiile de arbitraj, fără ca acestea să fie incadrate în sfera speculației *). Numeroase alte operații bursiere sînt motivate de dorința de cîștig, fără de care ele nu s-ar efectua. De aceea, tot atît de greu este să se evalueze rolul pe care speculația efectivă îl joacă în dezechilibrarea piețelor valutare și, în general, a oricărei alte piețe.

Mai trebuie subliniat că noțiunea de speculație este legată de aceea de risc : orice speculație se bazează pe o anumită presupunere, dacă va se adevărească, speculantul cîștigă, iar dacă nu, el se alege cu o pagubă.

Speculațiile valutare sînt de mai multe feluri. Se distinge speculația activă de cea pasivă, speculația la vedere de cea la termen.

Speculația activă la vedere se desfășoară astfel : în cazul în care valuta A înregistrează aceleri de curs (cum a fost cazul lirei sterline), speculantul se va împrumuta cu o sumă în această valută, cu un termen convenit de rambursare. Suma obținută va fi utilizată pentru cumpărarea la vedere a unei alte valute, B, care este stabilă sau chiar are perspective de revalorizare. La scadența împrumutului, speculantul va vinde valuta B pe care o cumpărase, obținînd în schimb o sumă mai mare în valuta A (dacă previziunile de depreciere se confirmă). Cu o parte va rambursa împrumutul, iar restul va constitui cîștigul, realizat fără nici un aport personal de fonduri.

Speculația activă la termen este cea mai răspîndită. Un exemplu : azi, cursul la vedere este : 1 A = 2 B. Dacă vreau să cumpăr la termen de 3 luni, cursul este însă 1 A = 1.80 B, deoarece există indicii că în această perioadă, valuta A se va deprecia. Speculantul presupune, dimpotrivă, că peste 3 luni, cursul la vedere va fi tot 1 A = ? B. Ca urmare, el va cumpăra la termen de 3 luni o sumă în valuta A, plătind-o cu valuta B. Peste 3 luni, valuta A obținută o va preschimba la vedere în valuta B, realizînd un cîștig de 0.20 B la fiecare monedă A, bineînțeles dacă aprecierea speculantului asupra evoluției cursului la vedere a fost justă.

Speculația pasivă, la vedere sau la termen, este denumirea dată operațiilor similare de bursă care urmăresc prevenirea unei pierderi de capital din cauza riscului valutar și nu obținerea unui cîștig propriu-zis. După cum se vede, asemenea operații nu se încadrează în definiția de mai sus a speculației, ceea ce complică și mai mult problema delimitării sferei speculațiilor de bursă de sfera celorlalte operații.

Oricum ar fi delimitată această sferă, speculația valutară accentuează variațiile de curs ale valutelor, sporind riscurile operațiilor și tranzacțiilor economice internaționale și, prin aceasta, complicînd condițiile de colaborare și cooperare între state. Speculația, manevră tipică pentru capitalism, accentuează fenomenele de dezorganizare și de dezechilibru proprii crizei capitalismului.

*) Referitor la arbitrajul valutar, a se vedea glosarul din „Revista economică" nr. 36, 10 septembrie 1976.

C. K.

Cărbune

Marin Mărculescu, Oțelul Roșu — 1) Producția mondială de cărbune a atins anul trecut un nivel record, relevă un recent raport al Secretariatului C.E.E./O.N.U. Cel mai mare producător mondial este U.R.S.S. (701 milioane tone în 1975). În anii actualului cincinal, producția sovietică de cărbune va spori cu 103.7 milioane tone. O creștere considerabilă (17%) a extracției de cărbune s-a înregistrat anul trecut în Anglia, în comparație cu nivelul scăzut din 1974, anul unor mari greve în această ramură.

În țara noastră s-au extras anul trecut 29,385 milioane tone de cărbune, cu 28.7% mai mult decît în 1970. Pentru 1980 planul cincinal prevede extragerea a 53—56,6 milioane tone de cărbune.

Dinamica populației globului

Vasile Păcuraru, Craiova — 1) Previziunile de pînă acum potrivit cărora populația globului se va dubla pînă în anul 2 000 au încetat să mai fie valabile. Creșterea populației mondiale s-a redus de la 1.9% pe an în 1970 la 1.64% pe an în 1975. Încetinirea respectivă se datorează nu numai promovării unor politici de „control al nașterilor" într-o serie de țări cu populație numeroasă, ci și foametei grave din unele zone ale globului. Sînt indicii că încetinirea creșterii demografice va continua pînă la sfîrșitul secolului.

2) F.M.I. ar putea avea în vedere ca licitațiile pentru vînzarea de aur să aibă loc săptămînal (cîte 130 000 uncii) în loc de o dată la șase săptămîni (cîte 780 000 uncii), dar numai începînd cu anul viitor. A cincea licitație pentru 780 000 uncii este prevăzută pentru 8 decembrie. Din primele patru licitații au rezultat 255 milioane dolari, care se vor acorda sub formă de credite cu dobîndă scăzută țărilor cel mai puțin dezvoltate.

Foametea, consecință directă a subdezvoltării, continuă să afecteze o mare parte a populației unor țări în curs de dezvoltare

Decalaje între venituri

Prof. **Mihai Voinescu**, Cîmpulung Muscel — Datele publicate sub egida O.C.D.E. despre disparitățile între venituri, în principalele țări capitaliste dezvoltate, la care vă referiți, au fost prezentate succint și în revista noastră (în nr. 39/1976). Guvernul francez a contestat ulterior comparabilitatea datelor respective, potrivit cărora decalajele între venituri ar fi sensibil mai mari în Franța decît în alte țări capitaliste dezvoltate, ca de exemplu în cele scandinave.

Datele pe care le prezentăm în continuare privind Anglia au drept sursă Comisia regală pentru problemele distribuției veniturilor și a avuției în această țară. În 1974 cea mai bogată fracțiune de 1% din populația Angliei deținea 25% din avuția națiunii, 5% din populație deținea 47,4%, iar cel mai bogat grup de 10% din populație dispunea de 61.5% din avuția națională. Sub raportul ponderii obținute din venitul național după plata impozitelor, grupul de 20% cel mai bogat obținea în 1974 42,4% din venitul respectiv. Reducerea acestor decalaje în ultimele decenii a fost cu totul neînsemnată, relevă comisia citată.

Primul congres mondial al „ombudsmaniei"

Pompiliu Dumitrescu, București — Ombudsmanii — apărători ai intereselor cetățenilor în fața unor abuzuri ale producătorilor capitaliști, ale administrației etc. într-o serie de state occidentale — îndeplinesc o funcție care în multe țări există de 65 ani, ca de exemplu în Suedia, țara în care s-a și născut această denumire. Recent, după cum relatează ziarul **Le Monde** (20.X.1976), a avut loc la Edmonton, în Canada, primul congres mondial al „ombudsmaniei", la care au participat reprezentanți din peste 30 de țări de pe toate continentele. Ei au încercat să definească cîteva principii generale de acțiune în acest domeniu, în limitele existente în societatea capitalistă.

Opțiune pentru amînare

Vasile Dumitrescu, Bran — Din cauza înviorării lente a activității economice după recenta criză și a deficitelor înregistrate în ultimii ani, cele mai multe companii aeriene occidentale au amînat deocamdată planurile de înlocuire a avioanelor lor mai vechi cu avioane din generația anilor 1980, mult mai costisitoare, optînd pentru versiuni îmbunătățite ale tipurilor pe care le utilizează în prezent. Pentru moment, de exemplu, nu se are în vedere nici un proiect cu adevărat nou în categoria avioanelor de cursă lungă.

Situația este diferită la capitolul avioanelor de cursă scurtă și mijlocie, la care se anunță o concurență vie între firmele constructoare. La sfîrșitul lunii octombrie a.c. peste 100 companii aeriene occidentale au discutat la Long Beach, în California, despre necesitățile lor viitoare de avioane de 160—180 locuri pentru distanțe medii. Înlocuirea avioanelor de acest tip acum în uz nu va putea fi amînată prea mult dintr-o serie de motive : limitarea tot mai severă a zborurilor avioanelor vechi și zgomotoase, controlul tot mai riguros al emisiunilor toxice ale avioanelor, dar mai ales costul ridicat al exploatării unor avioane învechite, atît sub aspectul consumului de carburant cît și al întreținerii. Astfel, Air France relevă că în vreme ce un avion foarte modern ca aerobuzul A 300-B.4 consumă 8 170 litri de carburant pe oră pentru transportul a 250 pasageri, un Boeing 707, avînd o vechime de peste un deceniu și transportînd 140 pasageri consumă 10 215 litri pe oră.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a

„REVISTEI ECONOMICE"
REÎNNOIȚI-VĂ ABONAMENTUL PENTRU ANUL 1977!

(adresa completă a abonatului)

CĂTRE

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI 22, CALEA DOROBANȚILOR 25, cod 71131

Vă facem cunoscut că prin mandatul poștal din ziua de...
v-am expediat suma de...
în contul ISIAP 645130152, BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd...
un număr de .....
abonamente a 260 lei, la „Revista economică" pe anul 1977.

(semnătura abonatului)

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

MARIN PENCIU, Rm. Vîlcea — Prin Precizările Ministerului Finanțelor nr. 2219/1976, s-a stabilit modalitatea verificării ponderilor în condițiile unor diferențieri de la o perioadă la alta, determinate de sarcinile de plan. Aceste precizări s-au transmis în vederea îndeplinirii unor indicații privitoare la utilizarea personalului TESA.

Pentru lămurirea tuturor situațiilor posibile adaptate la specificul unității, este indicat să vă adresați organului tutelar, care cunoscînd situația reală este în măsură să soluționeze problemele în cadrul reglementărilor în vigoare.

POPA MARIA, Sibiu : CONSTANTIN TOTARCEA : ing. GHEORGHE MĂNOIU, București — Potrivit prevederilor art. 75, alin. 1 din Legea nr. 57/1974, de drepturile de transferare prevăzute la acest articol beneficiază „personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate". Prin „altă localitate", desigur, se înțelege altă localitate decît aceea în care unitatea de la care a fost transferată își are sediul și persoana respectivă domiciliul. Dovada domiciliului sau a reședinței se face, potrivit Legii nr. 5/1971, cu mențiunile corespunzătoare din buletinul de identitate.

În consecință, persoana care a fost transferată în localitatea în care își are domiciliul, potrivit mențiunii din buletinul de identitate, nu se încadrează în prevederile art. 75, din Legea nr. 54/1974.

ION MACARIE, Rm. Vîlcea — Conform prevederilor Decretului nr. 620/1973 (devenit Legea nr. 140/1973) folosirea autoturismelor și altor autovehicule aparținînd organizațiilor socialiste de stat, cooperatiste sau obștești, se poate face numai în interes de serviciu. Menționăm că, modul de stabilire a despăgubirilor datorate de persoanele încadrate în muncă, în caz de folosire a autovehiculelor din dotația unităților socialiste, este prevăzută la pct. 9 din Decizia nr. 1/16. II.1976 a plenului Tribunalului Suprem, publicată în B. O. nr. 31 — 25.II.1976 — partea a III-a.

GHEORGHE RUS, Burzuc, Bihor — Drepturile persoanelor distinse cu ordine ale R. S. România sînt reglementate prin Decretul nr. 564/1968 și Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1560 din 6 iulie 1968 pentru aplicarea dispozițiilor în legătură cu impozitul pe veniturile populației. Potrivit prevederilor legale, beneficiați, dacă sînteți angajat, de o reducere de 30% a impozitului pe veniturile realizate (în cazul cînd ați fost distins cu ordinul respectiv după 1 iulie 1968).

DUMITRU DOROBANȚU, Topleț, Caraș-Severin — Reducerile de impozit prevăzute la art. 9 din Decretul nr. 153/1954 — modificat prin Decretul nr. 564/1968 și H.C.M. nr. 545/1970 — se aplică numai la impozitul pe veniturile din retribuții și la impozitul pe veniturile din lucrări de litere, artă și știință.

Aceste reduceri nu se aplică la impozitul stabilit cu cotele de la art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970, cu care se impozitează onorariile de expertiză.

TEODOR POLȘOV, Tg. Mureș — Pentru obținerea bursei, plafoanele stabilite prin actuala legislație au în vedere veniturile realizate de ambii părinți din salariul tarifar brut de încadrare. Majorarea retribuției generale din anul 1975 (60 lei respectiv 120 lei în cazul ambilor părinți) se scade din veniturile brute realizate de părinți.

ARSENE BEDROSIAN, Ploiești — Dat fiind prevederile art. 174 lit. b din Codul Muncii, singurele organe competente să se pronunțe asupra legalității și temeiniciei unei măsuri de modificare unilaterală a contractului de muncă, respectiv, să soluționeze un litigiu privind reintegrarea în muncă, sînt instanțele judecătorești. Acestea pot fi sesizate, în termen de 30 de zile de la comunicare, sau de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 45 din 12 noiembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Planul pe 1977. O nouă treaptă în dezvoltarea economico-socială **(Toma Melinte, Eugen Topală)** 1

– Industria ușoară în întîmpinarea exigențelor populației **(Lina Ciobanu)** 4

– Progresul agriculturii românești **(Ion Stanciu)** 7

– Măsuri și acțiuni concrete pentru pregătirea realizării planului pe 1977
● O preocupare centrală : nominalizarea producției, încheierea de contracte **(D. Ancuța)**
● Asigurarea forței de muncă pentru noile capacități **(P. Zimbran)**
● Investiții. Soluții eficiente în proiectare, termene reduse în execuție **(Aurel Dragomir)** 9

– Consumatorul — în centrul eforturilor convergente ale industriei și comerțului 13

– Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficiență. Indicatorul „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție-marfă realizată" — instrument de urmărire a eficienței activității întreprinderilor **(A. Cuciureanu, W. Păvăloaia, V. Munteanu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Opinii ale specialiștilor. Propuneri vizînd îmbunătățiri ale calculului necesarului de personal TESA **(Ion Puiu)** 17

– Profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere (dr. psih. **Anton Tabachiu)** 19

TEORII ● IDEI

– Particularitățile reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție (I) (dr. **P. Ciobăniță)** 20

– Școli ● curente ● economiști. Subtextul unor discuții pe tema crizei gîndirii economice burgheze (I) (dr. **Ioan Cristescu)** 22

– Recenzii. Turismul și strategiile promoționale (dr. **Paul Dumitriu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Considerații cu privire la contradicțiile capitalismului în perioada actuală (I) (conf. dr. **C. Părăluță)** 25

– Tendințe ● conjuncturi 27

– Cursa înarmărilor — o uriașă risipă de resurse sustrase dezvoltării **(Nicolae Chilie)** 28

– Mondorama 30

– Curier 31

– Întrebări-răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Unități economice din municipiul Giurgiu

NAVROM

Grupul de exploatare fluvială și porturi „Navrom" din Giurgiu este o unitate economică subordonată Comandamentului Flotei Fluviale Galați, pendinte de COMANDAMENTUL MARINEI CIVILE din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Din punct de vedere organizatoric, în componența sa se află porturile Călărași, Oltenița, Giurgiu, Zimnicea, Turnu Măgurele, Corabia, Calafat, Drobeta Turnu-Severin, Orșova și Moldova Veche.

Printre principalele sale atribuții intră :

- Transportul fluvial de marfă care se efectuează de către nave împingătoare de mare capacitate, remorchere, barje, șlepuri, ceamuri și tancuri pentru transportarea produselor petroliere.
- Activitatea portuară de încărcări și descărcări nave, auto și vagoane.
- Extragerea de produse balastiere — balast, nisip și mărgăritar.
- Transportul de pasageri cu itinerar permanent sau turistic ce se efectuează cu vase moderne și rapide, printre care putem evidenția „HERCULANE" (100 locuri), „ILFOV" (82 locuri), „SIGHIȘOARA" (150 locuri), „MEHEDINȚI" (300 locuri), precum și două nave rapide a cîte 60 locuri fiecare.
- Trecerea cu bacul „Vadul Oii" de la Chiciu-Regie din dreptul portului Călărași, prin care se realizează legătura rutieră București-Constanța, în special în perioada de aglomerație turistică din lunile de vară.

Tuturor celor interesați de a folosi serviciile acestei întreprinderi le indicăm :

— adresa telegrafică — NAVROM — Giurgiu
— telex : 0118711
— telefon : 1 24 90 — 1 24 93

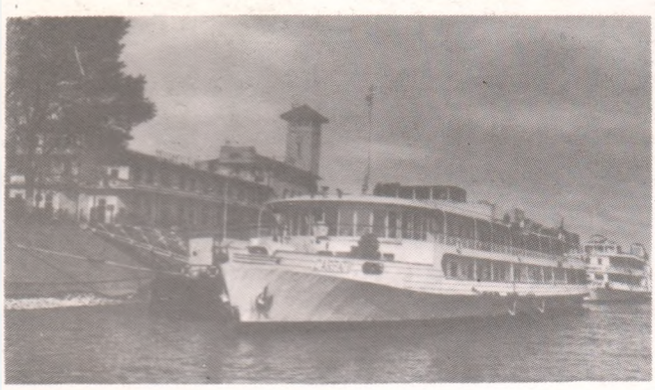

DUNĂREANA

Aidoma unui străjer la poarta cetății, Întreprinderea „TEXTILĂ DUNĂREANA", cu silueta sa masivă din beton și sticlă, te întîmpină la intrarea în bătrînul și totuși întineritul municipiu — așezare urbană în plină dezvoltare industrială.

Vîrsta acestei unități se poate număra pe degetele unei singure mîini. Cît privește însă importanța și volumul realizărilor, acestea o situează pe primul loc în ierarhia țesătorilor, întreprinderea avînd, în același timp, și cele mai moderne secții de finisaj.

Fabrica realizează țesături tip bumbac din bumbac 0/0, din bumbac în amestec cu poliester, precum și din bumbac în amestec cu celofibră, într-o mare varietate de desene și o bogată paletă coloristică.

Țesăturile imprimate și uni, produse de această întreprindere, reprezintă materialul pentru confecționarea de rochii, bluze, cămăși bărbătești, lenjerie, sacouri, bluze, pantaloni etc., „Dunăreană" bucurîndu-se în prezent de colaborarea cu toate fabricile de confecții de profil din țară, precum și cu foarte multe unități ale industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum.

Produsele purtînd marca fabricii se întîlnesc în marile magazine din Capitală și din țară ; ele au ajuns pînă în cele mai îndepărtate unități ale cooperației de consum. Aceeași marcă și-a dovedit prestigiul în țări din Africa, Europa, America de Nord, Australia și Asia.

Un ultim amănunt — media de vîrstă a harnicilor muncitori este numai de 22 ani. O bună parte dintre aceștia s-au format în Grupul școlar textil al fabricii, în componența căruia intră un liceu industrial și o școală profesională, fiecare avînd cîte o secție de țesătorie și o secție de finisori.

Instituțiile și întreprinderile interesate se pot adresa ÎNTREPRINDERII „TEXTILA DUNĂREANA", Șoseaua București nr. 351, Giurgiu — jud. Ilfov. Telefon 1 31 75, Telex 15726.

Reportaj publicitar de Mircea Dănciulescu (Agenția de publicitate I.S.I.A.P.)

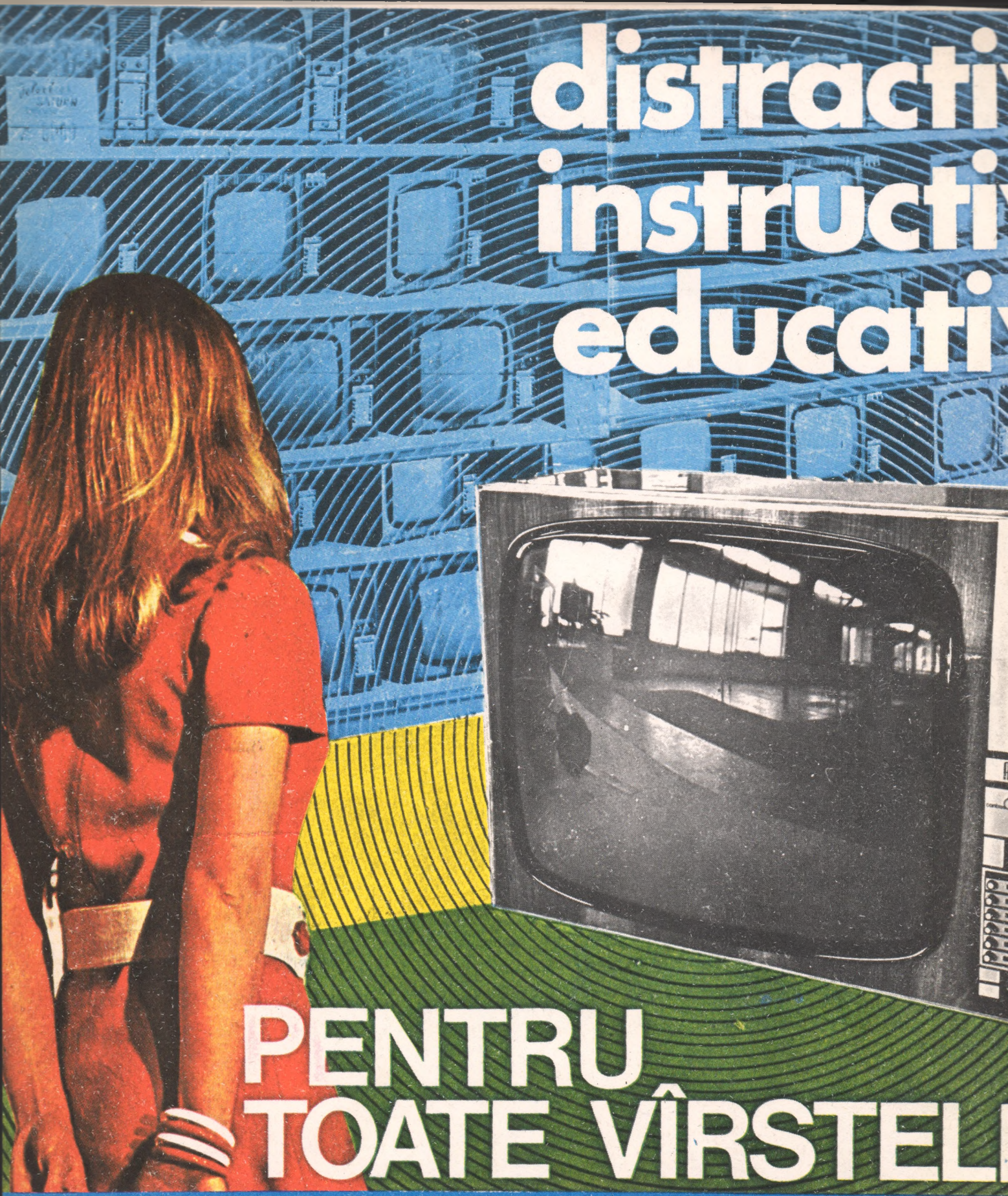

In ambianța plăcută și familială a căminului dv. puteți fi martorul celor nai diverse evenimente ce se petrec în țară și în lume ; puteți fi spectator il celor mai diverse manifestări culturale, artistice și sportive ; puteți primi nformații „de ultimă oră" legate de problemele economiei, tehnicii și știin- ei contemporane ; puteți participa la dezbaterea unor aspecte de viață ce int supuse analizei opiniei publice.

Cum se poate realiza această performanță ? Nimic mai simplu : cu ajutorul celui mai modern mijloc de informare ce se află la îndemîna oricui - TELEVIZORUL !

In magazinele comerțului de stat există un bogat sortiment de televi- oare realizate după cele mai moderne scheme tehnice. Receptoare multi- canal ce pot reda o imagine clară, fidelă și un sunet de calitate.

Televizoarele se vind și cu plata în 24 de rate lunare.

	SPORT	VENUS	VENUS și COMPLIMENT	OPERA	CLASIC	DIAMANT și OPERA	L
Prețul	2 870	2 870	3 050	3 500	3 530	3 550	3 9
Avansul minim	431	431	458	525	530	533	5
Rata lunară	105	105	110	125	125	126	1
Diagonala	31 cm	47 cm	50 cm	59 cm	59 cm	61 cm	